

Жеңіл өнеркәсіп саласындағы
кәсіптік біліктілік жөніндегі
салалық кеңестің
2023 жылғы 24 қарашадағы
№ 2 хаттамалық шешімімен
«БЕКІТІЛГЕН»

**«ЖЕҢІЛ ӨНЕРКӘСІП» САЛАСЫНЫҢ
САЛАЛЫҚ БІЛІКТІЛІК ШЕҢБЕРІ**

Астана – 2023

1. САЛАЛЫҚ БІЛІКТІЛІК ШЕҢБЕРІНІҢ АТАУЫ:

«Жеңіл өнеркәсіп» саласының салалық біліктілік шеңбері

2. САЛАЛЫҚ БІЛІКТІЛІК ШЕҢБЕРІНІҢ ПАСПОРТЫ:

(«Жеңіл өнеркәсіп» саласының сипаттамасы, Экономикалық қызмет түрі, СБШ әзірленген кәсіптік топтар мен кіші топтар)

Жеңіл өнеркәсіп – әртүрлі шикізат түрлерінен өнім шығаратын мамандандырылған салалардың жиынтығы. Жеңіл өнеркәсіп жалпы ұлттық өнімді өндіруде маңызды орындардың бірін алады және ел экономикасында маңызды рөл атқарады. Жеңіл өнеркәсіп шикізатты бастапқы өндеуді де, дайын өнімді шығаруды да жүзеге асырады. Сондай-ақ жеңіл өнеркәсіп кәсіпорындары жиһаз, авиация, автомобиль, химия, электротехника, тамақ және басқа да өнеркәсіп салаларында, ауыл шаруашылығында, күш ведомстволарында, көлікте және денсаулық сақтауда қолданылатын өндірістік-техникалық және арнайы мақсаттағы өнімдерді шығарады.

Жеңіл өнеркәсіптің бір ерекшелігі-инвестицияның тез қайтарылуы. Саланың технологиялық ерекшеліктері өндірістің жоғары ұтқырлығын қамтамасыз ететін ең аз шығындармен шығарылатын өнім ассортиментін жылдам өзгертуге мүмкіндік береді.

Экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуішіне (бұдан әрі – ЭҚЖЖ) сәйкес «Жеңіл өнеркәсіп» саласының кәсіптік тобы экономикалық қызметтің мынадай түрлеріне бөлінеді:

ЭҚЖЖ 13 - тоқыма бұйымдарын өндіру;

ЭҚЖЖ 14 - киім өндірісі;

ЭҚЖЖ 15 - былғары және оған қатысты өнімдер өндірісі.

3. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

(СБШ-ның негізгі пайымы, мақсаттары мен міндеттері)

«Жеңіл өнеркәсіп» саласындағы салалық біліктілік шеңбері (бұдан әрі – СБШ) «Кәсіптік біліктілік туралы» Қазақстан Республикасы Заңның 5-бабының 4-тармағы негізінде және Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2023 жылғы 14 қыркүйектегі № 384 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің «Салалық біліктілік шеңберлерін әзірлеу және (немесе) жаңарту қағидаларын бекіту туралы» әзірленген.

СБШ мақсаты экономика талап ететін біліктілік нарығын дамыту мүмкіндігі болып табылады.

СБШ мақсаты – салада танылатын біліктілік деңгейлерінің құрылымдық сипаттамасын, экономиканың перспективаларын, басымдықтарын және саланы дамыту стратегиясын ескере отырып, Ұлттық біліктілік шеңбері (бұдан әрі - ҰБШ) негізінде қолданыстағы біліктіліктерге қойылатын талаптарды тұжырымдау, сондай-ақ салааралық құзыреттер мен сабақтас кәсіп түрлерін (біліктіліктерді) көрсете отырып, біліктілік деңгейлері бойынша кәсіптерді (кәсіп карточкаларын) картаға түсіру.

СБШ миссиясы – экономикаға сұранысқа ие біліктіліктер нарығын дамытудың салалық стратегиясын, еңбек нарығы мен білім беру қызметтері нарығының сипаттамаларын, жеңіл өнеркәсіп саласында кадрлар даярлау жүйесін қалыптастыруда тәуелсіз, ашық және объективті тәсілді қамтамасыз ету, оның ішінде нақты біліктілік алу, біліктілік деңгейін арттыру, біліктілікті растау арқылы ерекшеліктерді дамытудың әртүрлі траекторияларын жоспарлау.

СБШ-ның пайымы – адам ресурстарын басқару құралы ретінде біліктілікті қолдану көлемін, еңбек көші-қонын, кәсіби даму траекториясын жоспарлау және дамыту жүйесін үнемі жетілдіру.

СБШ міндеті кейіннен кәсіби стандарттарды әзірлеу үшін жеңіл өнеркәсіп саласының қолданылатын және перспективалық технологияларын ескере отырып, қызметкерлердің функционалдық мінез-құлқына, іскерлігіне, дағдылары мен біліміне қойылатын талаптарды айқындау болып табылады.

Осы зерттеуде Ұлттық статистика негізінде «Жеңіл өнеркәсіп» саласының экономикалық көрсеткіштерін талдау, жаңа технологияларды сипаттау, кәсіптік-біліктілік бөлінісінде сала құрылымын талдау ұсынылды.

Сондай-ақ, Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер сыныптауышы (бұдан әрі – ҰКС) бойынша сала шекараларын айқындау орындалды, «Жеңіл өнеркәсіп» саласы сабақтарының ЭҚЖЖ-дан тиісті экономикалық қызмет түрімен қиылысы жасалды.

Жұмыстың нәтижесі саланың сабақтарын, ҰБШ-мен келісілген біліктілік деңгейлерін және білімнен, білік пен құзыреттен тұратын дескрипторларды көрсете отырып, «Жеңіл өнеркәсіп» саласы бойынша СБШ болып табылады.

4. «ЖЕҢІЛ ӨНЕРКӘСІП» САЛАСЫНЫҢ АҒЫМДАҒЫ ЖАҒДАЙЫ

(кәсіптік қызметтің түрін/кіші түрін және кәсіптік қызметтің түрін/кіші түрін кәсіптік қызметтің басқа түрлерімен/кіші түрлерімен бес бөлім бойынша өзара байланысын сипаттау)

Қазақстанда біліктілік деңгейі бойынша жұмыс орындарын бағалау үшін 12 мыңға жуық түрлі кәсіптер мен лауазымдарды жинақтайтын ҰКС пайдаланылады. ҰКС сабақ түрін жіктеуге мүмкіндік береді және жұмыс орындарының күрделілік дәрежесі туралы олар үшін қажетті дағдылар деңгейіне сәйкес түсінік береді.

ҰКС 2008 (КХСЖ-08) - International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08) сабақтарының халықаралық стандартты сыныптамасымен үйлестірілген. КХСЖ-08, ҰКС 01-2017, ЭҚЖЖ бөлінісінде толық ақпарат «3-кесте. Кәсіби біліктілік картасы».

ҰКС-да әр сабаққа бес деңгейлі жіктеу жүйесі (негізгі топтар, кіші топтар, шағын топтар, бастауыш топтар, сабақ топтары) болып табылатын жеке код беріледі.

Еңбек нарығындағы нақты атауда «сабақ топтарына» кіретін сабақтар болуы мүмкін, ол үшін ҰКС кодтаудың бес деңгейлі жүйесі соңғы үш белгісі бар (XXXX-X-XXX) алтыншы деңгеймен толықтырылады.

Барлық сабақтар шартты түрде 9 негізгі топқа бөлінеді, мұнда 1-2 топқа жоғары дағдылар, 3-8 – орташа, 9 топ – төмен дағдылар кіреді.

Экономикалық қызмет түрлерінің номенклатурасынан (5 таңбалы) қызмет түрлері бойынша ҰКС-дан сабақтар (кәсіптер, лауазымдар) номенклатура бойынша сабақтар топтарын және тиісінше кәсіптік стандарттар топтарын көрсетеді.

ЭҚЖЖ кәсіпорындар мен жеке кәсіпкерлер қызметінің бағытын айқындайды және олар туралы мәліметтерді жүйелейді.

Қазақстан Республикасының Ұлттық жіктеуші 03-2019 Қазақстан Республикасы Сауда және интеграция министрлігі Техникалық реттеу және метрология комитетінің 2019 жылғы 22 ақпандағы № 68-НҚ бұйрығымен бекітілген және 2019 жылдан бастап жұмыс істейді.

Экономиканың 21 саласында барлығы 1090 ЭҚЖЖ коды бар. Сәйкестендіру 5 деңгейлі иерархиялық жүйе түрінде ұсынылады және код құрылымына мыналар кіреді: секция, бөлім, топ, клас, ішкі клас.

Кәсіби стандарттар топтарға/кластарға/кіші кластарға әзірленеді.

ЭҚЖЖ анықтамалығы бойынша «Жеңіл өнеркәсіп» С секциясы «Өңдеу өнеркәсібі» жатады және 13, 14 және 15-бөлімдерді қамтиды.

13 Тоқыма бұйымдарын өндіру

Бұл бөлімге киімді қоспағанда (мысалы, төсек жабдықтары, көрпе, төсек жапқыш, арқан бұйымдарын және т.б.) тоқыма талшықтарын дайындау және иіру, сондай-ақ тоқу өндірісін, маталар мен киімдерді әрлеу, дайын тоқыма бұйымдарын өндіру кіреді. Табиғи талшықтар алынатын дақылдарды өсіру 01-бөлімде жіктеледі, сол сияқты химиялық өндіріс процесінде алынатын синтетикалық талшықтарды өндіру 20.60-класында жіктелген.

14 Киім өндіру

Бұл бөлімге кез-келген материалдардан (мысалы, былғары, тоқыма маталар, тоқылған және трикотаж жаймалар және т.б.) киімнің кез келген түрлерін (мысалы, сырт киім, ерлерге, әйелдерге немесе балаларға арналған іш киім; жұмыс, кеңсеге арналған немесе күнделікті киім және т.б.) және киім аксессуарларын жаппай және жеке тігу жөніндегі қызмет кіреді. Ересектерге арналған және балаларға арналған киімдер арасында және қазіргі заманғы және дәстүрлі киімдер арасында қандай да бір шектеулер болмайды.

14-бөлімге сондай-ақ үлбірді және үлбірден жасалған бұйымдарды өндіру кіреді

15 Былғары және оған жататын өнімдерді өндіру

Бұл бөлімге аң үлбір теріні өңдеу және бояу, теріні илеумен немесе теріні кептірумен өңдеу және пайдалануға дайын былғары бұйымдарды өндіру кіреді. Бөлімге сонымен бірге өзге де материалдардан жасалған осыған ұқсас бұйымдарды (былғарыны иммитациялау немесе алмастырушы былғарыдан), резеңке аяқкиім, тоқыма материалдардан жасалған жол бұйымдары және т.б. сияқты ұқсас бұйымдарды өндіру кіреді. Бұл бөлімге былғары бұйымдарын өндіру сияқты сол тәсілдермен дайындалатындықтан (мысалы, жолжүк сөмкелері) және көбінесе кәсіпорынның өзі өндіретіндіктен, сондай-ақ

композициялық былғарыдан жасалған бұйымдар да кіреді.

4.1 Жеңіл өнеркәсіптегі экономикалық қызмет түрлерінің кіші кластарының сипаттамасы

ЭҚЖЖ (ҚР 03-2007)				
Кәсіби кіші топ (бөлім)	Кіші топ (топ)	Бастапқы топ (клас)	Бастапқы топ (клас)	Ішкі кластың сипаттамасы
С Секциясы – Өңдеу өнеркәсібі				
13 Производство текстильных изделий	13.1 Тоқыма талшықтарын дайындау және иіру	13.10 Тоқыма талшықтарын дайындау және иіру	13.10.1 Мақта-мата талшықтары мен мақта талшығын дайындау	мақта-мата түріндегі талшықтардың және мақта талшықтарын дайындау операциялары: мақта-мата және мақта тәрізді жіпті өндіру үшін пайдаланылатын талшықтарды кардотүту, таракпен түту
			13.10.2 Мақта-мата талшығы мен мақта талшығын иіру	тоқыма және тігін өнеркәсібі үшін, сату немесе одан әрі өңдеу үшін мақта-маталы және мақта мата түріндегі иірім жіптерді иіру және өндіру, жіптерді текстуралау, ширату, орау, шиыршықтау және сіңірту; қағаз жіпті өндіру
			13.10.3 Жүн талшықты дайындау	жүн талшықтарын дайындау бойынша операциялар: жүнді майсыздандыру және карбондау, жүнді бояу, жүн талшықтарын кардтық тарау және таракпен тарау
			13.10.4 Жүн талшығын иіру	тоқыма және тігін өнеркәсібі үшін сату немесе одан әрі өңдеу үшін иірім жіптерді иіру және өндіру, иірім жіптерді текстуралау, ширату, орау, шиыршықтау және сіңірту
			13.10.5 Зығыр және басқа да өсімдік талшықтарын дайындау	зығыр талшықтарын дайындау: зығырды түту, иірім жіпті өндіруге пайдаланылатын талшықтарды кардтық тарау және таракпен тарау, кендір, кенеп және т.б. сияқты өзге де талшықтарды дайындау
			13.10.6 Зығыр және өзге де өсімдік талшықтарын иіру	тоқыма және тігін өнеркәсібі үшін, сату немесе әрі қарай өңдеу үшін зығыр типті иірілген жіптерді иіру және өндіру; басқа да өсімдік талшықтарды иіру; иірім жіптерді текстуралау, ширату, орау, шиыршықтау және сіңірту
			13.10.7 Жібек талшықты дайындау	жібек талшықтарын дайындау: - жібек жіптерін түту, жуу және иіру - талшықты кардтық тарау және таракпен тарау
			13.10.8 Иірілген жібек жіпті өндіру	- тоқыма және тігін өнеркәсібі үшін, сату және одан әрі қарай өңдеу үшін жібектен иірім жіп иіру және өндіру - иірім жіптерді текстуралау, ширату, орау, шиыршықтау және сіңірту
			13.10.9 Тігін жіптерін өндіру	тоқыма және тігін өнеркәсібі үшін, сату және одан әрі өңдеу үшін әртүрлі тоқыма материалдардан жасалған тігін жіптерін өндіру
	13.2 Тоқу	13.20 Тоқу өндірісі	13.20.1 Мақта-маталы	мақта-мата, аралас, жасанды немесе синтетикалық, мақта-мата иірімжіптен

	өндірісі		маталар өндіру	жасалған мақта-мата түріндегі енді маталарды өндіру, ворс және түкті маталар, дәке және т.б. өндіру,
			13.20.2 Жүн маталарды өндіру	жүн, аралас, жасанды немесе синтетикалық, иірімжіптен жасалған жүн түріндегі енді маталарды өндіру
			13.20.3 Жібек мата өндіріс	жібек, аралас, жасанды немесе синтетикалық, иірімжіптен жасалған жібек енді маталарды өндіру
			13.20.4 Зығыр маталар өндіру	зығырдан жасалған енді маталар өндіру
			13.20.9 Өзге де маталарды өндіру	рами, кенепшөп, кендір, жөке талшықтарынан жасалған иірімжіптен және арнайы иірімжіптен өзге де енді маталар өндіру шыны талшығынан маталар өндіру химиялық және полипропилендік жіптерден маталар өндіру тоқыма материалдарынан жасанды тері өндіру
13.3 Маталарды және тоқыма бұйымдарын өңдеу	13.30 Маталарды және тоқыма бұйымдарын өңдеу	13.30.0 Маталарды және тоқыма бұйымдарын өңдеу	<ul style="list-style-type: none"> - киімді қоса алғанда, тоқыма талшықтары, иірімжіп, мата және тоқыма бұйымдарын ағарту, қайнату және бояу, баспасурет басу - киімді қоса алғанда, маталар мен тоқыма бұйымдарын аппреттеу, кептіру, бумен өңдеу, сығу, декатирлеу, отыруға қарсы өңдеу, жеңілдету - джинсилерді түссіздендіру (ағарту) - тоқыма бұйымдарын бүрмелеу және осыған ұқсас операциялар - сатып алынған киімге су жұқпайтын ерекшеліктер беру, резеңке қосу немесе дымкылдандыру қызметтері - тоқыма бұйымдарында және дайын киімге сурет басу 	
13.9 Өзге де тоқыма бұйымдарын өндіру	13.91 Тоқылған және трикотаж жаймаларды өндіру	13.91.1 Тоқылған және трикотаж жаймаларды өндіру және өңдеу	тоқылған немесе тоқыма жаймаларды: ворс, түкті орамалдарды, рашель-машиналарда немесе сол сияқты станоктарда шығарылған тор немесе шілтер маталар, өзге де тоқылған немесе трикотаж маталар өндіру және өңдеу	
		13.91.2 Жасанды жүн өндіру	жасанды тоқыма жүнін өндіру	
	13.92 Киімнен басқа, дайын тоқыма бұйымдарын өндіру	13.92.0 Киімнен басқа, дайын тоқыма бұйымдарын өндіру	<ul style="list-style-type: none"> - тоқылған немесе трикотаж жаймалардан жасалғандарды қоса, кез келген тоқыма материалынан дайын бұйымдарды өндіру: жамылғыны қоса, көрпе, төсек-орын, асхана, туалет немесе ас үй жаймаларын, сырып тігілген көрпе, мамық көрпе, диван жастықтарын, пуфиктер, ұйықтауға арналған қап және т.б. - шаруашылық-тұрмыстық мақсаттағы дайын тоқыма бұйымдарын өндіру: перделер, төсек-орын жамылғысы, жиһаз немесе жабдықтарға арналған тыстар және т.б.; брезенттер, тенттер, кемпинг 	

			керек-жарактары, парустар, күннің көзінен қорғайтын бастырмалар, автомобилдерге, техникаға немесе жиһазға арналған тыстар және т.б.; жалаулар, тулар, және т.б.; жалаушалар, шаң сүртуге арналған шүберектер, ас үй орамалы, және осы сияқты бұйымдар, құтқару жилеттері, парашюттер және т.б.	
13.93	Кілемдерді және кілем бұйымдарын өндіру	13.93.0	Кілемдерді және кілем бұйымдарын өндіру	тоқыма еден төсеніштерін өндіру: кілемдер, кілем бұйымдарын және төсеніштер, кілемшелер; киіз еден төсеніштерін өндіру
13.94	Жіптерді, арқандарды, жетек арқандарды, шпагат және тор өндіру	13.94.1	Жіптерді, арқандарды, жетек арқандарды, шпагат және тор өндіру	ылғалданған және ылғалданбаған, резеңке немесе пластмасса қаптамамен қорғалған немесе қорғалмаған тоқыма талшықтарынан, таспалардан және осыған ұқсас материалдардан шпагат, жетек арқандары, арқандарды, жіптерді және тростарды өндіру
		13.94.2	Торларды және жіптерден бұйымдар өндіру	шпагаттан, арқаннан және жіптен тор өндіру: - жіптен немесе тордан бұйымдар өндіру: балық аулау торларын, кемедегі сақтандыру торларын, жүк тиеу түсіру жұмыстары барысында пайдаланылатын қорғаныш құралдарын, металл сақиналары бар строп жіптер немесе тростарды және т.б.
13.95	Киімнен басқа, тоқылмаған тоқыма бұйымдарын өндіру	13.95.0	Киімнен басқа, тоқылмаған тоқыма бұйымдарын өндіру	13 немесе 14 бөлімдердің басқа топтамаларына енгізілмеген, өңдеу процестерінің көп санынан және өндірілетін өнімнің әр түрлілігін қамтитын, маталар мен тоқыма бұйымдарын өндірумен байланысты қызметтер
13.96	Өзге де техникалық және өндірістік мақсаттағы өзге де тоқыма бұйымдарын өндіру	13.96.0	Өзге де техникалық және өндірістік мақсаттағы өзге де тоқыма бұйымдарын өндіру	- арқаулықсыз ілмекөрім негізінен және желімді затпен біріктірілетін маталарды қоса, еңсіз маталарды өндіру - затбелгілерді, эмблемаларды және т.б. өндіру - декоративтік бұйымдарды: таспалар, баулар, шашақтар, бума шашақтарды және т.б. өндіру - жабыны бар, пластмассадан жабылған немесе қабатшаланған маталарды өндіру - металданған иірімжіп, резеңке жіптер және тоқыма материалдан жабыны бар корд, тоқыма иірімжіптер және резеңке немесе пластмассадан жабыны бар, жабылған немесе қабықшалы жолақтар өндіру - төзімділігі жоғары жасанды материалдан жасалған шиналарға арналған резеңке маталарды өндіру - өзге де өңделген немесе сіңірілген маталарды: суретшілердің пайдалануы үшін дайын калькалар, селдір маталар, кенептер, өндіріс астарлық маталар және осыған ұқсас тығыздалған тоқыма маталар, желім немесе крахмалмен жабылған маталар өндіру

				- әртүрлі типтегі тоқыма бұйымдарын: тоқыма бітелер, газ қорытқыш торларды және оларды дайындауға арналған түтік тәрізді жаймалар; өрт қолғаптарына арналған шлангілер, ленталар, жетек және конвейер белдіктерін (металл немесе өзге де материалдармен күшейтілген және күшейтілмеген), елеу және сүзуге арналған маталар өндіру - автомобилдің декоративті өңдеуге арналған маталарды өндіру
		13.99 Басқа топтамаларға енгізілмеген өзге де тоқыма бұйымдарын өндіру	13.99.1 Тоқыма галантереясын өндіру	- шілтерді және басқа да тор көзді маталарды, сонымен қатар бөлек оюлар немесе жолақшалар түрінде, кесектер түрінде, шілтер және кестелерді өндіру - тоқыма материалдан аяқ киімге арналған баулар өндіру - опаларған арналған мамықтарды өндіру
			13.99.2 Киіз бұйымдарын өндіру	киіз және фетр өндіру
			13.99.9 Басқа топтамаларға енгізілмеген басқа тоқыма бұйымдарын өндіру	матадан өзбетінше жабысатын таспалар өндіру
14 Киім өндіру	14.1 Үлбірден тігілген киімнен басқа, киім өндіру	14.11 Былғарыдан тігілген киім өндіру	14.11.0 Былғарыдан тігілген киім өндіру	былғарыдан арнайы киімді, табиғи былғарыдан немесе композициялық, киімдерді, мысалы, дөнекерлеушілерге арналған былғары алжапқыштар өндіру
		14.12 Арнайы киімдерді өндіру	14.12.0 Арнайы киімдерді өндіру	- аяқ киім өндіру, (15.20.0 қараңыз) - отқа төзімді және қорғаныш киімдерді өндіру, (32.99.9 қараңыз) - киімді жөндеу кірмейді, (95.29.1-95.29.3 қараңыз)
		14.13 Өзге де сырт киімді өндіру	14.13.0 Өзге де сырт киімді өндіру	- тоқылған, немесе трикотаж жаймалардан, тоқылмаған материалдардан және т.б., тігілген ерлерге, әйелдерге және балаларға арналған сырт киімнің өзге де түрлерін: пальто, костюмдер, пиджактар, жакеттер, шалбарлар, юбкалар және т.б. жасау; - тапсырыс бойынша киім тігу - жоғарыда аталған өнімдердің жекелеген бөліктерін тігу
		14.14 Іш киім өндіру	14.14.0 Іш киім өндіру	тоқылған немесе трикотаж жаймалардан, шілтерден және т.б. ерлерге, әйелдерге және балаларға арналған іш киімдерді және ұйықтауға арналған киімдерді: жейделер, мәйкілер, кальсондар, штандар, шортылар, пижамалар, түнгі жейделер, халаттар, блузалар, ішкі юбкалар, комбинациялар, төсқаптар, корсеттер және т.б. өндіру
		14.19 Киімдердің және аксессуарлардың өзге де түрлерін өндіру	14.19.1 Бас киімдер өндіру	- қалпақтар мен бас киімдер өндіру - үлбірден тігілген бас киімдер өндіру
			14.19.9 Басқа топтамаларға енгізілмеген киімнің және аксессуарлардың	- жаңа туылған нәрестелерге арналған киімдермен іш киімдер, спорттық және шаңғы костюмдерін, купальниктерді және т.б. өндіру - киімнің өзге де аксессуарларын:

			өзге де түрлерін өндіру	колғаптар, белдіктер, шәлілер, галстуктер, бөкебайлар, шашқа арналған торлар және т.б. өндіру - ұлтан салмай тоқыма материалдардан аяқ киім өндіру - жоғарыда аталған бұйымдардың жекелеген бөліктерін тігу
			14.20.0 Үлбір бұйымдар өндіру	үлбірден бұйымдар: үлбірден жасалған киімдерде және оның аксессуарларын; үлбір терілерден жасалған жинақтар мен жинақтамалар, мысалы үлбірдің жекелеген кесектерінен, пластиналар, жолақтар және т.б.; үлбірден тігілген әртүрлі бұйымдар: кілемшелер, ұйықтауға арналған қаптар, өнеркәсіптік жылтыратуға арналған шүберектер өндіру
	14.3 Тоқылған және трикотаж киімдер өндіру	14.31 Тоқылған және трикотаж шұлық-ұйық бұйымдарын өндіру	14.31.0 Тоқылған және трикотаж шұлық-ұйық бұйымдарын өндіру	ұйықтар, шұлықтар, носки және колготкилер қоса алғанда, шұлық-ұйық бұйымдарын өндіру
		14.39 Өзге де тоқылған және трикотаж киімдерді өндіру	14.39.0 Өзге де тоқылған және трикотаж киімдерді өндіру	пуловерлер, свитерлер, кардигандар, тоқылған кофталар, желеттер және осындай бұйымдар сияқты тоқылған немесе трикотаж киімдерді өндіру
15 Былғары және оған жататын өнімдерді өндіру	15.1 Былғарыны илеу және өңдеу; жол керек-жарақтарының қайыс-ертоқым бұйымдарын өндіру; үлбірді илеу және өңдеу	15.11 Былғарыны илеу және өңдеу; үлбірді илеу және бояу	15.11.1 Былғарыны илеу және өңдеу	- былғарыны илеу, бояу және өңдеу - күдеріні, пергаментті былғарыны, лакталған немесе металданған былғарыны өндіру - композицияланған былғарыны өндіру - былғарыны шелдеу, майлау, ағарту, бояу және сол сияқты өңдеу
			15.11.2 Жасанды теріні және үлдір материалдарды өндіру	табиғи былғарыны пайдаланбай жасанды былғары өндіру кірмейді, (22.19.1, 22.29.0 қараңыз)
			15.11.3 Үлбірді өңдеу және бояу	- түкті жабыны бар үлбірді илеу, өңдеу - түкті жабыны бар былғары мен теріні шелдеу, қырку, тазарту, өңдеу, илеу, ағарту және бояу
		15.12 Жол керек-жарақтарын, қайыс-ертоқым бұйымдарын өндіру	15.12.1 Жол керек-жарақтарын және осыған ұқсас бұйымдарды өндіру	- табиғи былғарыдан, композициялық былғарыдан немесе пластмасса пластиналардан, тоқыма материалдары, жабыстырылған талшық немесе табиғи былғары үшін қолданылатын технологиялық әдістерді пайдалана отырып, қатырма қағаз сияқты кез келген басқа материалдан шамадандарды, жүк сөмкелерін, әйелдер сөмкесін және т.с.с. өндіру - қол сағаттарға арналған металл емес бауларды өндіру (мысалы, матадан, былғарыдан, пластмассадан) - табиғи және композициялық былғарыдан жасалған әр түрлі бұйымдар: жетек белбеулері, төсемдер және т.б.

			өндіру - жасалған бөтенкелерге арналған бауларды өндіру
		15.12.2 Қайыс-ертоқым бұйымдарын өндіру	- қайыс бұйымдарды және әбзелдер өндіру - атқа салт мініп жүруге арналған қамшы және ат саймандарын өндіру
15.2 Аяқкиім өндіру	15.20 Аяқкиім өндіру	15.20.0 Аяқкиім өндіру	- қалыптауды қоса алғанда, әртүрлі технологияларды пайдалана отырып, әртүрлі материалдардан кез келген мақсаттарға арналған, аяқкиім өндіру (осы ішкі кластың ерекшеліктерінен басқа) - аяқ киімдердің былғары бөліктерін: сыртқы және ішкі бөліктері, ұлтан, ұлтарак, өкше және т.б. өндіру - гетра, краг және осыған ұқсас бұйымдарды өндіру

5. «ЖЕҢІЛ ӨНЕРКӘСІП» САЛАСЫН ТАЛДАУ

(статистика, жаңа технологиялар, халықаралық үрдістер, нормативтік база, кәсіптік-біліктілік бөлінісіндегі саланың (саланың) құрылымын талдау, жаңа кәсіптер мен біліктіліктер, жұмыс күшінің күтілетін сұранысы мен ұсынысы)

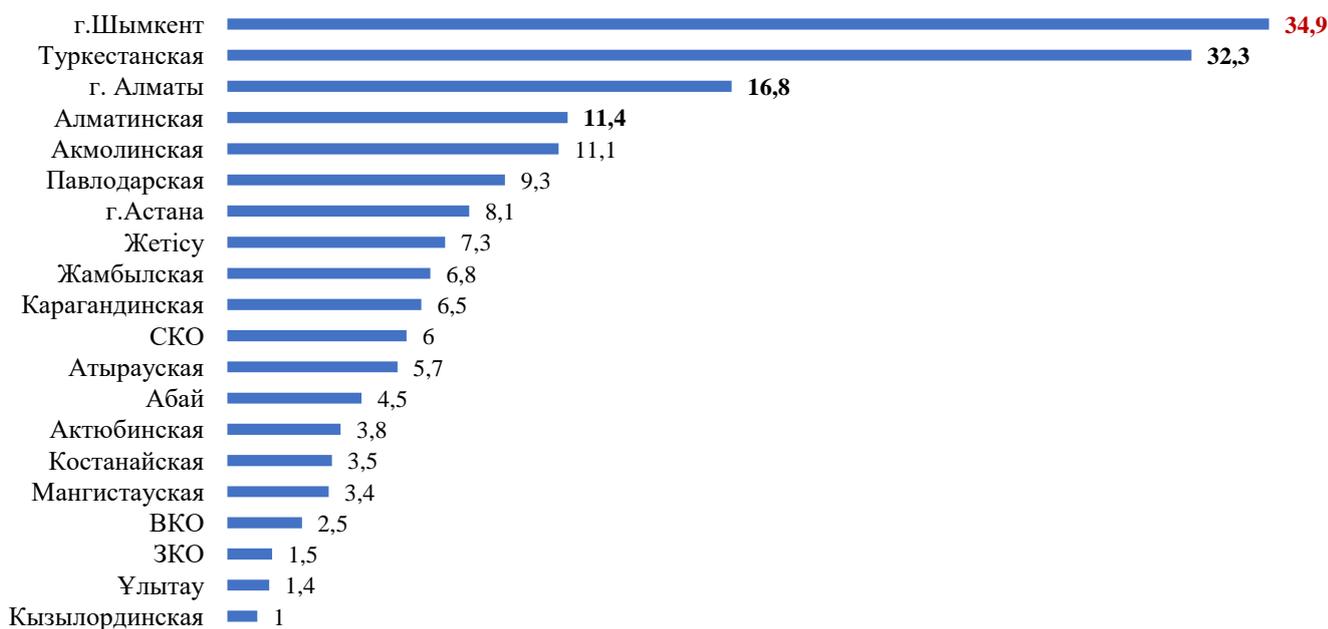
Жеңіл өнеркәсіп – бұл көптеген салаларды біріктіретін кешенді сала, олардың ішінде негізгі салаларды атап өтуге болады: *тоқыма, тігін, аяқ киім.*

2023 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша **жұмыс істеп тұрған** жеңіл өнеркәсіп кәсіпорындарының саны **1 420** құрады, мұнда негізгі үлесін **58%** немесе **824** кәсіпорынды тігін бұйымдары, **33%** немесе **469** тоқыма бұйымдарын өндіру кәсіпорны, **8,9%** немесе 127 былғары және оған қатысты өнімдерді өндіру бойынша кәсіпорындар алады. Жеңіл өнеркәсіпте шағын кәсіпорындардың саны өте көп – 97,5% (1 384). Меншік нысаны бойынша жалпы санның 99%-ы жеке кәсіпорындар болып табылады.

2022 жылы салада **жұмыспен қамтылғандардың толық саны 28,6 мың адамды** құрады (2019 жылға қарағанда +3,2%): тоқыма бұйымдарын өндіру – 9,5 мың адам, киім өндірісі – 16,9 мың адам, былғары және оған қатысты өнімдер өндірісі – 2,2 мың адам.

Сала еліміздің төрт өңірінде: Шымкент қаласында, Түркістан, Алматы облыстарында және Алматы қаласында **жоғары аумақтық шоғырлануымен** ерекшеленеді. 2022 жылы Шымкент қаласының жеңіл өнеркәсіп үлесі республика өндірісінің жалпы көлемінің шамамен 19,6%-ды, Түркістан облысының көлемі 18,1%-ды, Алматы қаласы – 9,5%-ды, Алматы облысы 6,4%-ды құрады. Жеңіл өнеркәсіптің ірі кәсіпорындарының жартысына жуығы Шымкент қаласында орналасқан. Бұл ең алдымен шикізат нарықтарының жақындығына және еңбек ресурстарының болуына байланысты.

5.1 сурет – Өңірлер бойынша жеңіл өнеркәсіп өндірісінің көлемі, млрд теңге

Дереккөз: ҚР СЖРА ҰСБ

Былғары және аяқ киім саласының негізгі кәсіпорындары: «ТаразКожОбувь» ЖШС, «Almaty Tannery» ЖШС, «Қазиталкожа» ЖШС, «Жамал-ай» АҚ, «Жетісу» АҚ, «Самхат» ЖШС, «Казлегпром-Алматы» ЖШС және т. б.

Тігін саласының негізгі кәсіпорындары: «Казлегпром» ЖШС, «Большевичка» ЖШС, «КазСПО-N» ЖШС, «Семирамида» ЖШС, «Сымбат» сән академиясы, «МИМИОРИКИ» ЖШС, «арайлы» ЖШС, «Универсал» ЖШС, «EleGant эксклюзивті шляпалар салоны» ЖШС, «Медиатекс» ЖШС, «Inspiration» ӨК ЖШС, «GLASMAN» ЖШС, «GOLDEN NOMAD» ЖШС, «Гаухар «тігін фабрикасы» ЖШС, «Жамал-ай» ЖШС, «Әлем БТ» ЖШС, «ЕСКО» ЖШС, «ПИК Ютария» ЖШС, «Жанарыс» ЖШС және т. б.

Шитті мақтаны қайта өңдеу бойынша негізгі кәсіпорындар: «Хлопкопром-Целлюлоза» ЖШС, «Мырзакент «Мақта өңдеу зауыты» ЖШС, «Ақ-Алтын» ЖШС, «Корпорация Макта» АҚ, «KhansuarInvestCompany» ЖШС, «Бағара-Макта» ЖШС.

Соңғы 5 жылда жеңіл өнеркәсіп өндірісінің көлемі оң серпінді көрсетіп отыр, бұл негізінен мемлекеттік корпоративтік тапсырысқа (арнайы киім, арнайы аяқ киім, нысанды киім-кешек және т.б.) бағдарланған ірі және орта кәсіпорындардың өндіріс көлемінің өсуіне байланысты. Өндірушілер кепілдендірілген тапсырыстар мен талап етілмеген өнімдердің минималды тәуекелін қамтамасыз ететін жыл сайынғы қорғаныс тапсырысы мен Арнайы киім нарығын сақтайды.

2022 жылдың қорытындысы бойынша жеңіл өнеркәсіп өнімін өндіру көлемі **193,2 млрд** теңгені құрап, 2019 жылдан бастап **66,8%-ға** ұлғайды. Өсім жеңіл өнеркәсіптің барлық кіші салаларында байқалады. Тоқыма бұйымдарын

(+81%), киімді (+49,1%), былғары және оған қатысты өнімдерді (+58,6%) өндіруде (5.2-сурет).

Жеңіл өнеркәсіп өнімінің **нақты көлемінің индексі** 2022 жылы 2021 жылға қарай **105,6%** құрады. НКИ өсімі тоқыма бұйымдарын өндіруде (**103,3%**), былғары және оған қатысты өнімдерді өндіруде (**109,5%**), киім өндіруде (**104,9%**) байқалады.

5.2-сурет – 2019-2022 жж. ҚР Жеңіл өнеркәсіп өндірісінің динамикасы, млрд теңге

Дереккөз: ҚР СЖРА ҰСБ

Тоқыма өнімдерін өндіруде (+3,3%): тоқыма өнеркәсібінің мынадай тауарлары бойынша ең жоғары өсім орын алды: төсек-орын жабдықтары **2,3 есе**, түкті, түкті және өзге де арнайы маталар **70,8%-ға**, арқан-арқан бұйымдары, арқандар, арқандар, шпагат және желілер, қалдықтардан басқа **73,6%-ға**, қаптар мен қаптамалық қаптамалар **13,9%-ға** және т. б. (5.1-кесте).

5.1-кесте – Заттай көріністе максималды өсімі бар тоқыма өнеркәсібінің тауарлары

Атауы	Өлшем бірлігі	2021 ж.	2022 ж.	Өсуі
Төсек-орын	мың дана	8 859,1	20 201,3	2,3 есе
Ворс маталар, түкті маталар және өзге де арнайы маталар	мың шаршы метр	307,7	525,5	70,8%
Қалдықтардан басқа арқан бұйымдары, арқандар, тростар, шпагат және желілер	тонн	682	1 184	73,6%
Жасанды және штапельді талшықтардан жасалған маталар (арнайы маталардан басқа)	мың шаршы метр	108 493	113 319,5	4,5%
Қаптар мен пакеттер	мың дана	199 621,5	227 415,5	13,9%

Дереккөз: ҚР СЖРА ҰСБ

Киім өндірісінде (+9,5%): максималды өсу осы сектордың мынадай тауарларында байқалады: курткалар мен блейзерлер, пиджактар, трикотаждан басқа, пиджак түріндегі курткалар, әйелдер немесе қыздарға арналған **2,2 есе**, жұмыс істейтін әйелдер киімі **2,1 есе**, былғарыдан немесе композициялық

былғарыдан жасалған киім 2 есе, куртқалар мен блейзерлер, трикотаждан басқа пиджак түріндегі куртқалар, ерлер немесе ұлдарға арналған 72,2%-ға куртқалар, 45,4%-ға әйелдер тоқылған шұлықтар мен гольфтар және т.б. (5.2-кесте).

5.2-кесте – Заттай көріністе максималды өсімі бар киім өндірісінің тауарлары

Атауы	Өлшем бірлігі	2021 ж.	2022 ж.	Өсуі
Былғарыдан немесе композициялық былғарыдан жасалған киім	дана	1 392	2 871	2 есе
Әйелдерге немесе қыздарға арналған трикотаждан басқа, куртқалар мен блейзерлер, куртқалар, куртка түріндегі пиджактар	дана	13 207	29 826	2,2 есе
Жұмысшы әйелдер киімі	дана	39 381	83 285	2,1 есе
Басқа топтамаларға енгізілмеген шұлық бұйымдары мен трикотаж аяқ киім	мың жұп	264,9	333	25,7%
Ерлерге немесе ұлдарға арналған трикотаждан басқа, куртқалар мен блейзерлер, куртқалар, куртка түріндегі куртқалар	дана	37 015	63 738	72,2%
Секіргіштер жеңіл және пуловерлер жұқа жұмсақ немесе жоғары мойынды тоқылған мақта немесе химиялық талшықтардан жасалған	мың дана	39 316	50 784	29,2%
Трикотаждан басқа іш киім	мың дана	1 710,7	1 889,2	10,4%
Ерлерге немесе ұлдарға арналған шалбар, кеудешелері мен белдіктері бар комбинезондар, бриджи мен шортылар	дана	41 314	94 666	2,3 есе
Әйелдер шұлықтары мен гольфтары	мың жұп	10,1	14,7	45,5%

Дереккөз: ҚР СЖРА ҰСБ

Былғары және оған қатысты өнімдер өндірісінде (+4,9%): максималды өсу тауарларда орын алды: тоқыма материалдарынан жасалған аяқ киім, спорттық аяқ киімнен басқа 142 есе, қой, ешкі немесе шошқа терісінен жасалған былғары шашсыз 4 есе, резеңкеден жасалған су өткізбейтін аяқ киім 3,6 есе, аяқ киім спорттық аяқ киімдерден, қорғаныш металл тұғыры бар аяқ киімдерден және 17,9%-ға әртүрлі арнайы аяқ киімдерден басқа былғарыдан жасалған үстіңгі жағы бар және т. б. (5.3-кесте).

5.3-кесте – Заттай көріністе максималды өсімі бар былғары және оған қатысты өнімдер өндірісінің тауарлары

Атауы	Өлшем бірлігі	2021 ж.	2022 ж.	Өсуі
Спорттық аяқ киімнен басқа, тоқыма материалдарынан жасалған үстіңгі аяқ киім	мың жұп	0,2	28,5	142 есе
Қой, ешкі немесе шошқа терісінің терісі түксіз	мың дм2	2 295	9 170	4 есе
Қорғаныш металл тұғыры бар аяқ киімнен басқа, табаны және үстіңгі жағы резеңкеден немесе полимерлі материалдардан жасалған су өткізбейтін аяқ киім	мың жұп	80,9	288,4	3,6 есе

Спорттық аяқ киімдерден, қорғаныш металл тұғыры бар аяқ киімдерден және әртүрлі арнайы аяқ киімдерден басқа, былғарыдан жасалған үстіңгі аяқ киім	мың жұп	1 020,1	1 202,5	17,9%
Спорттық, қорғаныш және ортопедиялық аяқ киімдерден басқа	мың жұп	1 317	1 849,2	40,4%

Дереккөз: ҚР СЖРА ҰСБ

2022 жылы ҚР Жеңіл өнеркәсіп нарығының көлемі 3 352,1 млн. АҚШ доллары (1 543,6 млрд теңге), мұнда ОТӨ үлесіне 9,6%, импорттық өнімнің үлесіне 90,1% келеді (5.4-кесте).

5.4-кесте – ҚР Жеңіл өнеркәсіп нарығы

	2021 ж.	2022 ж.
Өндіріс, млн. АҚШ	360,6	419,6
Импорт, млн. АҚШ	2191,5	3 055,1
Экспорт, млн. АҚШ	84,1	93,3
Тұтыну, млн. АҚШ	2 468	3 381,4
ОТӨ үлесі, %	11,2	9,6
Импорт үлесі, %	88,8	90,4

Дереккөз: ҚР СЖРА ҰСБ

Саланың негізгі капиталына инвестициялар көлемі

ҚР Жеңіл өнеркәсібінің негізгі капиталына инвестициялар **2022 жылы 7 023,3 млн теңгені** құрады, бұл 2019 жылғы көрсеткіштен **24,1%-ға** төмен.

Негізгі капиталға инвестициялардың төмендеуі тоқыма бұйымдары секторы есебінен **33,9%-ға**, былғары және оған қатысты өнімдер өндірісі **45,1%-ға** төмендеді, алайда киім өндіру секторында **3 есе** өсім байқалады (5.5-кесте).

5.5-кесте – Жеңіл өнеркәсіптің негізгі капиталына 2019-2022 жж. инвестициялар, млн теңге

	2019	2020	2021	2022
Тоқыма бұйымдарын өндіру	7 683,7	2 905,1	4 333,7	5 075,4
Киім өндірісі	434,5	1 217,6	1 258,3	1 324,8
Былғары және оған жататын өнімдер өндірісі	1 134,4	1 229,1	281,6	623,2
Барлығы	9 252,6	5 351,9	5 873,6	7 023,3

Дереккөз: ҚР СЖРА ҰСБ

Бірінші бесжылдықтың қорытындысы бойынша (2010-2014 жж.) жеңіл өнеркәсіптің 19 жобасы енгізілді: «AZALA Cotton» ЖШС – кешенді автоматтандырылған иіру-бұрау фабрикасы, «Azala textile» ЖШС – тоқу фабрикасын кеңейту, әрлеу және тігін фабрикаларын салу, «Бал текстиль» ЖШС – кілем және кілем бұйымдарын өндіру фабрикасы, «Назар Текстиль» ЖШС – кілем бұйымдарын шығаратын зауыт салу, «УНИВЕРСАЛ» ЖШС – полипропилен қаптарын шығаратын зауыт салу, «GLASMAN» ЖШС – қолда бар тігін өндірісін жаңғырту, «ПК «АГФ групп» ЖШС – конвейер ағыны бар тігін фабрикасын және қолданбалы материалдар өндіру цехын салу,

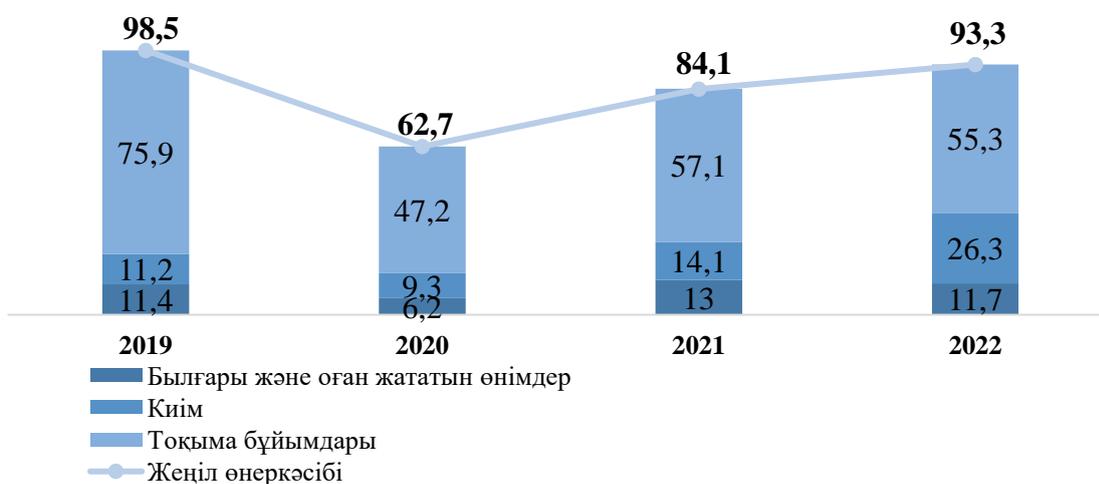
«Новопэк» ЖШС – қуаттылығы жылына 1,5 млн биғ-бегке ұлғайта отырып, полипропилен қаптамасының өндірісін жаңғырту.

Екінші бесжылдықтың қорытындысы бойынша (2015-2019 жж.) жеңіл өнеркәсіптің 29 жобасы енгізілді: «Green technology industries» ЖШС – ПЭТ қалдықтарын қайта өңдеуді және итапель талшығын шығаруды ұйымдастыру, «International company of Cotton» ЖШС – мақта өңдеу зауытының құрылысы, «Компания Нефтехим LTD» ЖШС – полимер бұйымдарын өндіру, «Әлем БТ» ЖШС – дайын тоқыма бұйымдарын өндіруді ұйымдастыру, «Astana Ютария Ltd» Өндірістік инновациялық компаниясы» ЖШС – KazTexExpo автоматтандырылған өндірістік кешені, «Пари» ЖШС – нейлон мен эластаннан тоқылған әйелдер колготкаларын өндіру, «LUX SHOES» БК» ЖШС – ерлер аяқ киімін өндіру фабрикасы, «Прогресс» ЖШС – мақта өңдеу зауыты, «SAMHAT аяқ киім фабрикасы» ЖШС – өндірісті кеңейту: күнделікті аяқ киім өндіру желісін іске қосу, «Казлегпром-Алматы» ЖШС – жаңасын жаңғырту және іске қосу аяқ киім өндіру желісі, «Жанарыс» ЖШС – Жетібай кентінде тігін цехы мен арнайы киімді химиялық тазалау-жуу цехын салу, «Жетісу «аяқ киім фабрикасы» АҚ – негізгі өндірісті жаңғырту, аяқ киім шығару бойынша жаңа желіні іске қосу, «ҚазСПО-Н» ЖШС – жаңа киім өндіру желісін іске қосу.

2020-2022 жылдар кезеңінде жеңіл өнеркәсіптің 15 жобасы енгізілді: «АГФ Групп» ӨК» ЖШС – конвейер ағыны бар тігін фабрикасы және қолданбалы материалдар, оның ішінде II жоба маскировка желілері, арнайы материалдар шығаратын цех, «SAGITEX GROUP» ЖШС – іш киім өндірісі.

2022 жылы жеңіл өнеркәсіп өнімінің экспорты **93,3** млн АҚШ долл., 2019 жылдан бастап 5,3%-ға төмендеді. Экспорттық жеткізілімдердің төмендеуі тоқыма өнімдерінің тауарларында 27,1%-ға байқалады, алайда былғары және оған қатысты өнімдер экспортында 2,6%-ға және киімде 2,3 есе өсу байқалады (5.3-сурет).

5.3-сурет – ҚР Жеңіл өнеркәсіп экспортының динамикасы 2019-2022 жж., млн. АҚШ долл.

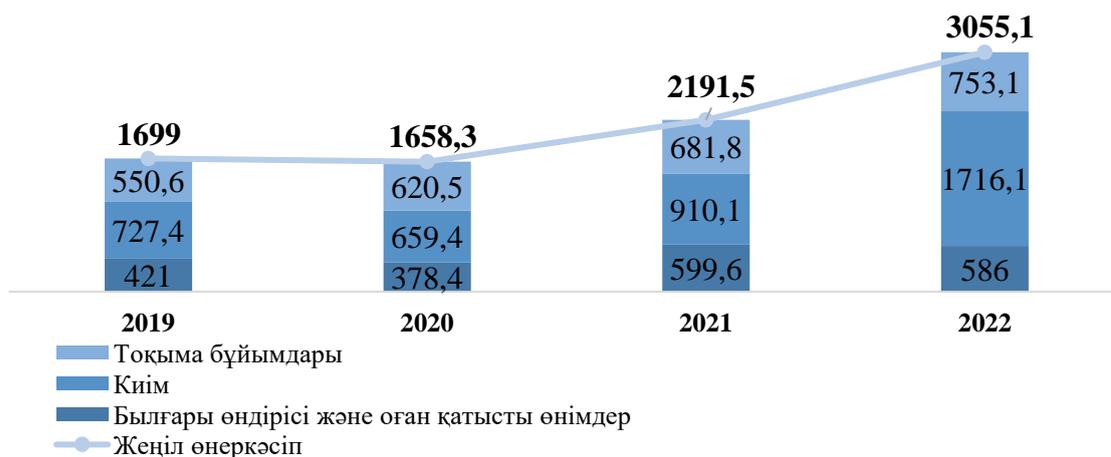
Өткен жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда **экспорттық жеткізілімдердің ұлғаюы** мынадай тауарларда байқалады: иірілген мақтадан жасалған жіп, мақта үлесі 85% және одан да көп **1%-ға**; синтетикалық талшықтардан басылған, негізінен немесе тек қана мақта талшықтарымен араласқан өзге де маталар **27%-ға**; химиялық тоқыма материалдарынан жасалған үлкен сыйымдылықтағы икемді аралық контейнерлер **41%-ға**; химиялық жіптерден жасалған тоқыма емес материалдар 40 есе; пайдаланылған киім және өзге де бұйымдар **3 рет**, свитерлер, пуловерлер, секіргіштер, көкірекшелер және мақталы иірілген жіптен машинамен немесе қолмен тоқылған ұқсас бұйымдар **5 рет**.

Сонымен қатар жеткізілім төмендеді: полиэтиленнен немесе полипропиленнен жасалған жолақтардан немесе ұқсас нысандардан жасалған өзге де қаптар мен қаптамалар **19%-ға**; иленген былғары немесе дымқыл күйдегі ІҚМ терісінен жасалған былғары краст **24%-ға**; мақта-қағаздан жасалған өзге де төсек-орын **56%-ға**; мақталы маталар, құрамында массасы 85% немесе одан да көп мақта, ағартылмаған (қатал) **51%-ға**.

Байқалған кезеңде Қазақстан үшін негізгі экспорттық нарықтар Ресей болып табылады (64,3% немесе 60 млн АҚШ долл.), Қытай (8% немесе 7,5 млн. АҚШ долл.), Түркия (6,2% немесе 5,8 млн. АҚШ) өнімдерді өткізу арналары қазірдің өзінде жолға қойылған.

2022 жылы Жеңіл өнеркәсіп өнімінің импорты **3 055,1 млн АҚШ долл.** құрады, бұл 2019 жылмен салыстырғанда 79,8%-ға жоғары. Импортық жеткізілімдердің өсуі жеңіл өнеркәсіптің барлық кіші салаларында байқалады: тоқыма бұйымдары (+36,8%), киім (+2,4 есе), былғары өндірісі және оған қатысты өнімдер (+39,2%) (5.4-сурет).

5.4-сурет – 2019-2022 жж. ҚР Жеңіл өнеркәсіп импортының динамикасы, млн. АҚШ долл.

2022 жылы **импортық жеткізілімдердің ұлғаюы** 2021 жылмен салыстырғанда мынадай өнім түрлерінде байқалады: жемпірлер, пуловерлер, секіргіштер, жилеттер және химиялық жіптерден жасалған ұқсас тоқылған бұйымдар **3,3 есе**, табаны бар және үсті резеңкеден немесе пластмассадан

жасалған өзге де аяқ киімдер **3,1 есе**, әйелдерге немесе қыздарға арналған иірілген мақтадан жасалған шалбар, кеудешелері мен белдіктері бар комбинезондар, бридждер мен шорттар **3 есе**; иірілген мақтадан жасалған машинамен немесе қолмен тоқылған трикотаждан жасалған жейделер, жеңді фуфайкалар және өзге де іш киімдер **2,3 есе**; иірілген мақтадан жасалған машинамен немесе қолмен тоқылған ұқсас трикотаж жемпірлер, пуловерлер, секіргіштер, жилеттер **2,3 есе**.

Сонымен қатар, табаны мен үсті резеңкеден немесе пластмассадан жасалған өзге де аяқ киімнің **импорты 3,5 есе қысқарды**.

2022 жылы тауарлардың жетекші жеткізушілері Қытай болып табылады (51,1% немесе 1 563 млн АҚШ долл.), Түркия (19,3% немесе 589 млн АҚШ долл.), Ресей (15% немесе 459 млн АҚШ долл.), Италия (2,3% немесе 69 млн. АҚШ долл.), Өзбекстан (2,1% немесе 65 млн. АҚШ).

Саладағы трендтер

Киім өндірісі энергия, су, материалдар және химиялық заттар сияқты көптеген ресурстарды қажет етеді. Бұл айтарлықтай экологиялық із мен қалдықтардың ластануын тудырады. Киімнің озық өндірісі энергияны үнемдейтін және жоғары жылдамдықты процестерді дамытады. Оларға ақпараттық-коммуникациялық технологияларға негізделген жүйелер, компьютерлік бағдарламалар, жылдам цифрлық басып шығару және Роботты құрылғылар жатады.

Coats Digital цифрлық өндірісті басқаруды насихаттайды. Американдық Coats digital стартапы технологиялық шешімдер арқылы өндірісті цифрлық басқаруға ықпал етеді. Үлкен деректер аналитикасы мен жасанды интеллектті енгізу дизайнды әзірлеу, маталарды сатып алу және өндірісті басқару сияқты негізгі өндірістік процестерді автоматтандырды. Сонымен қатар, visionplm бағдарламалық жасақтамасы мата шығынын, шикізат көлемін және пайдалану шығындарын бағалайды. Осылайша, стартаптың бағдарламалық өнімдері маңызды операцияларды басқаруды жеңілдетеді, оларды тұрақты және үнемді етеді.

Sewts интеллектуалды робототехниканы ұсынады. Германияның sewts стартапы Машиналық оқыту және компьютерлік көру әдістерін қолдана отырып, киім өндірісіне робототехниканы енгізуде. Кескінді өңдеуге негізделген стартап бағдарламалық құралы Деформацияланатын материалдар мен талшықтармен жұмыс істеуді автоматтандырады. Ол үшін жасанды интеллект алгоритмдері нақты уақыт режимінде тұрақсыз материалдардың әрекетін болжайды.

Қол жетімді киімге деген өсіп келе жатқан сұранысты қанағаттандыру үшін брендтер мұнай негізіндегі синтетикалық киімдерді жаппай өндіруді қамтамасыз ететін және айналмалы өндіріске көшуді **жеделдететін жеткізу тізбегін жасады**. Стартаптар қайта пайдалану және қайта өңдеу сияқты тұрақты әдістерді қолданады. Сонымен қатар, блокчейнге негізделген технология жеткізілім тізбегін басқаруда ашықтықты, қадағалауды және есеп беруді қамтамасыз етеді. *eRMG сән жеткізу тізбегін цифрландырады.* Сингапурлық eRMG стартапы брендтерге, сондай-ақ көтерме және бөлшек саудагерлерге арналған бөлшектерді жеткізу тізбегінің платформасын жасайды. Стартап пандемиядан кейінгі дәуірдегі егжей-тегжейлерді табудағы қиындықтарды жоюға көмектесетін SaaS платформасын ұсынады. Осы мақсатта eRMG нақты уақыттағы бақылау, брондау үшін виртуалды қатысу, деректерге негізделген оңтайландырылған процестер және цифрлық дизайн студиясы сияқты сандық құралдарды әзірлейді. Осылайша, техникалық шешімдер жеткізушілерді Тараптар арасындағы сенімділік пен келісімділікке тексереді.

Digitalax орталықтандырылмаған жеткізу тізбегі платформасын жасайды. Американдық digitalax стартапы цифрлық сән өнімдерін бақылау және аутентификациялау үшін орталықтандырылмаған жеткізу тізбегі платформасын жасайды. Платформа құбыры шикі, жіктелмеген элементтерден

жаңа шаблондар мен маталар кітапханаларын жасайды. Осының арқасында Digitalax сандық сәнге арналған арнайы NFT аукцион алмасу платформасын жасайды.

3D технологиясының қол жетімділігі тоқыма өндірісі мен дизайнының тиімділігін арттырады. 3D басып шығару бейнелі құрылымдармен, пішіндермен және прототиптермен тәжірибе жасауға мүмкіндік береді. Экологиялық таза материалдарды пайдалану қалдықтардың нөлдік деңгейіне қол жеткізуге ықпал етеді. Сонымен қатар, 3D дизайн бағдарламалық құралы мата немесе қалдықтар шығарылғанға дейін киімді іс жүзінде елестетеді. Осылайша, стартаптар артық өндіріс мәселесін шешіп қана қоймай, сату жылдамдығын арттырады және операциялық шығындарды азайтады.

New Industrial Order 3D трикотажын шығарады. Голландиялық new Industrial Order стартапы қалдықтарды жылдам сәнде азайту үшін 3D басып шығарылған тоқыма бұйымдарын жасайды. Стартаптың 3D машиналары кесусіз және тігусіз барлық киімдерді шығарады. Бұл әдіс иірілген жіпті шешуге және оны тоқу үшін қайта пайдалануға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, knitcloud платформасы цифрлық өндіріспен бірге 3D трикотаж жеткізу тізбегін автоматтандырады және айналмалы экономиканы сәнге айналдырады.

Жасанды интеллект пен деректерді талдауды енгізу әкімшілік автоматтандырудан бастап өнімді тексеруге дейін. Бұл әдістер визуалды ақауларды анықтайды және матадағы қатпарларды өлшейді. Машиналық оқыту алгоритмдері бұрын жасырын жұмыс үлгілерін анықтайды және бизнес-процестерді оңтайландырады. Жасанды интеллект тұтынушылардың мінез-құлқын дәлірек ұсыныстар беру және нарықтағы ауытқуларды талдау үшін бақылайды. Деректерге негізделген шешімдер жұмыс процестерін жақсартады, кадрлық резервті басқарады және соңғы өнімнің сапасын жақсартады.

Жұмыс күшінің сұранысы мен ұсынысына әсер ететін бірқатар факторлар бар. Бұл факторлар циклдік, қысқа мерзімді сұранысқа байланысты немесе экономикадағы немесе қоғамдағы құрылымдық ұзақ мерзімді тенденциялар мен өзгерістерге байланысты болуы мүмкін. Құрылымдық факторларға технологиялық жетістіктер, бәсекелестіктің жаһандануы, сондай-ақ халықтың демографиялық құрамындағы өзгерістер жатады.

Технологиялық өзгерістер көптеген елдердің кадрлар нарығының құрылымына өнеркәсіп құрылымындағы өзгерістерге, сондай-ақ жоғары білікті жұмыс күшіне сұраныстың артуына байланысты әсер етті-бұл құбылыс технологиялық өзгерістер «біліктілікке негізделген».

Қазақстанның жеңіл өнеркәсібі жыл сайын қарқын алуда: және айналым неғұрлым күшті болса, кадрлар тапшылығы соғұрлым айқын болады. Себебі жастар станокта немесе тігін машинасында жұмыс істеуді беделді деп санамайды.

Алдағы кезеңге жеңіл өнеркәсіп саласының мамандарына қажеттілікті анықтау бойынша жүргізілген талдау негізінде қазақстандық жеңіл өнеркәсіп өнімін өндірушілерге келесі үш жыл ішінде 1 400-ден астам маман, оның ішінде

жоғары білімі бар 97 бірлік, арнаулы орта 1 319 бірлік қажет болатыны анықталды, бұл пайыздық арақатынаста тиісінше 7:93 құрайды.

5.6-кесте – Жеңіл өнеркәсіп саласындағы кадрларға жалпы қажеттілік, бірлік

Санат	2024	2025	2026	Барлығы 3 жылда
Жоғары	35	45	17	97
Арнайы орта	488	467	364	1319
Барлығы	523	512	381	1416

Алдыңғы үш жыл ішінде жеңіл өнеркәсіп саласының кадрларына деген қажеттілікті ескере отырып, «жоғары білім» санаты бойынша ең сұранысқа ие мамандықтар: Тігін өндірісінің технологы – 16 бірлік, бухгалтер – 16 бірлік, сәнгер-конструктор – 11 бірлік, инженер-технолог – 10 бірлік болып табылатынын атап өткен жөн.

Сонымен қатар, орта арнаулы білімі бар мамандықтарға қажеттілік арасында тігінші – 417 бірлік, тігін жабдығының операторы – 252 бірлік, тігінші-оператор – 225 бірлік, слесарь – 62 бірлік, кесуші – 42 бірлік, иіруші – 40 бірлік, тоқушы – 30 бірлік ең сұранысқа ие болып табылады (5.7-кесте).

5.7-кесте – Мамандықтар, бірліктер бөлінісінде жеңіл өнеркәсіп саласындағы кадрларға қажеттілік

Мамандық	Санаты	2024	2025	2026	Барлығы 3 жылда
жоғарғы	Есепші	3	13		16
	Экономист	1	1		2
	Зертханашы		9		9
	Энергетик		2		2
	Технолог		1		1
	Тігінші-шебер	1	1	2	4
	Инженер-технолог	3	5	2	10
	Дизайнерлік кілем бағдарламалық жасақтамасымен жұмыс жасайтын дизайнер	1			1
	Модельер-конструктор	5	1	5	11
	Конструктор	4	1		5
	Тігін өндірісінің технологы	7	6	3	16
	Сату менеджері	1			1
	Бас инженер	1			1
	Кескіш	2	3	4	9
	Трикотаж бұйымдарының сәнгер - конструкторы	1			1
	Маркетолог	2			2
	Жабдықтау менеджері	1			1
	Техникалық қамтамасыз ету менеджері	1	1		2

	Киіз өндірісінің технологу	1	1	1	3
	Барлығы	35	45	17	97
Среднее специальное	Тігінші-моторист	30	140	55	225
	Дымқыл баспасөз аппаратшысы	4			4
	Хим,тазартылған су дайындау аппаратшылары	2			2
	Клинто тазалау жабдықтары мен сүзгілерінің аппаратшылары	1			1
	Артық Оператор	13			13
	Дозалаушы	3			3
	ЛФМ машинисінің көмекшісі	1			1
	Иіру жабдықтарымен жұмыс істеу бойынша мамандар-шеберлер	15			15
	Айналдыру жабдығының машинисі			4	4
	Булау аппараттарын тазалаушы			3	3
	Машинист			3	3
	Аппаратшы			10	10
	Конвейер желісі операторы			7	7
	Иіруші			40	40
	Тоқушы			30	30
	Опырушы	5	1	1	7
	Жүн бояуы	5	1	1	7
	Десинатор	2	1	1	4
	Механик	1	1		2
	ЖПП меңгерушісі		7		7
	Электрик		14		14
	Слесарлар	13	40	9	62
	Дәнекерлеуші		6		6
	Зертханашы		5		5
	Машина операторы	1	1	1	3
	Тігінші	218	101	98	417
	Техник-электрик	1			1
	Оператор	1			1
	Тігін жабдықтарының операторы	101	101	50	252
	Тігін жабдықтарының механигі	3		2	5
	Тігін өндірісінің шебері	1			1
	Қатайтқыш	1	1	1	3
	Кесуші	19	11	12	42
	Тігінші-әмбебап	2	2	2	6
	Қолданбалы өнер шебері	3	3	3	9
	Тігін өндірісінің технологу	3	3	4	10
	Құрғақ тазалау және кір жуу бөлімінің технологу	1	1	1	3
	Тоқыма өндірісінің технологу	1	1	1	3
	Тігіншілер	5	1	1	7
	Тоқыма	5	1	1	7
	Конструктор	2	2	2	6
Суретші-сәнгер	5	5	5	15	

Дизайнер	2	3	2	7
Шұлық жабдықтары шеберінің көмекшісі	1			1
Трикотаж тоқушы	3			3
Төсеушілер	5	4	4	13
Тоқушы	4	5	5	14
Киіз басу цехының жұмысшылары	5	5	5	15
Барлығы	488	467	364	1319

Кәсіпорындар өз бетінше мамандар даярлауға және кәсіпорындарда бар дайын кәсіби кадрлардың әлеуетін пайдалануға мәжбүр. Олар негізінен аға буын. Орташа алғанда, бұл 45 пен 60 жас аралығындағы адамдар.

Осылайша, жаһандық нарықтардағы тиімді бәсекелестік жас мамандардан бастап тәжірибелі шеберлерге дейінгі барлық жас топтарының тепе-теңдігін талап етеді. Осыған байланысты корпоративішілік оқыту мен қызметкерлерді дамытудың әртүрлі формалары маңызды бола түсуде. Сонымен қатар, жастарды экономиканың нақты секторына тартудың стандартты емес тәсілдерін табу өте маңызды.

Қазақстан Республикасының Білім беру жүйесінде «Бакалавриат» дәрежесі бар жеңіл өнеркәсіп саласының мамандарын даярлау «Жеңіл өнеркәсіп бұйымдарының технологиясы мен конструкциясы» және «Тоқыма материалдарының технологиясы мен дизайны» мамандықтары бойынша жүргізіледі. Бірінші мамандық бойынша оқыту жеті, ал екінші мамандық бойынша – төрт жоғары оқу орнында жүргізіледі.

Бұдан басқа, жеңіл өнеркәсіп саласы кіретін «Технологиялық машиналар мен жабдықтар» (салалар бойынша) сияқты мамандықтар бойынша оқыту жүргізіледі. Осы мамандық бойынша Қазақстанның 22 жоғары оқу орындарында оқытылады. Сондай-ақ, 43 жоғары оқу орнында (5B012000) Кәсіптік оқыту мамандығы бойынша оқиды.

Сонымен қатар, Қазақстанда мамандықтар бойынша «Магистратура» дәрежесі бар жеңіл өнеркәсіп саласының кадрларын даярлау жүргізілуде:

- 6M072600 – Жеңіл өнеркәсіп бұйымдарының технологиясы және конструкциясы (қолдану саласы бойынша), олар бойынша оқыту еліміздің үш жоғары оқу орнында жүргізіледі;

- 6M073300 – Тоқыма материалдарының технологиясы және дизайны (3 ЖОО);

- 6M012000 – Кәсіптік оқыту (салалар бойынша), оның ішінде жеңіл өнеркәсіп салалары (10 ЖОО).

Жеңіл өнеркәсіптің екі мамандығы бойынша ғана «Докторантура» білім берудің жоғары деңгейі бойынша білім алуға болады:

- 6D072600 – Жеңіл өнеркәсіп бұйымдарының технологиясы және конструкциясы, М. Әуезов атынд. Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік университетінде. (Шымкент қ.);

- 6D073300 – Тоқыма материалдарын жобалау және технологиясы Алматы технологиялық университетінде.

Жеңіл өнеркәсіп саласының кадрларына қажеттіліктің негізгі үлесін қазақстандық колледждер мен лицейлерде оқытылатын арнаулы орта білім беру мамандықтары (93%) алады. Мұндай мамандықтар:

- 1211001 – Тігін өндірісі және киімді модельдеу, оқыту 27 арнаулы орта оқу орындарында жүргізіледі;
- 1211032 – Тігінші, оқыту 21 арнаулы орта оқу орнында өткізіледі;
- 1211062 – Тігінші, осы мамандықты оқытатын колледждер мен лицейлер саны бойынша ең көп - 40 мекеме;
- 1211083 – Сәнгер-конструктор, Оқыту 6 арнаулы орта оқу орындарында жүргізіледі;
- Сәнгер-пішуші, оқыту 4 арнаулы орта оқу орындарында жүргізіледі;
- 1211052 – киім конструкторы, оқыту 2 арнаулы орта оқу орындарында жүргізіледі;
- Пішуші, оқыту 1 арнаулы орта оқу орнында жүргізіледі;
- 1215012 – тігін жабдықтарының операторы, оқыту 1 арнаулы орта оқу орнында жүргізіледі;
- 041312 2 – жүннен және былғарыдан жасалған көркем бұйымдарды Дайындаушы, оқыту 1 арнаулы орта оқу орнында жүргізіледі;
- 1214032 – бас киім модисті, оқыту 1 арнаулы орта оқу орнында өткізіледі;
- Аяқ киім жинаушы, оқыту 1 арнаулы орта оқу орнында жүргізіледі.

6. ЭҚЖЖ бойынша кәсіптік қызметтің әрбір түрінің кәсіпорындарында ҰКС бойынша сабақтар мен кәсіптердің негізгі топтарының сипаттамасы және олардың білімі (дипломдар, сертификаттар, куәліктер) және жұмыс тәжірибесі бойынша тиісті біліктіліктері

Бір деңгейдегі біліктіліктің екіншісінен сапалы айырмашылығын анықтайтын сабақтардың білімі, іскерлігі мен құзыреттілігінің сипаттамасы қосымшаға сәйкес «Жеңіл өнеркәсіп» саласына арналған СБШ біліктілік деңгейлерінің сипаттамасы» 1-кестесінде көрсетілген.

Төменде СБШ деңгейлеріне сәйкес әр маманның қызметіне қажетті білім мен біліктілік деңгейі келтірілген.

Кесте 6.1 - СБШ және ҰКС сабақтарына арналған білім деңгейлері

СБШ деңгейлері	ҰКС сабақтары (5 белгі бойынша)	Білім, біліктілік деңгейі (<i>тиісті деңгейдегі біліктілікке қол жеткізу жолдары</i>)
8-7-6 деңгей	1210–0 Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары 1321-0 Мамандандырылған өндіріс орындарының басшылары (басқарушылары) (өңдеу) бөлімшелерінің 1321-0 Мамандандырылған өндіріс орындарының басшылары (басқарушылары) (өңдеу) бөлімшелерінің 2141-1 Технологиялық инженерлер (жалпы профиль) 2144–2 Өнеркәсіптік жабдықтар мен құралдар	PhD Докторантура, PhD докторы ғылыми дәрежесі, бейіні бойынша PhD докторы, ғылым кандидаты, ғылым докторлары немесе жоғары кәсіптік білім және мамандық бойынша практикалық тәжірибе немесе басқарушылық жұмыс тәжірибесі. Инновациялық-кәсіби қызмет саласындағы әдіснамалық білім. Магистратура және / немесе практикалық тәжірибе. Ғылым және кәсіби қызмет саласындағы

	инженерлері 2163-1 Дизайнерлер / сән дизайнерлері, соның ішінде зергерлік бұйымдар дизайнері	тұжырымдамалық білім, кәсіби салада жаңа қолданбалы білім құру. Жоғары білім. Бакалавриат, практикалық тәжірибе. Кәсіби саладағы теориялық және практикалық білімнің кең ауқымы.
6-5-4 деңгей	3112-1 Техник-технологтар (жалпы бейін) 3115-1 Техник-Механиктар (Жалпы бейін) 3115-2 Өнеркәсіптік жабдықтар мен құралдар жөніндегі техника, оның ішінде ауыл шаруашылығы саласындағы техника	Жоғары білім. Бакалавриат, практикалық тәжірибе. Кәсіби саладағы теориялық және практикалық білімнің кең ауқымы. Орта білімнен кейінгі білім, (қолданбалы бакалавриат), практикалық тәжірибе; бакалавриатта кемінде екі жыл оқу немесе арнайы жоғары білім беру бағдарламаларын игерудің үш жылы, практикалық тәжірибе. Кәсіби саладағы теориялық және практикалық білімнің кең ауқымы. Жалпы орта білім жәнетехникалық және кәсіптік білім (орта буын маманы) Жалпы орта білім және практикалық тәжірибе. Кәсіби (теориялық және практикалық) білім мен тәжірибе.
3-2-1 деңгей	7224-2 Тегістеуіштер 7316-1 Маталар мен киім бұйымдарын өндірушілер мен реставраторлар 7316-4 Былғарыдан және жүннен жасалған бұйымдарды жасаушылар мен реставраторлар	Жалпы орта білім және техникалық және кәсіптік білім (жоғары деңгей) немесе жалпы орта білім және практикалық тәжірибе және/немесе кәсіптік даярлық (бір жылға дейінгі кәсіптік даярлық бағдарламалары бойынша білім беру ұйымының базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту). Кәсіби саладағы базалық, жалпы білім беру және тәжірибеге бағытталған білім. Негізгі орта білім және практикалық тәжірибе және / немесе кәсіптік даярлық (білім беру ұйымы базасындағы қысқа мерзімді курстар немесе кәсіпорында оқыту, белгіленген деңгей). Негізгі базалық білім, кәсіби бағдар. Бастауыш білім және практикалық тәжірибе және / немесе жұмыс орнында қысқа мерзімді оқыту (нұсқау) және / немесе қысқа мерзімді курстар. Құбылыстар арасындағы қарапайым байланыстарды түсіну.
4-3-2 деңгей	7412-4 Электротехникалық өндірістің механиктері мен монтерлері	Жалпы орта білім және техникалық және кәсіптік және кәсіптік білім (орта буын маманы) Жалпы орта білім және практикалық тәжірибе. Кәсіби (теориялық және практикалық) білім мен тәжірибе. Жалпы орта білім және техникалық және кәсіптік және кәсіптік білім (жоғары деңгей) немесе жалпы орта білім және практикалық тәжірибе және/немесе кәсіптік даярлық (бір жылға дейінгі кәсіптік даярлық бағдарламалары бойынша білім беру ұйымының базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту). Кәсіби саладағы базалық, жалпы білім беру және тәжірибеге бағытталған білім. Негізгі орта білім және практикалық тәжірибе және / немесе кәсіптік даярлық (білім беру ұйымы базасындағы қысқа мерзімді курстар немесе

		кәсіпорында оқыту, белгіленген деңгей). Негізгі базалық білім, кәсіби бағдар.
5-4 деңгей	7500-0 Ауыл, орман және балық шаруашылығы шикізатынан өнімді қайта өңдеу және дайындау жөніндегі жұмысшыларға және ұқсас кәсіптердегі жұмысшыларға супервайзерлер (бригадирлер)	Орта білімнен кейінгі білім, (қолданбалы бакалавриат), практикалық тәжірибе; бакалавриатта кемінде екі жыл оқу немесе арнайы жоғары білім беру бағдарламаларын игерудің үш жылы, практикалық тәжірибе. Кәсіби саладағы теориялық және практикалық білімнің кең ауқымы. Жалпы орта білім және техникалық және кәсіптік және кәсіптік білім (орта буын маманы) Жалпы орта білім және практикалық тәжірибе. Кәсіби (теориялық және практикалық) білім мен тәжірибе.
3-2-1 деңгей	7532-1 Үлгі жасаушылар 7532-2 Кескіштер 7532-9 Басқа өрнек жасаушылар мен кескіштер, басқа топтарға кірмегендер 7533-1 Тігіншілер және киім мен матаның басқа да қалпына келтірушілері 7533-2 Кесте тігушілер 7535-1 Таниндер 7535-2 Тері өңдеушілер 7536-1 Аяқ киім жасаушылар 7536-2 Аяқ киім жөндеушілер 7536-3 Былғары бұйымдарын тігушілер 7536-9 Басқа аяқ киім тігушілер және онымен байланысты жұмысшылар, басқа топтарға кірмегендер 8131-7 Лақ-бояу бұйымдарын өндіру жөніндегі операторлар 8151-1 Иіру машинасының операторлары (жіп және иірілген жіп) 8151-2 Орау машинасының операторлары (жіп және иірілген жіп) 8151-9 Талшықты, иіру және орау машиналарын дайындау жөніндегі басқа операторлар, басқа топтарға кірмегендер 8152-1 Тоқу машиналарының операторлары 8152-2 Тоқу машиналарының операторлары 8153-1 Тігін жабдықтарының операторлары 8153-2 Кесте жабдығының операторлары 8154-1 Матаны ағарту операторлары 8154-2 Бояу операторлары 8154-3 Маталарды тазалау және сығу жөніндегі операторлар 8154-9 Маталарды ағарту, бояу және тазалау жөніндегі басқа операторлар, басқа топтарға кірмегендер 8155-1 Аң терісін өңдеу жөніндегі операторлар 8155-2 Тері өңдеу жөніндегі операторлар 8159-1 Аяқ киім және ұқсас өнімдер жасау жөніндегі операторлар 8159-2 Былғары галантерея өнімдерін өндіру жөніндегі операторлар 8159-3 Кір жуу машиналары мен химиялық тазалау операторлары 8159-9 Тоқыма, Үлбір және былғары өнімдерін өндіру жөніндегі басқа операторлар, басқа топтарға кірмегендер	Жалпы орта білім және техникалық және кәсіптік және кәсіптік білім (жоғары деңгей) немесе жалпы орта білім және практикалық тәжірибе және/немесе кәсіптік даярлық (бір жылға дейінгі кәсіптік даярлық бағдарламалары бойынша білім беру ұйымының базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту). Кәсіби саладағы базалық, жалпы білім беру және тәжірибеге бағытталған білім. Негізгі орта білім және практикалық тәжірибе және / немесе кәсіптік даярлық (білім беру ұйымы базасындағы қысқа мерзімді курстар немесе кәсіпорында оқыту, белгіленген деңгей). Негізгі базалық білім, кәсіби бағдар. Бастауыш білім және практикалық тәжірибе және/немесе жұмыс орнындағы қысқа мерзімді оқыту (брифинг) және / немесе қысқа мерзімді курстар. Құбылыстар арасындағы қарапайым байланыстарды түсіну.

2-1 деңгей	8211-7 Өнеркәсіптік жабдықты жинаушылар 8219-9 Басқа жинаушылар, басқа топтарға кірмегендер 9329-3 Жеңіл және Тоқыма өнеркәсібінің біліктілігі жоқ жұмысшылары	
------------	--	--

7. Саланың (саланың)кәсіби стандарттарының тізбесі (қолданыстағы және әзірлеуге жоспарланған)

Кесте 7.1 - Әзірлеуге жоспарланған саланың кәсіби стандарттары

1. «Былғары галантерея өндірісі»	Қайың-ер бұйымдарын дайындаушы
	Былғары галантерея бұйымдарын жинаушы
	Корпусшы
	Техник-технолог
2. «Жеңіл өнеркәсіп ұйымдарының жабдықтары»	Тігін жабдығын баптаушы
	Электр машиналарын жөндеу жөніндегі электр слесарі
	Технологиялық жабдықты және онымен байланысты конструкцияларды монтаждаушы
	Техник (механик)
	Тоқу машинасының механигі / слесарі
	Механик / слесарь орау машинасын баптаушы
	Механик / электроник
	Тоқу машинасының механигі/слесарі
3. «Аяқ киім өндірісі»	Бөлгіш
	Аяқ киім
	Аяқ киім жинаушы
	Бөлшектерді кесуші
	Материалдарды пішуші
	Техник-технолог
	Кескіш Оператор
	Аяқ киім жинаушы Оператор
	Бөлшектерді бекітуші
	Материалдарды кесуші
4. «Киізден жасалған бұйымдар өндірісі»	Материалдар, кесінділер мен бұйымдарды жинақтаушы
	Аяқ киім жасау бойынша кесу жабдығының операторы
	Киіз басушы
	Қышқылдандырушы
	Киізден жасалған бұйымдарды әрлеуші
5. «Мақта өндіру»	Өзіжүргізуші
	Техник-технолог
6. «Жасанды былғары өндірісі»	Техник-технолог
	Мақта өндіру желісінің операторы (қопсыту-трепал машинасының операторы, чес-дублер агрегатының операторы)
	Жасанды былғары негіздерін Дайындау желісінің операторы
	Жасанды былғары жасау агрегатының машинисі
	Бояу және вулканизация жабдығының машинисі
	Термостабилизация машинасының машинисі
	Сурет рельефі
Жасанды былғары тегістегіш	
Техник-технолог	

7. «Иіру өндірісі технологиясы»	Жабдық операторы
	Иіруші
	Тегіс жабдық операторы
	Бұрау жабдығының операторы; қамыс жабдығының операторы; орау жабдығының операторы
	Қопсыту-қопсыту машинасының операторы
	Таспалы жабдық операторы
	Техник-технолог
	Бояғыштарды араластыру аппаратшысы (өнер былғары)
	Иірілген жіпті тарату операторы (тоқылған өндіріс)
	Қалдықтарды престоуші
8. «Трикотаж, тоқыма, галантерея бұйымдарының технологиясы»	Тоқу-тігу жабдығының операторы
	Шаблон жасаушы
	Техник-технолог
	Механик
	Механик / электроник
	Кеттелщик
9. «Трикотаж өндірісі»	Тоқу жабдығының операторы
	Кескіш Оператор
	Тоқу жабдығының операторы баптаушы
	Десинатор
	Киім дизайнері
	Тоқылған бұйымдардың дизайнері
	Тоқу-тігу жабдығының операторы
	Кеттелщик
10. «Тігін бұйымдарын модельдеу және құрастыру»	Техник-технолог
	Дизайнер-дизайнер
	Арнайы бас киімдер аппаратурасын монтаждаушы
	Бас киімдерді қалыптаушы
11. «Тоқыма құрғақ тауарлар өндірісі»	Бас киім дизайнері
	Тоқыма-галантерея бұйымдарын тоқушы
	Трикотаж бұйымдарын тоқушы, кенеп
	Тоқушы
	Тоқу машинасының операторы
12. «Ер-тоқым өндірісі»	Техник-технолог
	Ер-тоқым бұйымдарының бөлшектерін бекітуші
	Қайың-ер бұйымдарын жинаушы
	Техник-технолог
13. «Жүн өндірісі»	Қайың-ер бұйымдарын дайындаушы
	Жүн жуу агрегатының операторы
	Техник-технолог
14. «Тігін өндірісі»	Жуылмаған жүнді сұрыптаушы
	Материалдар, кесінділер мен бұйымдарды жинақтаушы
	Материалдарды, үлгілерді және бұйымдарды бақылаушы
	Үлгі орналасуын жобалау операторы
	Бүктеуші-гофрлеуші
	Автоматты кесу машинасының операторы
Тігін бұйымдарын термоөңдеу	

	Техник-технолог
	Киім конструкторы
	Киім дизайнері
	Механик / электронщик
	Оператор-тігінші
	Тігінші
	Фурнитурщик
	Кесте тігу машинасының операторы
	Төсеуші
	Кесте тігуші
	Намеловщица-намеловщица
	Кескіш

8. Қорытындылар мен ұсыныстар (ҰКС білім беру жіктеуіштерін жаңарту бойынша ұсынымдар)

ҰКС жіктеуіштерді жаңарту бойынша ұсыныстарды жеңіл өнеркәсіп кәсіпорындары қауымдастықтарының, жеңіл өнеркәсіп өнімдерін өндірушілердің ұсыныстарына сәйкес қалыптастыру жоспарлануда.

9. СБШ біліктілік деңгейлерінің сипаттамасы

СБШ біліктілік деңгейлерінің сипаттамасы қосымшаға сәйкес «1-кесте. «Жеңіл өнеркәсіп» саласы үшін СБШ біліктілік деңгейлерінің сипаттамасы» кесте ретінде көрсетілген.

Бұл кестеде ЭҚЖЖ мен ҰБШ деңгейлерінің, ҰКС сабақтарының өзара байланысы, сондай-ақ ұжымдық еңбек бөлінісіндегі рөлдер, қызметті жүзеге асыру үшін қандай білім, білік (дағды) қажет, сондай-ақ жеке құзыреттер көрсетілген.

ҰБШ біліктілік деңгейлерінің бірыңғай шкаласын айқындайды және сәйкестікті растау және мамандардың біліктілігін беру үшін негіз болып табылады.

Рамалық құрылымның құрылымы Біліктіліктің 3 деңгейін білдіреді:

- жеке және кәсіби құзыреттер;
- икемділіктер мен дағдылар;
- білім.

Қызметкердің белгілі бір еңбек функцияларын орындау үшін жеткілікті білімі мен дағдыларының жалпы жиынтығын бағалау үшін 9 біліктілік деңгейі көзделеді:

- 1 қатаң талаптар ұсынылмайтын біліктілігі жоқ еңбек деңгейі;
- 2, 3, 4 жұмысшы мамандықтарының деңгейлері,
- 5, 6 маман деңгейлері,
- 7, 8 ұйым басшыларының деңгейлері, топ менеджерлер.

Төменде кестелік нысанда біліктіліктің әрбір деңгейі үшін қажетті икемділіктер мен дағдылар, жеке және кәсіби құзыреттіліктер, сондай-ақ біліктілікке негізделген оқыту нәтижелеріне қойылатын талаптарды

сабақтастық, сабақтастық және дәйекті арттыру қағидаттары (1-ден 8-ші біліктілік деңгейіне дейін) көрсетілген.

Кесте - 9.1 ҰБШ деңгейлері бойынша икемділіктер мен дағдылар, құзыреттер

ҰБШ деңгейлері	Икемділіктер мен дағдылар	Жеке және кәсіби құзыреттер
1	Белгілі үлгі бойынша қарапайым тапсырмаларды орындау	Тікелей бақылаудағы қызмет
2	Берілген іс-қимыл алгоритмі бойынша тапсырмаларды орындау және оны жұмыс жағдайларына сәйкес түзету	Дербестіктің белгілі бір үлесі бар басшылықтағы қызмет
3	Стандартты жағдайларда типтік кәсіби мәселелерді шешу	Қойылған міндетке сүйене отырып белгілі бір дербестік үлесі бар қызмет
4	Оқу және еңбек жағдайын, оның мүмкін болатын өзгерістері мен салдарын дербес талдауды талап ететін болжамды жағдайларда кең спектрлі типтік кәсіби міндеттерді шешу	Маңызды әлеуметтік және этикалық аспектілерді ескере отырып, басқалардың стандартты жұмысына басшылық ету Жеке оқыту және басқаларды оқыту үшін жауапкершілік
5	Теориялық және практикалық білімді қолдана отырып, кәсіби мәселелерді шешудің әртүрлі нұсқаларын дербес әзірлеу және ұсыну	Ұйымның стратегиясы, саясаты мен мақсаттары шеңберіндегі еңбек және оқу іс-әрекетінің процестерін дербес басқару және бақылау, проблеманы талқылау, қорытындыларды дәлелдеу және ақпаратпен сауатты жұмыс істеу
6	Теориялық және практикалық білімді қолдана отырып, кәсіби мәселелерді шешудің әртүрлі нұсқаларын дербес әзірлеу және ұсыну	Ұйымның стратегиясы, саясаты мен мақсаттары шеңберіндегі еңбек және оқу іс-әрекетінің процестерін дербес басқару және бақылау, проблеманы талқылау, қорытындыларды дәлелдеу және ақпаратпен сауатты жұмыс істеу
7	Кәсіби қызметтің мақсаттарын өз бетінше анықтау және оларға қол жеткізудің барабар әдістері мен құралдарын таңдау. Жаңа білім алу бойынша ғылыми, инновациялық қызметті жүзеге асыру	Бөлімшенің немесе ұйымның стратегиясын, қызметін анықтау. Бөлімше деңгейінде шешім қабылдау және жауапкершілік
8	Идеяларды қалыптастыру, инновациялық қызмет нәтижелерін болжау кәсіби және әлеуметтік салада кең ауқымды өзгерістерді жүзеге асыру, күрделі өндірістік және ғылыми процестерге басшылық жасау	Стратегияны анықтау, процестер мен қызметті басқару, институционалдық құрылымдар деңгейінде шешім қабылдау және жауапкершілік Ғылыми және практикалық салада көшбасшылық, дербестік, талдау, бағалау және күрделі инновациялық идеяларды жүзеге асыру қабілеті

1-кесте. «Жеңіл өнеркәсіп» саласына арналған СБШ біліктілік деңгейлерінің сипаттамасы

СБШ деңгейі	ҰКС-дан сабақ	ҰБШ деңгейі	Кезеңдері	Ұжымдық еңбек бөлінісіндегі рөлі	Білім	Икемділіктер (дағдылар)	Жеке құзыреттер
1 бөлім. Сабақтас және өтпелі басқару процестері							
8,7	1210–0 Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары	8,7	Жоспарлау, іске асыру, бақылау	Басқару, шешім қабылдау	Инновациялық-кәсіби қызмет саласындағы әдіснамалық білім	Жүйелік және стратегиялық ойлауды, логикалық әдістерді қолдана отырып, өзара тиімді шешім қабылдау дағдыларын, кәсіби қызмет пен өзара іс-қимыл модельдерін құру мен ойнауды көрсетеді	Мемлекеттік ауқымдағы саланың ірі институционалдық құрылымдарының жұмыс істеуі мен даму стратегиясын құруды көздейтін басқару қызметі. Елеулі өзгерістерге немесе дамуға әкеп соғуы мүмкін қызмет процестерін жоспарлау, әзірлеу және нәтижелері үшін, еңбек құралдарын дайындау үшін; құрылыс жұмыстарын жүзеге асыру және іске асыру (коммерциялық ұсыну) үшін - ішкі нарықта немесе жергілікті нарықта қызметтің түпкілікті нәтижесі үшін жауапкершілік. Даму міндеттерін шешуді, жаңа тәсілдерді әзірлеуді, әртүрлі

							әдістерді қолдануды көздейтін қызмет
7,6	1321-0 Мамандандырылған өндірістік (өндеуші) бөлімшелердің басшылары (басқарушылары)	7,6	Жоспарлау, іске асыру, бақылау	Басқару, шешім қабылдау	Инновациялық-кәсіби қызмет саласындағы әдіснамалық білім	Жүйелік және стратегиялық ойлауды, логикалық әдістерді қолдана отырып, өзара тиімді шешім қабылдау дағдыларын, кәсіби қызмет пен өзара іс-қимыл модельдерін құру мен ойнауды көрсетеді	Саланың ірі институционалдық құрылымдарының жұмыс істеуі мен даму стратегиясын құруды көздейтін басқару қызметі. Елеулі өзгерістерге немесе дамуға әкеп соғуы мүмкін қызмет процестерін жоспарлау, әзірлеу және нәтижелері үшін, еңбек құралдарын дайындау үшін; құрылыс жұмыстарын жүзеге асыру және іске асыру (коммерциялық ұсыну) үшін - ішкі нарықта немесе жергілікті нарықта қызметтің түпкілікті нәтижесі үшін жауапкершілік. Даму міндеттерін шешуді, жаңа тәсілдерді әзірлеуді, әртүрлі әдістерді қолдануды көздейтін қызмет
6,5	2141-1 Технологиялық	6,5	Жоспарлау, іске асыру,	Басқару, шешім қабылдау	Ғылым және кәсіби қызмет	Өндірістік процестер мен	Құрылымдық және өндірістік

	инженерлер (жалпы профиль)		бақылау		саласындағы тұжырымдамалық білім, кәсіби салада жаңа қолданбалы білім құру	қондырғылардың құрылысына, пайдаланылуына және техникалық қызмет көрсетуіне зерттеу жұмыстарын жүргізу және жобалау, қадағалау ұйымдастыру және жүзеге асыру. Өндірістік қызметті үйлестіру және бағалау үшін бағдарламалар әзірлейді экономикалық тиімділік пен қауіпсіздік.	бөлімшелердің жұмысшылары мен жұмысшыларының функциялары мен міндеттерін анықтау, сондай-ақ қайталану салаларын анықтау және жою үшін лауазымдық нұсқаулықтарды, ұйымдық диаграммаларды және жоба туралы ақпаратты зерттеу; Жұмыс күшін тиімді пайдалану үшін еңбек шығындарының нормативтерін әзірлеу мақсатында Еңбекті нормалау бағдарламаларын анықтау және белгілі бір кәсіпке тән жұмыстарды талдау. Жұмысшылар мен жабдықтардың оңтайлы тиімділігін анықтау үшін жұмыс күшін пайдалануды, объектінің схемасын, пайдалану деректерін және өндіріс кестелері мен шығындарын талдау.
6,5	2141-2 Өндірісті ұйымдастыру жөніндегі инженерлер	6,5					
6,5	2141-3 Автоматтандыру инженерлері	6,5					
6,5	2141-4 Сапаны бақылау инженерлері	6,5					
6,5	2141-9 Басқа өндірістік инженерлер, оның ішінде өнім бойынша, басқа топтарға кірмейтін	6,5					

							<p>Өндірістік ерекшеліктерді әзірлеу және материалдарды, жабдықтарды, құбырлар жүйесін, материалдардың қозғалысын, қуаттарды және қондырғылар мен жүйелерді орналастыруды анықтау.</p> <p>Жобалардың Еңбек ресурстарын ұйымдастыру және басқару және материалдарды, қондырғылар мен жабдықтарды жеткізу.</p> <p>Қауіпсіздік техникасының техникалық қағидаттары мен қағидаларына сәйкес орнатумен, модификациямен, сапаны бақылаумен, сынаумен, инспекциялаумен және техникалық қызмет көрсетумен байланысты жұмыстарды жүргізу</p>
--	--	--	--	--	--	--	---

							<p>тәртібі мен регламенттерін айқындау. Өнімділікті арттыру және қамтамасыз ету үшін қондырғылардың жұмысын тексеру және талдау. Қондырғыларға, құрылыстарға және жабдықтарға техникалық қызмет көрсетуге басшылық жасау, сондай-ақ жаңа жобаларға, зерттеулерге және техникалық қызмет көрсету кестелеріне қойылатын талаптарды үйлестіру; Өндірістің жаңа әдістері, технологиялары мен жабдықтары бойынша басшылыққа кеңес беру; Тұрақты жабдықтау ағынын қамтамасыз ету үшін сатып алу, сақтау және бақылау бөлімдерімен байланысты сақтау.</p>
2 бөлім. Салалық процестер (салалық шекараларды анықтайды)							

6,5	2144-1 Инженер-механиктер (жалпы профиль)	6,5	Жоспарлау, іске асыру, бақылау	Басқару, шешім қабылдау	Ғылым және кәсіби қызмет саласындағы тұжырымдамалық білім, кәсіби салада жаңа қолданбалы білім құру	Зерттеулер, консультациялар және әзірлемелер жүргізу, басшылық ету	Өңдеу өнеркәсібіне, тау-кен жұмыстарына, құрылысқа, ауыл шаруашылығына және басқа да өнеркәсіптік мақсаттарға арналған өндірістік жабдықтарға, машиналар мен құралдарға кеңес беру және әзірлеу;
6,5	2144-2 Өнеркәсіптік жабдықтар мен құралдар инженерлері	6,5					

							<p>бақылауға және пайдалануға арналған механикалық агрегаттар мен жабдықтарға; жылыту, желдету және салқындату жүйелеріне, рульдік механизмдерге, сорғыларға және басқа да механикалық жабдықтарға кеңес беру және жобалау; Ұшу аппараттарының, шассилердің және ұшу аппараттарына арналған басқа да жабдықтардың корпустарына, сондай-ақ аспалы жүйелерге, тежегіштерге, көлік құралдарының шанақтарына және мотоцикл құралдарының басқа да компоненттеріне консультация беру және әзірлеу; Мәтіндік процессорлар, компьютерлер, дәл құралдар, камералар және проекторлар</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							сияқты құрылғылар мен өнімдердің электрлік емес түйіндеріне кеңес беру және әзірлеу; Машиналардың, механизмдердің, станоктардың, қозғалтқыштардың, қозғалтқыштардың, өнеркәсіптік қондырғылардың, Жабдықтардың немесе жүйелердің тиімді пайдаланылуы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін бақылау параметрлері мен технологиялық процестерді айқындау; Жабдықтың белгіленген талаптарға, пайдалану және техникалық қызмет көрсету ережелеріне сәйкестігін сақтау.
4,3,2	2163–1 Дизайнерлер / сән дизайнерлері, соның ішінде зергерлік бұйымдар дизайнері	4,3,2	Жоспарлау, іске асыру, бақылау	Басқару, шешім қабылдау	Ғылым және кәсіби қызмет саласындағы тұжырымдамалық білім, кәсіби салада жаңа	Өндіріске арналған тауарларды жобалау және әзірлеу және жаппай, сериялық және бір өндірістегі тауарлардың	Клиенттермен және мүдделі тұлғалармен кеңесу арқылы жобалау тапсырмасына байланысты мақсаттар

					қолданбалы білім құру	жобалары мен спецификацияларын дайындау	мен шектеулерді анықтау; Киім, мата, өнеркәсіптік, коммерциялық және тұтынушылық тауарлар мен зергерлік бұйымдарды жобалау тұжырымдамаларын әзірлеу; Эстетикалық тәртіпті техникалық, функционалдық мәселелермен үйлестіру, экологиялық және технологиялық талаптар; Дизайн тұжырымдамаларын беру үшін эскиздерді, диаграммаларды, иллюстрацияларды, жоспарларды, үлгілерді және модельдерді дайындау; Клиенттермен дизайн шешімдерін талқылау, басшылық, сауда өндірістік персоналмен; Функционалды және эстетикалық
--	--	--	--	--	--------------------------	---	--

							<p>материалдарға, өндіріс әдістеріне және өндіріске арналған әрлеуге қатысты таңдау, сипаттама және ұсыныстар; Өнім үшін таңдалған дизайнның сипаттамасы мен құжаттамасы; Прототиптер мен үлгілерді дайындау және беру; Үлгілерді, бағдарламалар мен құралдарды дайындауды, сондай-ақ дайындау процесін қадағалау</p>
3 бөлім. Дайындық салааралық процестер							
5,4	3112-1 Техника-технологиялар (жалпы бейін)	5,4	Үйлестіру, орындау, бақылау	Өндірістік процесті іске асыру	Кәсіби жағдайларды жүйелі талдау және жобалау әдіснамасы, басқару шешімдерін қабылдау әдістері, ұжым және командалық білім туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және	Өнеркәсіптік кәсіпорындарда жабдықтар мен машиналарды өндіру, сондай-ақ салу, модификациялау, техникалық қызмет көрсету және жөндеу бойынша зерттеулер саласындағы техникалық міндетті	Қажетті техникалық тапсырмаларға, сапа және қауіпсіздік стандарттарына сәйкес жедел іс-шараларды орындау; Техникалық құжаттарды, өнім бойынша техникалық сипаттамаларды оқу және зерделеу және т. б.; Технологиялық және

					еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу	орындау	зауыттық жабдықтар мен машиналарды жоспарлы жөндеуді жүзеге асыру; Технологиялық, зауыттық жабдықтар мен машиналардың ақаулықтарын анықтау және ақауларды жою
5,4	3115-1 Техник-механик (Жалпы бейін)	5,4			Кәсіби жағдайларды жүйелі талдау және жобалау әдіснамасы, басқару шешімдерін қабылдау әдістері, ұжым және командалық білім туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу	Машина жасау саласында зерттеулер жүргізу кезінде, сондай-ақ машиналарды, тораптар мен механикалық жабдықтарды жобалау, дайындау, монтаждау, салу, пайдалану, техникалық қызмет көрсету және жөндеу кезінде техникалық міндеттерді орындау	Машина жасауды зерттеу және дамыту және жаңа механикалық құрылыстар құру, оларды орнату және жинақтау, сондай-ақ қолданыстағы аналогтарды тестілеу саласында техникалық көмек көрсету; Белгіленген техникалық параметрлерге сәйкес машиналар мен механикалық жүйелердің, жабдықтар мен жинақтаушы материалдардың макеттерін жобалау және жасау; Белгіленген
4,3,2	3115-2 Өнеркәсіптік жабдықтар мен құралдар жөніндегі техника, оның ішінде ауыл шаруашылығы саласындағы	4,3,2			Кәсіби жағдайларды жүйелі талдау және жобалау әдіснамасы, басқару шешімдерін қабылдау		

	техника				әдістері, ұжым және командалық білім туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу		ерекшеліктерге сәйкес жабдықты өндіру және монтаждау үшін қажетті материалдық және еңбек шығындарының саны мен құнын егжей-тегжейлі бағалауды дайындау; Техникалық сипаттамалар мен қағидаларға сәйкес оның қанағаттанарлық жұмысы мақсатында машиналар мен механикалық қондырғыларды дайындауға, монтаждауға, пайдалануға, қызмет көрсетуге және жөндеуге техникалық бақылауды қамтамасыз ету; Кеме корпустарына, кеме жабдықтары мен жүктерге қатысты теңіз барлау жұмыстарын жүргізудің қауіпсіздік қағидаларын, стандарттары мен рәсімдерін әзірлеу және олардың
--	---------	--	--	--	---	--	--

							<p>сақталуын бақылау; Жаңа және жетілдірілген механикалық тораптарды монтаждау және орнату, жинақтаушы бұйымдарды, станоктар мен бақылау құралдарын, сондай-ақ гидроэнергетикалық жүйелерді; Механикалық жүйелерді сынау, алынған деректерді жинау және талдау, сондай-ақ инженер-механиктерге көмек көрсету үшін механикалық тораптарды құрастыру және орнату; Механикалық конструкцияларды жобалаудың басынан бастап қолданыстағы ерекшеліктер, шарттың ережелері мен талаптары негізінде олардың аяқталуына дейін жұмыстарды</p>
--	--	--	--	--	--	--	---

							жүргізуді қамтамасыз ету.
4,3,2,1	7224-2 Тегістегіштер	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	Кәсіби міндеттерді қою мен шешудің тәсілдері, принциптері мен тәсілдері, өндірістегі қатынастардың этикасы мен психологиясы, еңбекті ынталандыру және ынталандыру тәсілдері туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу	Металл беттерін тегістеу және жылтырату және құралдарды қайрау	Стационарлық немесе тасымалданатын тегістеу және жылтырату станоктарын басқару; Қайрау дөңгелектерін немесе механикалық қайрау машиналарын қолдана отырып, кескіш құрал мен құрылғыларды қайрау; Тоқыма тарау машиналарының цилиндрлеріндегі кескіш жаймалар мен металл тістерді жөндеу, реттеу және қайрау; Ерекшеліктерге сәйкес қайрау шеңберлерін жетілдіру; Қажет болған жағдайда оларды реттеу қажеттілігін анықтау үшін станоктардың жұмысын, сондай-ақ қандай да бір проблемалар туындаған кезде

							<p>станоктардың тоқтауын бақылау; Беттер мен өлшемдердің техникалық сипаттамаларға сәйкес келуін қамтамасыз ету үшін өңделетін бөлшектерді тексеру, Бақылау және өлшеу; Техникалық сипаттамаларға сәйкес, қол құралдарын қолдана отырып және абразивті материалдар мен тегістеу процестері туралы білімді қолдана отырып, қайрау дөңгелектерін станоктарға таңдау және монтаждау.</p>
4,3,2,1	<p>7316-1 Маталар мен киімдерді өндірушілер мен қалпына келтірушілер</p>	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	<p>Кәсіби міндеттерді қою мен шешудің тәсілдері, принциптері мен тәсілдері, өндірістегі қатынастардың этикасы мен психологиясы, еңбекті</p>	<p>Тоқылған материалдарды, тоқылған, кестеленген, тоқылған және басқа да киімдер мен тұрмыстық бұйымдарды, сондай-ақ дәстүрлі аяқ киімді жасау үшін дәстүрлі</p>	<p>Жүнді, мақтаны және басқа маталарды табиғи бояулармен иіру және бояу; Әр түрлі киімдер мен тұрмыстық заттарды жасау үшін шілтер тоқу, тоқу, тоқу немесе кесте тігу; Теріні, теріні табиғи бояулармен дайындау</p>

					ынталандыру және ынталандыру тәсілдері туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу	техника мен модельді қолдану, сөмкелер, белбеулер және басқа керек-жарақтар	және бояу және дайындау дәстүрлі аяқ киім, сөмкелер, белбеулер және басқа керек-жарақтар; Батик техникасындағы маталардан, ұлттық бас киімдерден, интерьерге арналған бұйымдардан, матаға сурет салу техникасының әртүрлі түрлері бар сәндік және тақырыптық композициялардан көркем-сәндік бұйымдар жасау; Бір түсті және түрлі-түсті маталарды, сәндік маталарды, шілтерді, кілемдерді немесе басқа маталарды қолмен тоқу станоктарының көмегімен тоқу; Тораптарды тоқу әдісімен кілем жасау; Қолмен басқару машиналарында немесе қолмен киім мен басқа да Бұйымдарды тоқу;
4,3,2,1	7316-4 Былғарыдан және жүннен жасалған бұйымдарды жасаушылар мен реставраторлар	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	Кәсіби міндеттерді қою мен шешудің тәсілдері, принциптері мен тәсілдері, өндірістегі қатынастардың этикасы мен психологиясы, еңбекті ынталандыру және ынталандыру тәсілдері туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу		

							Тоқу немесе қолмен тоқу; Былғары мен жүнді шаблондар жасау және пішу, былғарыдан және жүннен жасалған көркем бұйымдарды құрастыру және оларды машиналарда тігу, Үлбір және былғары бұйымдарды көркем кестелеу, оларды текстуралы тигіспен, аппликациямен әрлеу; Желілерді қолмен жасау; Табиғи тоқыма талшығының сұрыптылығы мен класын анықтау; Талшықты жіптерді қалыптастыру, тарау, жіптерді кенепке қосу немесе жіптерден тегістеу.
4,3,2,1	7412-4 Электротехникалық өндірістің механиктері мен монтерлері	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Көмекші процесс	Кәсіби міндеттерді қою мен шешудің тәсілдері, принциптері мен тәсілдері, өндірістегі	Ғимараттарда, зауыттарда, электровоздар мен Қалалық электр көлігі сияқты электр көліктерінде, цехтарда немесе	Электр машиналары мен моторларының, генераторлардың, тарату құрылғыларының, бақылау-өлшеу аппаратурасының,

					<p>қатынастардың этикасы мен психологиясы, еңбекті ынталандыру және ынталандыру тәсілдері туралы білім.</p> <p>Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу</p>	<p>басқа жерлерде электромеханикалық жабдықтар мен басқа да электр жабдықтары мен жабдықтарын жинау, реттеу, орнату және жөндеу.</p>	<p>аспаптардың немесе көтергіштердің электр компоненттерінің және ұқсас жабдықтардың әртүрлі түрлерін құрастыру, баптау және жөндеу;</p> <p>Күрделі жөндеуден кейін әртүрлі қуаттылықтағы электр қозғалтқыштарын, электр аппараттарын және трансформаторларды кешенді сынау;</p> <p>Тұрмыстық заттардың, өнеркәсіптік машиналардың және басқа да аппараттардың электр компоненттерін құрастыру, баптау және жөндеу;</p> <p>Өнеркәсіптік электр бұйымдарын тексеру және сынау;</p> <p>Сымдар мен бақылау жүйелерінің электр жабдықтарын орнату, сынау, қосу, пайдалануға беру, техникалық қызмет</p>
--	--	--	--	--	---	--	---

							көрсету және модификациялау; Электр және гидравликалық жолаушылар және жүк лифтілерін, эскалаторларды, қозғалмалы жолдарды және басқа да көтергіш жабдықтарды жобалау, орнату, техникалық қызмет көрсету және жөндеу; электр жүйелерін қуат көздеріне қосу; Ақаулы компоненттерді ауыстыру және жөндеу
4,3,2	7500-0 Ауыл, орман және балық шаруашылығы шикізатынан өнімді қайта өңдеу және дайындау жөніндегі жұмысшылар мен ұқсас сабақтардың жұмысшыларына супервайзерлер (бригадирлер)	4,3,2	Іске асыру, орындау	Жұмыс процесін ұйымдастыру және бақылау	Кәсіби міндеттерді қою мен шешудің тәсілдері, принциптері мен тәсілдері, өндірістегі қатынастардың этикасы мен психологиясы, еңбекті ынталандыру және ынталандыру	Ұйымның жекелеген бөлімшесі шеңберінде өндірістік қызметті үйлестіру және бақылау, онда жұмысшылар Тамақ өнімдері мен сусындарды өңдеу, талшықтарды дайындау, сүректі өңдеу, тапсырыс бойынша ағаш жиһаз, Үлбір	Жұмыс ретін және пайдалану үшін қажетті жабдықтар мен материалдарды анықтау; Кадрлық және материалдық қажеттілікті анықтау Жұмысшылар арасындағы міндеттерді бөлу; Ауыл, орман және балық шаруашылығы шикізатынан өнімді

					тәсілдері туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу	бұйымдар, киім, аяқ киім және былғарыдан жасалған бұйымдар дайындау, зиянды және қауіпті жағдайлары бар өндірістік учаскелерде жинау, сондай-ақ супервайзерлер (бригадирлер) бойынша жұмыстарды жүзеге асырады) тиісті жұмысшыларға басшылықты жүзеге асырады.	өңдеу және дайындау жөніндегі жұмысшылардың қызметін бақылау және үйлестіру; Орындалатын жұмысқа қатысты барлық мәселелер бойынша жоғары тұрған басшыларға есептер мен басқа да ақпарат беру; Жаңа қызметкерлерді оқыту және оқыту
4,3,2	7532-1 Үлгі жасаушылар	4,3,2	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	Кәсіби міндеттерді қою мен шешудің тәсілдері, принциптері мен тәсілдері, өндірістегі қатынастардың этикасы мен психологиясы, еңбекті ынталандыру және ынталандыру тәсілдері туралы білім.	Киім және басқа да тоқыма, былғары немесе Үлбір бұйымдарын өндіруге арналған эталондық үлгілерді жасау. Киім, шляпалар мен кепилерді, қолғаптарды және басқа да түрлі бұйымдарды жасау кезінде жарықдиодты көшірмелерге немесе	Диаграммаларды, сызу аспаптарын, компьютерлерді және/немесе таңбалау құрылғыларын пайдалана отырып, киім өлшемдерінің көзделген диапазоны шеңберінде әрбір мөлшердегі эталондық үлгілерді әзірлеу; Компьютердің көмегімен киімнің жеке нұсқалары үшін жарық көшірмелерін

					Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу	ерекшеліктерге сәйкес матаны, жұқа теріні және басқа материалдарды белгілеу, кесу, пішіндеу және кесу	немесе үлгі бөлшектерін жасау; Үлгілердің өлшемдеріне сәйкес және материалдың созылуын ескере отырып есептеу; Бөлшектердің түйісу орындарын, сондай-ақ киімдегі қатпарлардың, қалталардың, ілмектердің, аяқ киім жұптарындағы сәндік тігістердің немесе компьютерлерді немесе сызу аспаптарын пайдалана отырып, кенептен жасалған бұйымдардағы құлақтардың орналасуын көрсету үшін контурлық бөлшектерге жеке бөлшектерді салу; Жеке кесу нүктелерін орналастыру немесе максималды Шығыс алу үшін шаблондарды орналастыру немесе материалдарды өлшеу, сондай-ақ маталарды
4,3,2	7532-2 Кескіштер	4,3,2	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	Кәсіби міндеттерді қою мен шешудің тәсілдері, принциптері мен тәсілдері, өндірістегі қатынастардың этикасы мен психологиясы, еңбекті ынталандыру және ынталандыру тәсілдері туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу		
4,3,2	7532-9 Басқа өрнек жасаушылар мен кескіштер, басқа топтарға кірмегендер	4,3,2	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	Кәсіби міндеттерді қою мен шешудің тәсілдері, принциптері мен тәсілдері, өндірістегі қатынастардың этикасы мен психологиясы,		

					<p>еңбекті ынталандыру және ынталандыру тәсілдері туралы білім.</p> <p>Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу</p>		<p>тиісті белгілеу;</p> <p>Матаға эталондық үлгілерді салу және үлгілерді жасау;</p> <p>Киімнің сынақ даналарын тігу және сәйкестендіру арқылы үлгілерді тексеру;</p> <p>Үлгіні матаның жоғарғы қабатына орналастыру және маталарды электрлік немесе қол пышақтарын, кескіштерді немесе сандық бағдарламалық жасақтамасы бар кескіш машиналарды қолдана отырып кесу;</p> <p>Киім бөлшектерін және басқа да Үлбір бұйымдарын жасауға арналған матаны немесе Үлбір терісін кесу;</p> <p>Дайын бұйымдардың бос ұштарын кесуді қоса алғанда, дайын бұйымдардан артық материалды кесу немесе жіптерді кесу;</p> <p>Былғары бетінің құрылымын,</p>
--	--	--	--	--	---	--	--

							<p>ақауларды және материалдың созылуын ескере отырып, материалды неғұрлым ұтымды пайдалану мақсатында кесу машиналарының платформаларына былғары орналастыру; Жұмсақ матадан тігілген киім заттарын және кенептен жасалған бұйымдарды коса алғанда, басқа да бұйымдарды өндіру кезінде үлгілерді дайындау, таңбалау және пішу</p>
4,3,2,1	<p>7533-1 Тігіншілер және басқа киім мен матаны қалпына келтірушілер</p>	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	<p>Кәсіби міндеттерді қою мен шешудің тәсілдері, принциптері мен тәсілдері, өндірістегі қатынастардың этикасы мен психологиясы, еңбекті ынталандыру және ынталандыру тәсілдері туралы</p>	<p>Матадан, жүннен, жұқа былғарыдан және басқа материалдардан жасалған киімдерді, қолғаптарды және басқа да бұйымдарды тігу, жөндеу, жаңарту және безендіру, сондай-ақ шатырлар, желкендер, шатырлар мен кенептер жасау. Жұмыс негізінен</p>	<p>Матаның немесе киімнің ақаулы немесе зақымдалған бөліктерін тиісті жіптер мен инелерді пайдалана отырып, қолмен жөндеу; Пышақтарды немесе ұстара жүздерін пайдаланып қайта жасау үшін киімнен тігістерді алу; Бөлшектердің сипаттамаларына немесе түсіне сәйкес</p>

					білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу	қолмен, ине мен жіпті қолдана отырып жасалады, алайда кейбір операциялар тігін машиналарының көмегімен де жасалады	жіпті таңдау немесе жөнделетін матаның түсі мен тонына сәйкес жіптерді бояу; Тесіктерді, жыртылған және ажыратылған тігістерді немесе ине мен жіпті пайдаланып ақаулы бұйымдарды тұйықтау; Ілмектерді қолдана отырып, киімнің ішкі жағына түйіндерді тарту; Жіптерді қайшымен кесу, жөнделген бөліктерге матаның қалған бөліктеріне ұқсастық беру; Инелер мен түрлі-түсті жіптерді қолдана отырып, матаға басылған, басылған немесе трафаретпен басылған өрнектердің үстіне қолмен кесте тігу; Матаға өрнектерді қолмен немесе тігін машинасының көмегімен кестелеу ине мен түрлі-түсті жіптерді қолдану;
4,3,2,1	7533-2 Кесте тігушілер	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	Кәсіби міндеттерді қою мен шешудің тәсілдері, принциптері мен тәсілдері, өндірістегі қатынастардың этикасы мен психологиясы, еңбекті ынталандыру және ынталандыру тәсілдері туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу		

							<p>Тігуге дайындау үшін теріні немесе аяқ киім материалын сумен жұмсарту;</p> <p>Шляпалар, қалпақтар немесе ханымдар шляпалары сияқты бұйымдарға сәндік жиектерді тігу немесе желімдеу;</p> <p>Қолшатыр жаймасын жақтауға қолмен тігу, қолшатырды бүктелген күйде ұстау үшін жіктерді пайдаланып жайманы инелерге бекіту;</p> <p>Желкендерді, шатырларды, кенептерді және тенттерді жасауға арналған тығыз кенепті, кенепті және ұқсас материалдарды дайындау және құрастыру</p>
4,3,2,1	7535-1 Таниндер	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	Кәсіби міндеттерді қою мен шешудің тәсілдері, принциптері мен тәсілдері, өндірістегі қатынастардың	Киімді және басқа да бұйымдарды өндіру үшін арнайы былғары мен дайын аң терісін жасау үшін жануарлардың терісін, жүнін немесе терісін кесу,	Түсіне, тонына, мөлшеріне және тығыздығына сәйкес аң терісі мен былғары шикізатының сорты мен класын анықтау;
							Тері және тері шикізатын тазарту

					этикасы мен психологиясы, еңбекті ынталандыру және ынталандыру тәсілдері туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу	тазалау, тазалау, илеу, жылтырату және бояу	және оны жұмсарту мақсатында өңдеу; Теріден ұзын, қатты шашты алып тастау және астыңғы қабатты бірдей ұзындыққа кесу; Жылтырлығы мен сұлулығын арттыру немесе терінің табиғи көрінісін қалпына келтіру үшін теріні илеу және өңдеу; Теріні немесе теріні өңдеуге арналған арнайы құрам ерітіндісін дайындау; Теріге шығару үшін теріні және теріні танин ерітіндісінде өңдеу; Табиғи тондарды жақсарту үшін тондарды бояу немесе бояу; Ылғал теріге немесе теріге әжімдер мен талшықтарды тегістеу; Теріге бояулар мен бояғыштарды кию және жағу; Өңделген теріні созу және тегістеу;
4,3,2,1	7535-2 Тері өңдеушілер	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	Кәсіби міндеттерді қою мен шешудің тәсілдері, принциптері мен тәсілдері, өндірістегі қатынастардың этикасы мен психологиясы, еңбекті ынталандыру және ынталандыру тәсілдері туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу		

							Химиялық ерітіндіні немесе майды бетіне қолмен шеткамен біркелкі жағу арқылы теріні өңдеу және теріні таза ауада кептіру
4,3,2,1	7536-1 Аяқ киім жасаушылар	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	Кәсіби міндеттерді қою мен шешудің тәсілдері, принциптері мен тәсілдері, өндірістегі қатынастардың этикасы мен психологиясы, еңбекті ынталандыру және ынталандыру тәсілдері туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу	Стандартты, теңшелген немесе ортопедиялық аяқ киімді және багаж сөмкелері, киімдер мен белдіктер (былғары киімдерден, шляпалар мен қолғаптардан басқа) сияқты шынайы немесе жасанды былғарыдан жасалған бұйымдарды жасау, қайта жасау және жөндеу немесе аяқ киім мен ілеспе бұйымдарды өндіру процесіне қатысу. Аяқ киімді, багаж сөмкелерін, Сөмкелер мен белдіктерді безендіру, нығайту немесе әрлеу	Жеке талаптарды ескере отырып, стандартты аяқ киімді жасау, қайта жасау және жөндеу; Дәрігерлердің нұсқамаларына сәйкес ортопедиялық немесе терапевтік аяқ киімді жасау, қайта жасау және жөндеу немесе аяқ аурулары бар адамдарға немесе ерекше қажеттіліктері бар адамдарға арналған қолда бар аяқ киімді қайта жасау; Белдіктерді, багаж сөмкелерін, ридикюльдерді және ұқсас бұйымдарды жөндеу; Сызбаларды дайындау үшін деформацияланған аяқтардың немесе
4,3,2,1	7536-2 Аяқ киім жөндеушілер	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	Кәсіби міндеттерді қою мен шешудің тәсілдері, принциптері мен тәсілдері, өндірістегі		

					қатынастардың этикасы мен психологиясы, еңбекті ынталандыру және ынталандыру тәсілдері туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу		аяқтардың гипс құймаларын жасау; Тапсырыс берушілердің аяқтарын құюға негізделген кірістірулерді, өкшелерді және көтергіштерді дайындау; Тапсырыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкес аяқ киім жасауға арналған сызбалар мен басқа да ерекшеліктерді зерттеу; Жұмыс жүктемесі, пайдаланылатын материалдардың ерекшеліктері мен түрлері туралы ақпарат алу үшін аяқ киім бөлшектеріндегі жұмыстарды орындауға арналған нарядтарды және/немесе жапсырмаларды зерделеу; Терінің белгілі бір мақсатқа жарамдылық дәрежесін анықтау
4,3,2,1	7536-3 Былғары бұйымдарын тігуші	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	Кәсіби міндеттерді қою мен шешудің тәсілдері, принциптері мен тәсілдері, өндірістегі қатынастардың этикасы мен психологиясы, еңбекті ынталандыру және ынталандыру тәсілдері туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу		
4,3,2,1	7536-9	4,3,2,1	Іске асыру,	Негізгі жұмыс	Кәсіби		

	<p>Басқа аяқ киім тігушілер және онымен байланысты жұмысшылар, басқа топтарға кірмегендер</p>		<p>орындау</p>	<p>процестері</p>	<p>міндеттерді қою мен шешудің тәсілдері, принциптері мен тәсілдері, өндірістегі қатынастардың этикасы мен психологиясы, еңбекті ынталандыру және ынталандыру тәсілдері туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу</p>		<p>үшін оның құрылымын, түсін және беріктігін тексеру; Былғары бұйымдарын жасау кезінде астарды пішу, пішіндеу және бекіту; Ридикюль, белбеу, аяқ киім және багаж сөмкелері сияқты бұйымдарды жөндеу мақсатында саңылауларды тігу немесе тесіктерге патч қою; Аяқ киімнің сипаттамаларын, аяқ киімнің бөлшектерін және олардың дизайнын олардың техникалық сипаттамаларға сәйкестігін тексеру үшін бағалау, соның ішінде ойықтарға тігістердің дұрыс төселуін тексеру; Бұйымдарды безендіру немесе қорғау үшін аксессуарларды немесе сәндік элементтерді бекіту;</p>
--	---	--	----------------	-------------------	--	--	--

							Жануарларға арналған ер-тоқым, жол сөмкелері, сөмкелер, портфельдер, былғары сөмкелер, белдіктер және басқа керек-жарақтар сияқты бұйымдарды жасау және жөндеу
4,3,2,1	8131-7 Лак-бояу бұйымдарын өндіру жөніндегі операторлар	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	Пәнді түрлендіру, жоспарлау және еңбекті ұйымдастыру технологиялары туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу	Біріктіру, араластыру үшін агрегаттар мен машиналардың жұмысын бақылау және басқару, әр түрлі химиялық өнімдерді өңдеу және орау	Бояғыштардың біртекті Шығыс формаларын алу үшін бірнеше бірдей, бірақ түрлі түсті бояғыштарды араластыру немесе жасыл, қара, қоңыр және сұр түсті бояғыштардың бірнеше қоспалық маркаларынан химиялық талшықтарға арналған бояғыштарды алу процесін жүргізу. Бояғышты типке орнатқан кезде эртүрлі қоспалар мен тоқыма-қосалқы заттардың дозасы. Бояғыштарды араластырудың технологиялық процесін бақылау

							<p>және реттеу, берілген параметрлерді, қоспаны араластыру уақытын, температураны, концентрацияны, қоспаның біркелкілігін сақтау. Талдау нәтижелері мен сынақ бояулары бойынша бояғышты типке орнату. Әр түрлі конструкциялы араластырғыштарға, еріткіштерге, диспенсерлерге және бақылау-өлшеу аспаптарына қызмет көрсету. Араластыру технологиялық процесінің берілген параметрлерінен ауытқуларды және жабдықтар мен коммуникациялардың жұмысындағы ақауларды анықтау және жою. Бақылау үшін сынама алу және талдау жүргізу. Технологиялық журналда немесе операциялық парақтарда жазбалар</p>
--	--	--	--	--	--	--	---

							жүргізу. Жабдықты жөндеуге дайындау және жөндеуден қабылдау, Жабдықты ұсақ жөндеу бойынша жұмыстарды орындау
4,3,2,1	8151-1 Иіру машинасының операторлары (жіп және иірілген жіп)	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	Пәнді түрлендіру, жоспарлау және еңбекті ұйымдастыру технологиялары туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу	Табиғи тоқыма талшықтарынан Иірілген жіп пен жіптерді иіру, иіру, қосарлау, бұрау және орау машиналарының жұмысын бақылау және басқару. Бір күшті, тегіс, біркелкі және ауыр жіп алу үшін талшықтың екі немесе бірнеше жіптерін бұрау, сондай-ақ тоқыма бұйымдарын берік және су өткізбейтін етіп өңдеу	Қақпақтарды талшыққа түрлендіруге арналған машиналардың жұмысын басқару және бақылау; Иірілген жіптерді тазартуға және үлпілдек талшыққа айналдыруға арналған машиналардың жұмысын басқару және бақылау; Тоқыма талшықтарын біртекті қоспаларға араластыратын машиналардың жұмысын басқару және бақылау; Тоқыма талшықтарын тазалайтын және үлпілдететін машиналардың жұмысын басқару және бақылау, олардан жіптер түзеді, оларды бірінші тарту үшін қалың жіптерге
4,3,2,1	8151-2 Орау машинасының операторлары (жіп және иірілген жіп)	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	Пәнді түрлендіру, жоспарлау және еңбекті ұйымдастыру технологиялары туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу	Табиғи тоқыма талшықтарынан Иірілген жіп пен жіптерді иіру, иіру, қосарлау, бұрау және орау машиналарының жұмысын бақылау және басқару. Бір күшті, тегіс, біркелкі және ауыр жіп алу үшін талшықтың екі немесе бірнеше жіптерін бұрау, сондай-ақ тоқыма бұйымдарын берік және су өткізбейтін етіп өңдеу	Қақпақтарды талшыққа түрлендіруге арналған машиналардың жұмысын басқару және бақылау; Иірілген жіптерді тазартуға және үлпілдек талшыққа айналдыруға арналған машиналардың жұмысын басқару және бақылау; Тоқыма талшықтарын біртекті қоспаларға араластыратын машиналардың жұмысын басқару және бақылау; Тоқыма талшықтарын тазалайтын және үлпілдететін машиналардың жұмысын басқару және бақылау, олардан жіптер түзеді, оларды бірінші тарту үшін қалың жіптерге
4,3,2,1	8151-9 Талшықты, иіру және орау машиналарын дайындаудың басқа операторлары, басқа топтарға кірмегендер	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	Пәнді түрлендіру, жоспарлау және еңбекті ұйымдастыру технологиялары туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті	Табиғи тоқыма талшықтарынан Иірілген жіп пен жіптерді иіру, иіру, қосарлау, бұрау және орау машиналарының жұмысын бақылау және басқару. Бір күшті, тегіс, біркелкі және ауыр жіп алу үшін талшықтың екі немесе бірнеше жіптерін бұрау, сондай-ақ тоқыма бұйымдарын берік және су өткізбейтін етіп өңдеу	Қақпақтарды талшыққа түрлендіруге арналған машиналардың жұмысын басқару және бақылау; Иірілген жіптерді тазартуға және үлпілдек талшыққа айналдыруға арналған машиналардың жұмысын басқару және бақылау; Тоқыма талшықтарын біртекті қоспаларға араластыратын машиналардың жұмысын басқару және бақылау; Тоқыма талшықтарын тазалайтын және үлпілдететін машиналардың жұмысын басқару және бақылау, олардан жіптер түзеді, оларды бірінші тарту үшін қалың жіптерге

					қорғау жөніндегі ережелерді білу		тарайды, жіпті таспаларға немесе таспаларға кенепке қосады; Бірнеше дайындамалармен жабдықталған таспалы машиналарды басқару, олардың әрқайсысы бірнеше жіптерді бастапқы жіптермен бірдей масса мен қалыңдыққа біріктіреді; Иірілген жіптен және иірілген жіптен иірілген жіптерді иіретін машиналардың жұмысын басқару және бақылау, иірілген жіптің беріктігін, тегістігін және/немесе біркелкілігін арттыру үшін иірілген жіптің немесе жіптің екі немесе бірнеше жіптерін бір жіпке орау, немесе иірілген жіпті немесе жіпті бір қаптамадан екіншісіне орау;
--	--	--	--	--	----------------------------------	--	---

							Иірілген жіпті немесе жіптерді иірілген жіпке тартатын және бұрайтын иіру машиналарының жұмысын басқару және бақылау; Жаңа резеңке немесе былғары жабындардың көмегімен әр түрлі иіру, тарау және тегістеу машиналарының металл сорғыш роликтерінің жабынын қолдану және қалпына келтіру
4,3,2,1	8152-1 Тоқу машиналарының операторлары	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	Пәнді түрлендіру, жоспарлау және еңбекті ұйымдастыру технологиялары туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу	Иірілген жіпті өңдейтін немесе тоқылған, тоқыма емес немесе тоқылған тоқу және тоқу машиналарын баптау, басқару және басқару	Түрлі түсті шешімдердің кілемдері мен маталарын өндіруге арналған автоматты станоктарға қызмет көрсету; Матаны қалыптастыру үшін иірілген жіп тоқылған станоктардың жұмысын басқару және бақылау; Станоктың тоқтау себептерін, соның ішінде негіздің

							<p>сынуы, үйрек немесе механикалық ақаулар сияқты себептерді анықтау үшін станоктарды тексеру; Тозған немесе ақаулы инелер мен басқа компоненттерді жөндеу немесе ауыстыру; Машиналарды ауа жеңдерін, жуу ерітінділерін, шүберектерді, майлағыштарды және/немесе майлау шприцтерін пайдалана отырып тазалау, майлау және майлау</p>
4,3,2,1	<p>8152-2 Операторы вязальных машин</p>	4,3,2,1	<p>Іске асыру, орындау</p>	<p>Негізгі жұмыс процестері</p>	<p>Пәнді түрлендіру, жоспарлау және еңбекті ұйымдастыру технологиялары туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу</p>	<p>Маталарды, таспаларды, кілемдерді, өнеркәсіптік маталарды қоса алғанда, бұйымдар, шұлық-шұлық бұйымдары және тоқылған киім, немесе матаны кестелеуге арналған машиналар</p>	<p>Қажетті үлгіде және орнатылған дизайнда киімді тоқуға арналған автоматты тоқу машиналарының аккумуляторларын орнату және басқару; Иірілген жіпті, жіпті және тоқу, тоқу немесе басқа өңдеу машиналарының бағыттаушы инелері мен роликтері арқылы өткізу;</p>

							<p>Жіксіз шұлық-шұлық бұйымдарын тоқуға мүмкіндік беретін автоматты тоқу қалыптарын реттеу арқылы дөңгелек тоқу машиналарына қызмет көрсету;</p> <p>Аяқ және аяқ пішіні бойынша шұлық-шұлық бұйымдарын тоқуға арналған тоқу машиналарының жұмысын басқару және бақылау;</p> <p>Дөңгелек тоқылған кенептен кесілген бүйір қабырғаларында немесе үстіңгі бөліктерінде өкшелер мен саусақтарды байлауға арналған машиналардың жұмысын басқару және бақылау;</p> <p>Шұлық саусақтарының арасындағы тесіктерді тігетін машиналардың жұмысын басқару және бақылау;</p> <p>Қажетті түрдегі немесе дизайндағы шілтер, әрлеу және</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							ұқсас бұйымдарды тоқуға арналған негізгі тамбур машиналарының жұмысын басқару және бақылау; Тозған немесе ақаулы инелер мен басқа компоненттерді жөндеу немесе ауыстыру; Машиналарды ауа жеңдерін, жуу ерітінділерін, шүберектерді, майлағыштарды және/немесе майлау шприцтерін пайдалана отырып тазалау, майлау және майлау
4,3,2,1	8153-1 Тігін жабдықтарының операторлары	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	Пәнді түрлендіру, жоспарлау және еңбекті ұйымдастыру технологиялары туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу	Тоқыма, үлбір, синтетикалық немесе былғары киімдерді немесе киімге немесе басқа материалдарға сәндік ою-өрнек тігуге арналған машиналарды жасауға, жөндеуге, тұйықтауға және жаңартуға арналған тігін және кесте тігу	Сәндік әшекейлерді киімге немесе киім бөлшектеріне тігу, бекіту, тігу немесе тігу сияқты киіммен тігін операцияларын орындау үшін тігін машиналарын пайдалану немесе оларға қызмет көрсету; Түймелерді, ілгектерді,
4,3,2,1	8153-2 Кесте жабдығының операторлары	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	Пәнді түрлендіру, жоспарлау және еңбекті		

					<p>ұйымдастыру технологиялары туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу</p>	<p>машиналарының жұмысын бақылау және басқару. Ілмек жасау және тесіктерді тесу және қайрау, түймелерді тігу және киімдегі жиектерді өңдеу машиналарын басқару</p>	<p>найзағайларды, бекіткіштерді немесе басқа керек-жарақтарды матаға автоқосқыштарды немесе қысқыштарды пайдаланып бекіту; Киімге әртүрлі үлгілерді кестелейтін бірнеше тігін бастары бар жартылай автоматты тігін машиналарына қызмет көрсету; 3,4,5 инелі оверлок және жалпақ тоқу сияқты машиналарды пайдалану материалды немесе бұйымдарды автоматты түрде қосуға, бекітуге немесе безендіруге арналған машиналар; Жүн терілерін қажетті мөлшерге дейін қосу, пішіндеу және терілерді киім немесе дайындама бөлшектеріне қосу мақсатында жүнге арналған тігін машиналарын пайдалану;</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							<p>Былғары киімнің, сөмкелердің, қолғаптардың немесе ұқсас бұйымдардың былғары бөлшектерін тігуге арналған тігін машиналарын басқару; Ақаулы тігіс, жіптердің үзілуі немесе машиналардың дұрыс жұмыс істемеуі сияқты мәселелерді анықтау үшін машиналардың жұмысын бақылау; Инелерді ауыстыру және т. б. сияқты техникалық қызмет көрсету тапсырмаларын орындау.</p>
4,3,2,1	8154-1 Матаны ағарту операторлары	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	Пәнді түрлендіру, жоспарлау және еңбекті ұйымдастыру технологиялары туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу	Талшықты, иірілген жіпті немесе матаны ағартатын, отырғызатын, бояйтын және басқаша өңдейтін машиналардың жұмысын басқару және бақылау	Матаны, иірілген жіпті, жіптерді және/немесе басқа тоқыма бұйымдарын ағартатын, бояйтын немесе басқаша өңдейтін және аяқтайтын машиналар мен жабдықтарды іске қосу және басқару; Тоқылған немесе
4,3,2,1	8154-2	4,3,2,1	Іске асыру,	Негізгі жұмыс	Пәнді түрлендіру,		

	Бояу операторлары		орындау	процестері	жоспарлау және еңбекті ұйымдастыру технологиялары туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу		тоқылған маталарды белгілі бір мөлшерге дейін отырғызатын машиналарға техникалық қызмет көрсету; Химиялық реагенттермен өңдеу арқылы тоқыма бұйымдарына су өткізбейтін қасиеттер беруге арналған машиналардың жұмысын басқару және бақылау; Бұйымдардың түсін өзгерту немесе қалпына келтіру үшін оларды бояу; Маталарды созатын немесе жылтырататын немесе басқа әрлеу жұмыстарын жүргізетін машиналардың жұмысын басқару және бақылау; Электрондық жабдықты бағдарламалау үшін өңдеу бағдарламаларын енгізу; Жабдықтың дұрыс
4,3,2,1	8154-3 Маталарды тазалау және сығу операторлары	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	Пәнді түрлендіру, жоспарлау және еңбекті ұйымдастыру технологиялары туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу		
4,3,2,1	8154-9 Маталарды ағарту, бояу және тазалау жөніндегі басқа операторлар, басқа топтарға кірмегендер	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	Пәнді түрлендіру, жоспарлау және еңбекті ұйымдастыру технологиялары туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу		

							жұмыс істеуін тексеру үшін көрнекі индикаторлардың, басқару панельдерінің, жабдықтың көрсеткіштерін және маталарды тиеу немесе түсіру процестерін бақылау; Машиналардың сүзгілерін тазалау және Жабдықты майлау
4,3,2,1	8155-1 Аң терісін өңдеу жөніндегі операторлар	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	Пәнді түрлендіру, жоспарлау және еңбекті ұйымдастыру технологиялары туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу	Былғары өңдеу немесе жүн немесе жүн терісін өңдеу бойынша әртүрлі машиналардың жұмысын бақылау және басқару. Сүндеттеу, тазалау, тотығу, жылтырату және бояу тері, тері немесе былғары Жануарлар дайындау үшін таңдалған Былғары және дайын мех	Өңдеу алдында оларды тазалау және жұмсарту мақсатында теріден немесе теріден ет пен майды кетіруге арналған машиналардың жұмысын басқару және бақылау; Жүн терісінен ұзын, қатты шашты кетіруге, астын бірдей мөлшерге дейін кесуге, өңделген теріні бояуға, созуға және тегістеуге арналған машиналардың жұмысын басқару және бақылау;
4,3,2,1	8155-2 Тері өңдеу операторлары	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	Пәнді түрлендіру, жоспарлау және еңбекті ұйымдастыру технологиялары туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу		

							<p>Терінің бетінен шаш тамырларын, пигментті жасушаларды және әк тұздарын кетіру машиналарының жұмысын басқару және бақылау;</p> <p>Терінің немесе терінің қалыңдығын біркелкі мөлшерге дейін азайту үшін машиналардың жұмысын басқару және бақылау;</p> <p>Қажетті әрлеу арқылы теріні немесе теріні жылтыратуға немесе кедір бұдырлауға арналған машиналардың жұмысын басқару және бақылау;</p> <p>Теріден қалған жүнді, сондай-ақ теріден ет пен шашты бөлу бойынша машиналардың жұмысын басқару және бақылау;</p> <p>Екі немесе бірнеше бөлік алу немесе оларға біркелкі қалыңдық беру</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							мақсатында терілерді көлденең бағытта бөлуге арналған машиналардың жұмысын басқару және бақылау; Тері мен теріні өңделген теріге айналдыру мақсатында ерітінділерде өңдеу жөніндегі машиналардың жұмысын басқару және бақылау; Тері беттерін маймен өңдеу және теріге жылтыр көрініс беру үшін Жылтырату машиналарын пайдалану; Теріге бояулар мен бояғыштарды жағатын машиналардың жұмысын басқару және бақылау; Пайдаланылатын машиналарға техникалық қызмет көрсету және жөндеу
4,3,2,1	8159-1 Аяқ киім және ұқсас өнімдер	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	Пәнді түрлендіру, жоспарлау және еңбекті	Стандартты немесе арнайы аяқ киімдерді,	Аяқ киім, жол чемодандары, сөмкелер, белбеулер

	жасау жөніндегі операторлар				ұйымдастыру технологиялары туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу	сөмкелерді, бас киімдерді, тенттерді, матрастарды және басқа да бұйымдарды өндіру және жөндеу жөніндегі машиналардың жұмысын басқару және бақылау. Кір жуатын машиналар мен химиялық тазалау жұмыстарын басқару	және басқа керек-жарақтар жасау жөніндегі машиналардың жұмысын басқару және бақылау; Тоқыма, жүн, былғары және әртүрлі бұйымдардан, соның ішінде өрілген өрімнен немесе басқа да әрлеу түрлерінен шляпалар жасауға және жасауға арналған машиналардың жұмысын басқару және бақылау; Кір жуу машиналарының, химиялық тазалау машиналарының, үтіктеу престерінің және кір жуатын және химиялық тазалау мекемелеріндегі маталарды өңдеуге арналған машиналардың жұмысын басқару және бақылау; Киімдегі дақтарды тексеру және кетіру, түймелерді ауыстыру
4,3,2,1	8159-2 Былғары галантерея өнімдерін өндіру жөніндегі операторлар	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	Пәнді түрлендіру, жоспарлау және еңбекті ұйымдастыру технологиялары туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу		
4,3,2,1	8159-3 Кір жуатын машиналар мен химиялық тазалау операторлары	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	Пәнді түрлендіру, жоспарлау және еңбекті ұйымдастыру технологиялары туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу		
4,3,2,1	8159-9 Тоқыма, Үлбір және былғары өндірісінің басқа операторлары өнімдер, басқа топтарға кірмегендер	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Негізгі жұмыс процестері	Пәнді түрлендіру, жоспарлау және еңбекті ұйымдастыру технологиялары туралы білім. Еңбек қауіпсіздігі		

					және еңбекті қорғау жөніндегі ережелерді білу		және басқа да кішігірім жөндеу
4 бөлім. Өндірістен кейінгі салааралық процестер (өткізу)							
4,3,2,1	8211-7 Өнеркәсіптік жабдықты жинаушылар	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Өндірістен кейінгі қызмет	Еңбек мәні, оны қайта құру процесі және тиісті орындаушылық іс-қимылдар циклі туралы негізгі білім	Қозғалтқыштар сияқты механикалық машиналардың құрамдас бөліктерін құрастыру, сондай-ақ технологиялық процеске дәл сәйкес өнеркәсіптік жабдықты құрастыру	Құрастыру тораптарын, механикалық жабдықтарды, қозғалтқыштарды алу үшін Дайын бөлшектерді немесе компоненттерді құрастыру және орнату; Қажетті материалдар мен құрастыру нұсқауларын анықтау үшін жұмыстарды, спецификацияларды, диаграммалар мен сызбаларды орындауға арналған нарядтарды зерттеу; Арнайы көзделген бланкілерді пайдалана отырып технологиялық және пайдалану көрсеткіштерін тіркеу; Құрастыру дұрыстығын бақылау және пайдалану сипаттамаларын алу; Ақаулы тораптар мен

							компоненттерді қабылдамау
4,3,2,1	8219-9 Басқа жинаушылар, басқа топтарға кірмегендер	4,3,2,1	Іске асыру, орындау	Өндірістен кейінгі қызмет	Еңбек мәні, оны қайта құру процесі және тиісті орындаушылық іс-қимылдар циклі туралы негізгі білім	Технологиялық процеске дәл сәйкес электронды, электрлік немесе механикалық компоненттерді қамтымайтын әртүрлі тауарларды құрастыру	Қол немесе механикаландырылған аспаптарды, дәнекерлеу және Электрмен дәнекерлеу жабдықтарын пайдалана отырып, жиынтықтаушы бөлшектерді құрастыру және жеке блоктарды тораптарға, құрастыру тораптарына немесе қаңқаларға орналастыру, Туралау және бекіту; Қажетті материалдар мен құрастыру нұсқауларын анықтау үшін жұмыстарды, спецификацияларды, диаграммалар мен сызбаларды орындауға арналған нарядтарды зерттеу; Арнайы көзделген бланкілерді пайдалана отырып технологиялық және пайдалану көрсеткіштерін тіркеу; Компоненттер мен

							дайын тораптарды тексеру; Ақаулы өнімді қабылдамау
2,1	9329-3 Жеңіл және Тоқыма өнеркәсібінің біліктілігі жоқ жұмысшылары	2,1	Іске асыру, орындау	Өндірістен кейінгі қызмет	Еңбек мәні, оны қайта құру процесі және тиісті орындаушылық іс-қимылдар циклі туралы негізгі білім	Машиналар мен механизмдер операторларының және құрастырушылардың жұмысына жәрдемдесу, сондай-ақ дайын өнімді буып-түю мен таңбалауды қоспағанда, өнеркәсіпте дене күшімен байланысты әртүрлі қарапайым және стандартты міндеттерді орындау	Тауарларды, материалдарды, жабдықтарды және басқа да бұйымдарды жұмыс орындарына тасымалдау және дайын бұйымдарды шығару; Көлік құралдарын, жүк автомобильдерін және вагонеткаларды тиеу және түсіру; Механизмдердің бітелуін жою, механизмдерді, жабдықтар мен құралдарды тазалау;

10. Кәсіптік топтардағы кәсіптерді көрсете отырып, Кәсіптік біліктіліктің функционалдық картасы

Кәсіптік топтарда кәсіптерді көрсете отырып, Кәсіптік біліктіліктің функционалдық картасы кестелік форматта келтірілген: «2-кесте. Кәсіптік топтардағы кәсіптерді көрсете отырып, Кәсіптік біліктіліктің функционалдық картасы».

Бұл кестеде жұмысшылардың кәсіби дамуын көрсету үшін кәсіптер / сабақтар арасындағы байланыс көрсетілген.

Кесте кәсіптік даму көлденең – СБШ-ның бір біліктілік деңгейі шегінде де, тігінен-әртүрлі біліктілік деңгейлері бойынша да жүруі мүмкін екенін көрсетеді.

Жаңа технологияларды енгізу мамандарға жаңа білім мен дағдыларды игеру бойынша талаптар қояды, бұл еңбек нарығында ҰКС-да жоқ жаңа кәсіптердің/кәсіптердің пайда болуына түрткі болады.

2-кесте. Кәсіптік топтардағы кәсіптерді көрсете отырып, Кәсіптік біліктіліктің функционалдық картасы

СБШ деңгейі	ҰКС бойынша кәсіби топтар			
8	Бас директор			
8	Кәсіпорынның директоры (басшы, басқарушысы) (8-деңгейдегі бас директормен байланыс)			
7	Бас инженер-инспектор (8-деңгейдегі кәсіпорын директорымен (басшысымен, басқарушысымен), 8-деңгейдегі бас директормен байланыс)			
6	Техникалық басшы (7-деңгейдегі бас инженер-инспектормен, 8-деңгейдегі кәсіпорын директорымен (басшысымен, басқарушысымен), 8-деңгейдегі бас директормен байланыс)			
6	Өндіріс бастығы (6-деңгейдегі техникалық басшымен, 7-деңгейдегі бас инженер-инспектормен, 8-деңгейдегі кәсіпорын директорымен (басшысымен, басқарушысымен), 8-деңгейдегі бас директормен байланыс)			
6	Инженер-технолог (6-деңгейдегі өндіріс басшысымен, 6-деңгейдегі техникалық басшымен, 7-деңгейдегі бас инженер-инспектормен, 8-деңгейдегі кәсіпорын директорымен (басшысымен, басқарушысымен), 8-деңгейдегі бас директормен байланыс)	Цех бастығы (6-деңгейдегі өндіріс басшысымен, 6-деңгейдегі техникалық басшымен, 7-деңгейдегі бас инженер-инспектормен, 8-деңгейдегі кәсіпорын директорымен (басшысымен, басқарушысымен), 8-деңгейдегі бас директормен байланыс)	Инженер-механик (6-деңгейдегі өндіріс басшысымен, 6-деңгейдегі техникалық басшымен, 7-деңгейдегі бас инженер-инспектормен, 8-деңгейдегі кәсіпорын директорымен (басшысымен, басқарушысымен), 8-деңгейдегі бас директормен байланыс)	Инженер-энергетик (6-деңгейдегі өндіріс басшысымен, 6-деңгейдегі техникалық басшымен, 7-деңгейдегі бас инженер-инспектормен, 8-деңгейдегі кәсіпорын директорымен (басшысымен, басқарушысымен), 8-деңгейдегі бас директормен байланыс)
5	Инженер-технолог (6-деңгейдегі инженер-	Өндірісті ұйымдастыру жөніндегі инженер (6-деңгейдегі цех басшысымен, 6-деңгейдегі өндіріс басшысымен, 6-деңгейдегі техникалық	Инженер-механик	Инженер-энергетик

	<p>технологпен, 6-деңгейдегі өндіріс басшысымен, 6-деңгейдегі техникалық басшымен, 7-деңгейдегі бас инженер-инспектормен, 8-деңгейдегі кәсіпорын директорымен (басшысымен, басқарушысымен), 8-деңгейдегі бас директормен байланыс)</p>	<p>басшымен, 7-деңгейдегі бас инженер-инспектормен, 8-деңгейдегі кәсіпорын директорымен (басшысымен, басқарушысымен), 8-деңгейдегі бас директормен байланыс)</p>	<p>(6-деңгейдегі инженер-механикпен, 6-деңгейдегі өндіріс басшысымен, 6-деңгейдегі техникалық басшымен, 7-деңгейдегі бас инженер-инспектормен, 8-деңгейдегі кәсіпорын директорымен (басшысымен, басқарушысымен), 8-деңгейдегі бас директормен байланыс)</p>	<p>(6-деңгейдегі инженер-энергетикпен, 6-деңгейдегі өндіріс басшымен, 6-деңгейдегі техникалық басшымен, 7-деңгейдегі бас инженер-инспектормен, 8-деңгейдегі кәсіпорын директорымен (басшымен, басқарушысымен), 8-деңгейдегі бас директормен байланыс)</p>
5	<p>Техник-технолог (5 және 6 деңгейдегі инженер Технологпен, 6 деңгейдегі өндіріс басшымен, 6 деңгейдегі техникалық басшымен, 7 деңгейдегі бас инженер-инспектормен, 8 деңгейдегі кәсіпорын директорымен (басшымен, басқарушысымен), 8 деңгейдегі бас директормен байланыс)</p>	<p>Өндірісті дайындау жөніндегі инженер (5-деңгейдегі өндірісті ұйымдастыру жөніндегі инженермен, 6-деңгейдегі цех басшымен, 6-деңгейдегі өндіріс басшымен, 6-деңгейдегі техникалық басшымен, 7-деңгейдегі бас инженер-инспектормен, 8-деңгейдегі кәсіпорын директорымен (басшымен, басқарушысымен), 8-деңгейдегі бас директормен байланыс)</p>	<p>Тігін цехының шебері (5 және 6 деңгейдегі инженер-механикпен, 6 деңгейдегі өндіріс басшымен, 6 деңгейдегі техникалық басшымен, 7 деңгейдегі бас инженер-инспектормен, 8</p>	

						деңгейдегі кәсіпорын директорымен (басшымен, басқарушысымен), 8 деңгейдегі бас директормен байланыс)		
5		Өндірісті дайындау жөніндегі инженердің көмекшісі (5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженермен, 5-деңгейдегі өндірісті ұйымдастыру жөніндегі инженермен байланыс)						
4		Техник-технолог (5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженердің көмекшісімен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженермен, 5-деңгейдегі өндірісті ұйымдастыру жөніндегі инженермен байланыс)						
4	<p>Лекал орналасуын жобалау операторы (5-деңгейдегі техник-технологпен, 5-деңгейдегі инженер-технологпен және 6-деңгейдегі байланыс)</p> <p>Киім дизайнері (5 деңгейлі техник-технологпен, 5 және 6 деңгейдегі инженер-технологпен байланыс)</p> <p>Сәнгер-конструктор (5-деңгейдегі техник-технологпен, 5 және 6-деңгейдегі инженер-технологпен байланыс)</p>	<p>Дессинатор (4-деңгейдегі техник-технологпен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженердің көмекшісімен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженермен, өндірісті ұйымдастыру жөніндегі инженермен байланыс)</p> <p>Тоқыма бұйымдарының дизайнері (4-деңгейдегі техник-технологпен,</p>	<p>Орау жабдығының операторы (4-деңгейдегі Техник-технологпен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженердің көмекшісімен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженермен, өндірісті ұйымдастыру</p>	<p>Бөлшектерді кесуші (4-деңгейдегі техник-технологпен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженердің көмекшісімен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженермен, өндірісті ұйымдастыру жөніндегі</p>	<p>Бұйымдарды тігуші (4-деңгейдегі техник-технологпен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженердің көмекшісімен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженермен, өндірісті ұйымдастыру жөніндегі</p>	<p>Тоқу жабдықтарының механигі (5-деңгейдегі тігін цехының шеберімен, 5 және 6-деңгейдегі инженер-механикпен байланыс)</p> <p>Жасанды былғары дайындау агрегатының машинисі (5-деңгейдегі тігін цехының шеберімен, 5</p>	<p>Электр машиналарын жөндеу жөніндегі электр слесарі (5 және 6 деңгейдегі инженер-энергетикпен байланыс)</p> <p>Технологиялық жабдықты және онымен байланысты конструкцияларды монтаждаушы (5 және 6</p>	

<p>Материалдар, кесінділер мен бұйымдарды жинақтаушы (5-деңгейдегі техник-технологпен, 5 және 6-деңгейдегі инженер-технологпен байланыс)</p> <p>Материалдарды пішуші (5-деңгейдегі техник-технологпен, 5 және 6-деңгейдегі инженер-технологпен байланыс)</p> <p>Пішуші (5-деңгейдегі техник-технологпен, 5 және 6-деңгейдегі инженер-технологпен байланыс)</p> <p>Кесте тігуші (5-деңгейдегі техник-технологпен, 5 және 6-деңгейдегі инженер-технологпен байланыс)</p> <p>Трикотаж бұйымдарының конструкторы (5-деңгейдегі техник-технологпен, 5 және 6-</p>	<p>5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженердің көмекшісімен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженермен, өндірісті ұйымдастыру жөніндегі инженермен байланыс)</p> <p>Киім конструкторы (4-деңгейдегі техник-технологпен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженердің көмекшісімен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженермен, өндірісті ұйымдастыру жөніндегі инженермен байланыс)</p> <p>Оператор-мойын (4-деңгейдегі Техник-технологпен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженердің көмекшісімен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженермен байланыс)</p>	<p>жөніндегі инженермен байланыс)</p> <p>Қамыс жабдығының операторы (4-деңгейдегі техник-технологпен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженердің көмекшісімен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженермен, өндірісті ұйымдастыру жөніндегі инженермен байланыс)</p> <p>Иірілген жіпті бөлу операторы (4-деңгейдегі техник-технологпен, 5-деңгейдегі</p>	<p>инженермен байланыс)</p> <p>Аяқ киім жинаушы (4-деңгейдегі техник-технологпен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженердің көмекшісімен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженермен, өндірісті ұйымдастыру жөніндегі инженермен байланыс)</p> <p>Аяқ киімді қатайтушы (4-деңгейдегі техник-технологпен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі</p>	<p>инженермен байланыс)</p> <p>Былғары галантерея бұйымдарын жинаушы (4-деңгейдегі техник-технологпен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженердің көмекшісімен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженермен, өндірісті ұйымдастыру жөніндегі инженермен байланыс)</p> <p>Корпусшы (4-деңгейдегі техник-технологпен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау</p>	<p>және 6-деңгейдегі инженер-механикпен байланыс)</p> <p>Бояу жабдығының машинисі (5-деңгейдегі тігін цехының шеберімен, 5 және 6-деңгейдегі инженер-механикпен байланыс)</p> <p><i>Термостабилизация машинасының машинисі</i> (5-деңгейдегі тігін цехының шеберімен, 5 және 6-деңгейдегі инженер-механикпен байланыс)</p> <p>Тігін жабдықтарының механигі (5-деңгейдегі тігін цехының шеберімен, 5 және 6-деңгейдегі</p>	<p>деңгейдегі инженер-энергетикпен байланыс)</p>
---	---	---	---	--	---	--

	<p>деңгейдегі инженер-технологпен байланыс)</p> <p>Трикотаж бұйымдарының дизайнері (5-деңгейдегі инженер-технологпен, 5 және 6-деңгейдегі инженер-технологпен байланыс)</p> <p>Бас киім дизайнері (5-деңгейдегі инженер-технологпен, 5 және 6-деңгейдегі инженер-технологпен байланыс)</p> <p>Киім конструкторы (5-деңгейдегі инженер-технологпен, 5 және 6-деңгейдегі инженер-технологпен байланыс)</p> <p>Лекал құрастырушы (5-деңгейдегі инженер-технологпен, 5-деңгейдегі инженер-технологпен және 6-деңгейдегі байланыс)</p>	<p>инженермен, өндірісті ұйымдастыру жөніндегі инженермен байланыс)</p> <p>Материалдарды, үлгілерді және бұйымдарды бақылаушы (4-деңгейдегі Инженер-технологпен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженердің көмекшісімен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженермен, өндірісті ұйымдастыру жөніндегі инженермен байланыс)</p> <p>Трикотаж бұйымдарын, жаймаларды тоқушы (4-деңгейдегі инженер-технологпен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженердің көмекшісімен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженермен, өндірісті</p>	<p>өндірісті дайындау жөніндегі инженердің көмекшісімен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженермен, өндірісті ұйымдастыру жөніндегі инженермен байланыс)</p>	<p>инженердің көмекшісімен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженермен, өндірісті ұйымдастыру жөніндегі инженермен байланыс)</p>	<p>жөніндегі инженердің көмекшісімен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженермен, өндірісті ұйымдастыру жөніндегі инженермен байланыс)</p> <p>Сурет бедершісі (4-деңгейдегі инженер-технологпен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженердің көмекшісімен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженермен, өндірісті ұйымдастыру жөніндегі инженермен</p>	<p>инженер-механикпен байланыс)</p> <p>Тоқу машинасының механигі-баптаушысы (5-деңгейдегі тігін цехының шеберімен, 5 және 6-деңгейдегі инженер-механикпен байланыс)</p> <p>Орау машинасының механик-реттеушісі (5-деңгейдегі тігін цехының шеберімен, 5 және 6-деңгейдегі инженер-механикпен байланыс)</p> <p>Механик / электроник (5 деңгейлі тігін шеберханасымен, 5 және 6 деңгейдегі</p>	
--	---	--	---	--	---	---	--

		<p>ұйымдастыру жөніндегі инженермен байланыс)</p> <p>Пішуші-оператор (4-деңгейдегі техник-технологпен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженердің көмекшісімен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженермен, өндірісті ұйымдастыру жөніндегі инженермен байланыс)</p> <p>Тігін жабдығының операторы (4-деңгейдегі техник-технологпен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженердің көмекшісімен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженермен, өндірісті ұйымдастыру жөніндегі инженермен байланыс)</p>			<p>байланыс)</p> <p>Ер-тоқым бұйымдарын жинаушы (4-деңгейдегі Техник-технологпен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженердің көмекшісімен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженермен, өндірісті ұйымдастыру жөніндегі инженермен байланыс)</p> <p>Былғары галантерея бұйымдарын жинаушы (4-деңгейдегі техник-технологпен, 5-деңгейдегі өндірісті</p>	<p>инженер-механикпен байланыс)</p> <p>Тігін жабдығын баптаушы (5-деңгейдегі тігін цехының шеберімен, 5 және 6-деңгейдегі инженер-механикпен байланыс)</p> <p>Технологиялық жабдықты және онымен байланысты конструкцияларды монтаждаушы (5-деңгейдегі тігін цехының шеберімен, 5 және 6-деңгейдегі инженер-механикпен байланыс)</p>	
--	--	--	--	--	---	--	--

					дайындау жөніндегі инженердің көмекшісімен, 5-деңгейдегі өндірісті дайындау жөніндегі инженермен, өндірісті ұйымдастыру жөніндегі инженермен байланыс)		
3	<p>Бас киім дизайнері (4 деңгейлі бас киім дизайнерімен байланыс)</p> <p>Бас киім аппаратурасын монтаждаушы</p> <p>Төсеуші</p> <p>Фурнитурщик</p> <p>Бас киім дизайнері (4 деңгейлі бас киім дизайнерімен байланыс)</p> <p>Бас киімдерді қалыптаушы</p> <p>Материалдарды, кесуді</p>	<p>Киім конструкторы (4 деңгейлі киім Конструкторымен байланыс)</p> <p>Тігінші-оператор (4-деңгейдегі тігінші-оператормен байланыс)</p> <p>Материалдарды, лекалдар мен бұйымдарды бақылаушы (материалдар, лекалдар мен бұйымдарды бақылаушымен 4-деңгейдегі байланыс)</p>	<p>Иіруші</p> <p>Орам жабдығының операторы (4 деңгейдегі орам жабдығының операторымен байланыс)</p> <p>Бұрау жабдығының операторы</p> <p>Қамыс жабдықтарының операторы (қамыс</p>	<p>Материалдарды кесуші</p> <p>Аяқ киімді қатайтқыш (4 деңгейлі аяқ киімді Қатайтқышпен байланыс)</p> <p>Материалдарды пішуші</p> <p>Бөлшектерді кесуші (4 деңгейдегі бөлшектерді Кесушімен байланыс)</p>	<p>Жасанды былғары дайындау желісінің операторы</p> <p>Сурет бедерлеушісі (4-деңгейдегі сурет бедерлеушімен байланыс)</p> <p>Былғары галантерея бұйымдарын жинаушы (4 деңгейдегі былғары галантерея</p>	<p>Жасанды былғары жасау агрегатының машинисі (жасанды былғары жасау агрегатының Машинисімен байланыс)</p> <p>Бояу жабдығының машинисі (4 деңгейдегі бояу жабдығының Машинисімен байланыс)</p> <p>Термостабилизация</p>	<p>Электр машиналарын жөндеу жөніндегі Электрослесарь (4 деңгейдегі электр машиналарын жөндеу жөніндегі Электрослесарьмен байланыс)</p>

	<p>және бұйымдарды жинақтаушы (материалдарды, кесуді және 4-деңгейдегі бұйымдарды Жинақтаушымен байланыс)</p> <p>Тігінші</p> <p>Дизайнер-дизайнер (4 деңгейлі дизайнер-дизайнермен байланыс)</p> <p>Материалдарды, купондарды пішуші</p> <p>Кескіш (4 деңгейлі кескішпен байланыс)</p> <p>Материалдарды пішуші (4 деңгейдегі материалдарды Пішушімен байланыс)</p> <p>Тігінші</p> <p>Кесте тігуші (4 деңгейлі кесте тігушімен байланыс)</p> <p>Тігін жабдықтарының операторы</p>	<p>Тоқушы</p> <p>Тоқу машинасының операторы</p> <p>Тоқу-тігу жабдығының операторы</p> <p>Тоқушы</p> <p>Қышқылдандырушы</p> <p>Тоқу жабдығының операторы</p> <p>Трикотаж бұйымдарын тоқушы, кенеп</p> <p>Тоқыма-галантерея бұйымдарын тоқушы</p> <p>Киізден жасалған бұйымдарды әрлеуші</p> <p>Өзіжүргізуші</p> <p>Кеттелщик</p> <p>Кесте тігуші Оператор</p>	<p><i>жабдықтарының операторымен байланыс 4 деңгейі)</i></p> <p>Иірілген жіпті тарату операторы (4 деңгейлі иірілген жіпті тарату операторымен байланыс)</p> <p>Жабдық операторы</p> <p>Тегіс жабдық операторы</p> <p>Мақта өндіру желісінің операторы (жаңа)</p> <p>Жасанды былғары негіздерін Дайындау желісінің операторы</p>	<p>Аяқ киім жинаушы (4 деңгейлі аяқ киім Жинаушымен байланыс)</p> <p>Аяқ киім жинаушы Оператор</p>	<p><i>бұйымдарын Жинаушымен байланыс)</i></p> <p>Бүктеуші-гофрлеуші</p> <p>Бұйымдарды тігуші (4 деңгейдегі бұйымдарды Тігушімен байланыс)</p> <p>Корпусшы (4 деңгейлі корпуспен байланыс)</p> <p>Ер-тоқым бұйымдарын жинаушы (4 деңгейдегі ер-тоқым бұйымдарын Жинаушымен байланыс)</p> <p>Қайың-ер бұйымдарын дайындаушы</p> <p>Бөлгіш</p>	<p>машинасының машинисі (4 деңгейдегі термостабилизация машинасының Машинисімен байланыс)</p> <p>Тоқу машинасының механигі/слесарі</p> <p>Механик / слесарь орау машинасын баптаушы</p> <p>Тоқу машинасының механигі / слесарі</p> <p>Механик / электроник (4 деңгейлі механик/электроникпен байланыс)</p> <p>Тоқу жабдықтарының механигі (тоқу жабдықтарының механигі 4 деңгеймен</p>	
--	---	---	---	---	---	--	--

	<p>Шаблон жасаушы (4 деңгейлі шаблон жасаушымен байланыс)</p> <p>Складчик</p>	<p>Үлгі орналасуын жобалау операторы</p>	<p>Таспалы жабдық операторы</p> <p>Аяқ киім жасау бойынша кесу жабдығының операторы</p> <p>Жүн жуу агрегатының операторы</p>		<p>Бөлшектерді бекітуші</p> <p>Жуылмаған жүнді сұрыптаушы</p>	<p><i>байланыс)</i></p> <p>Бояғыштарды араластыру аппаратшысы</p> <p>Қалдықтарды пресеуші</p> <p>Тоқу жабдығының операторы баптаушы</p> <p>Тігін жабдығын баптаушы (4 деңгейдегі тігін жабдығын Баптаушымен байланыс)</p> <p>Технологиялық жабдықты және онымен байланысты конструкцияларды монтаждаушы (технологиялық жабдықты және онымен байланысты 4 деңгейлі конструкциялард</p>	
--	---	---	---	--	---	--	--

						<i>ы Монтаждаушыме н байланыс)</i>	
2	<p>Намеловщица (<i>жаңа</i>)</p> <p>Төсеуші (<i>3 деңгейдегі Төсеушімен байланыс</i>)</p> <p>Фурнитурщик (<i>3 деңгейдегі Фурнитуратормен байланыс</i>)</p> <p>Бас киім дизайнері (<i>3 деңгейлі бас киім дизайнерімен байланыс</i>)</p> <p>Бас киімді қалыптаушы (<i>3 деңгейдегі бас киімді Қалыптаушымен байланыс</i>)</p> <p>Материалдарды, кесінділерді және бұйымдарды жинақтаушы (<i>3 және 4 деңгейдегі материалдарды, кесінділер мен бұйымдарды Жинақтаушымен байланыс</i>)</p>	<p>Тігінші-оператор (<i>3 және 4 деңгейдегі тігінші-оператормен байланыс</i>)</p> <p>Материалдарды, лекалдар мен бұйымдарды бақылаушы (<i>3 және 4 деңгейдегі материалдар, лекалдар мен бұйымдарды бақылаушымен байланыс</i>)</p> <p>Тоқушы (<i>3 деңгейлі тоқымашымен байланыс</i>)</p> <p>Тоқу машинасының операторы (<i>3 деңгейлі тоқу машинасының операторымен байланыс</i>)</p> <p>Тоқу жабдығының операторы (<i>тоқу жабдығының операторымен байланыс 3 деңгей</i>)</p>	<p>Кесте тігу машинасының операторы</p> <p>Мақта өндіру желісінің операторы (<i>3 деңгейдегі мақта өндіру желісінің операторымен байланыс</i>)</p> <p>Таспалы жабдық операторы (<i>3 деңгейдегі таспалы жабдық операторымен байланыс</i>)</p> <p>Ровничный жабдық операторы (<i>3 деңгейдегі ровничный жабдық операторымен байланыс</i>)</p>	<p>Материалдарды оюшы (<i>3 деңгейдегі материалдарды оюшымен байланыс</i>)</p> <p>Аяқ киімді қатайтқыш (<i>3 және 4 деңгейлі аяқ киімді Қатайтқышпен байланыс</i>)</p> <p>Бөлшектерді кесуші (<i>3 және 4 деңгейдегі бөлшектерді Кесушімен байланыс</i>)</p> <p>Аяқ киім жинаушы (<i>3 және 4 деңгейдегі аяқ киім Жинаушымен байланыс</i>)</p>	<p>Жасанды былғары дайындау ағындық желісінің операторы (<i>жасанды былғары дайындау ағындық желісінің операторымен байланыс 3 деңгей</i>)</p> <p>Сурет бедерлеушісі (<i>3 және 4 деңгейдегі сурет Бедерлеушімен байланыс</i>)</p> <p>Жасанды былғары тегістегіш</p> <p>Былғары галантерея бұйымдарын жинаушы (<i>3</i></p>	<p>Тоқу машинасының механигі / слесарь реттеушісі (<i>3-деңгейдегі тоқу машинасының механигі/слесарь реттеушісімен байланыс</i>)</p> <p>Орау машинасының механигі / слесарь реттеушісі (<i>3-деңгейдегі орау машинасының механигі/слесарь реттеушісімен байланыс</i>)</p> <p>Тоқу машинасының механигі / слесарь реттеушісі (<i>3-деңгейдегі тоқу машинасының механигі/слесарь реттеушісімен</i></p>	<p>Электр машиналарын жөндеу жөніндегі электр слесарі (<i>3 және 4 деңгейдегі электр машиналарын жөндеу жөніндегі электр Слесарімен байланыс</i>)</p>

	<p>Тігінші (3 деңгейлі тігіншімен байланыс)</p> <p>Материалдарды пішуші (3 және 4 деңгейдегі материалдарды Пішушімен байланыс)</p> <p>Тігінші (3 деңгейдегі тігіншімен байланыс)</p> <p>Кесте тігуші (3 және 4 деңгейдегі кесте тігушімен байланыс)</p> <p>Лекал сплиттері (3 және 4 деңгейдегі Сплиттермен байланыс)</p> <p>Складчик (3 деңгейлі Складчикпен байланыс)</p>	<p>Трикотаж бұйымдарын, кенептерді тоқушы (трикотаж бұйымдарын тоқушымен Байланыс, 3 және 4 деңгейдегі кенептер)</p> <p>Тоқыма-галантерея бұйымдарын тоқушы (3-деңгейдегі тоқыма-галантерея бұйымдарын Тоқушымен байланыс)</p> <p>Киіз-киіз бұйымдарын әрлеуші (киіз-киіз бұйымдарын Әрлеушілермен 3-деңгейдегі байланыс)</p> <p>Өзімшіл (3-деңгейдегі өзімшілдікпен байланыс)</p>	<p>Спиннер (3 деңгейлі спиннермен байланыс)</p> <p>Орам жабдығының операторы (орам жабдығының операторымен байланыс 3 деңгей)</p> <p>Бұрау жабдығының операторы (бұрау жабдығының операторымен байланыс 3 деңгей)</p> <p>Қамыс жабдықтарының операторы (3 және 4 деңгейдегі қамыс жабдықтарының операторымен байланыс)</p>	<p>Кескіш Оператор</p>	<p>және 4 деңгейдегі былғары галантерея бұйымдарын Жинаушымен байланыс)</p> <p>Плиссер-гофрлеуші (3-деңгейдегі Плиссер-гофрлеушімен байланыс)</p> <p>Жинақтаушы</p> <p>Ер-тоқым бұйымдарының бөлшектерін бекітуші</p> <p>Бөлшектерді бекітуші (3 деңгейдегі бөлшектерді Бекітушімен байланыс)</p> <p>Корпусшы (3 және 4 деңгейдегі корпуспен байланыс)</p>	<p>байланыс)</p> <p>Механик / электроник (3 және 4 деңгейдегі механик/электроникпен байланыс)</p> <p>Тігін жабдығын баптаушы (3 және 4 деңгейдегі тігін жабдығын Баптаушымен байланыс)</p> <p>Технологиялық жабдықты және онымен байланысты конструкцияларды монтаждаушы (технологиялық жабдықты және онымен байланысты 3 және 4 деңгейдегі конструкцияларды монтаждаушымен байланыс)</p>	
--	---	--	--	-------------------------------	---	--	--

			<p>Иірілген жіпті тарату операторы (3 және 4 деңгейдегі иірілген жіпті тарату операторымен байланыс)</p> <p>Тарау жабдығының операторы (тарау жабдығының операторымен байланыс 3 деңгей)</p>		<p>Ер-тоқым бұйымдарын жинаушы (3 және 4 деңгейдегі шорн-ер бұйымдарын Жинаушымен байланыс)</p> <p>Шорн-ер бұйымдарын дайындаушы (3-деңгейдегі шорн-ер бұйымдарын дайындаушымен байланыс)</p> <p>Бөлгіш (3 деңгейлі бөлгішпен байланыс)</p>	
1	<p>Материалдарды, кесінділерді және бұйымдарды жинақтаушы (2,3 және 4 деңгейдегі материалдарды, кесінділер мен бұйымдарды Жинақтаушымен байланыс)</p>	<p>Тоқылған бұйымдарды, кенептерді кестелеуші</p> <p>Тоқыма-галантерея бұйымдарын тоқушы (2 және 3 деңгейдегі тоқыма-галантерея бұйымдарын</p>	<p>Орам жабдығының операторы (орам жабдығының операторымен байланыс 2,3 және 4 деңгей)</p>	<p>Материалдарды кесуші (2 және 3 деңгейдегі материалдарды Кесушімен байланыс)</p> <p>Бекіткіш</p>	<p>Жинақтаушы (2-деңгейдегі Жинақтаушымен байланыс)</p> <p>Ер-тоқым бұйымдарының бөлшектерін бекітуші (2-деңгейдегі</p>	<p>Электр машиналарын жөндеу жөніндегі электр слесарі (2,3 және 4 деңгейдегі электр машиналарын жөндеу</p>

	<p>Тігінші (2 және 3 деңгейдегі тігіншімен байланыс)</p> <p>Материалдарды пішуші (2-деңгейдегі материалдарды Пішушімен байланыс)</p> <p>Тігінші (2 және 3 деңгейдегі тігіншімен байланыс)</p> <p>Кесте тігуші (2,3 және 4 деңгейдегі кесте тігушімен байланыс)</p> <p>Складчик (2 және 3 деңгейдегі Складчикпен байланыс)</p>	<p><i>Тоқушымен байланыс)</i></p> <p>Киізден жасалған бұйымдарды өңдеуші (2 және 3 деңгейдегі киізден жасалған бұйымдарды өңдеушілермен байланыс)</p> <p>Өздікі (2 және 4 деңгейдегі Өздікімен байланыс)</p>	<p>Қамыс жабдықтарының операторы (қамыс жабдықтарының операторымен байланыс 2,3 және 4 деңгей)</p> <p>Иірілген жіпті тарату операторы (іірілген жіпті тарату операторымен байланыс 2,3 және 4 деңгей)</p>	<p>Аяқ киімді қатайтқыш (2,3 және 4 деңгейлі аяқ киімді Қатайтқышпен байланыс)</p> <p>Аяқ киім жинаушы (2,3 және 4 деңгейдегі аяқ киім Жинаушымен байланыс)</p>	<p><i>ер-тоқым бұйымдарының бөлшектерін Бекітушімен байланыс)</i></p> <p>Бөлшектерді бекітуші (2 және 3 деңгейдегі бөлшектерді Бекітушімен байланыс)</p> <p>Корпусшы (2,3 және 4 деңгейдегі корпуспен байланыс)</p> <p>Ер-тоқым бұйымдарын жинаушы (2,3 және 4 деңгейдегі ер-тоқым бұйымдарын Жинаушымен байланыс)</p> <p>Ер-тоқым бұйымдарын дайындаушы (2 және 3</p>	<p><i>жөніндегі электр Слесарімен байланыс)</i></p>
--	--	--	---	---	--	---

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1	11 20	Managing Directors and Chief Executives	Жоғары буын директорла ры мен басшылар ы /Директора и руководите ли высшего звена	ч	12 10	Мекемел ердің, ұйымдар дың және кәсіпоры ндардың бірінші басшыла ры	Первые руководит ели учреждени й, организац ий и предприят ий	ч	12 10 -0	Мекемеле рдің, ұйымдард ың және кәсіпорын дардың бірінші басшылар ы	Первые руководит ели учреждени й, организац ий и предприят ий	Басш ылар мен мемле кеттік қызме тшіле р	1210-0-001 Академик- хатшы 1210-0-002 бас директор 1210-0-003 аэроғарыш мемлекеттік агенттігінің бас директоры 1210-0-004 бас дирекцияның бас директоры 1210-0-005 киностудиян	-	8,7, 6	8,7, 6	13.10.1 Мақта- мата талшық тары мен мақта талшығ ын дайынд ау 13.10.2 Мақта- мата талшығ ы мен мақта талшығ ын иіру 13.10.3 Жүн талшық

											ың бас директоры				ты дайындау
											1210-0-006 комбинаттың бас директоры				13.10.4 Жүн талшығын иіру
											1210-0-007 салааралық ғылыми- техникалық Бас директоры кешені				13.10.5 Зығыр және басқа да өсімдік талшық тарын дайындау
											1210-0-008 ғылыми- өндірістік бірлестіктің бас директоры				13.10.6 Зығыр және өзге де өсімдік талшық тарын иіру
											1210-0-009 бірлестіктің бас директоры				13.10.7 Жібек талшық ты дайындау
											1210-0-010 ұйымның Бас директоры				13.10.8 Иірілген жібек жіпті өндіру
											1210-0-011 өндірістік бірлестіктің бас				

											есептеу) орталығы				арқанда рды, жетек арқанда рды, шпагат және тор өндіру 13.94.2 Торлард ы және жіптерд ен бұйымд ар өндіру 13.95.0 Киімне н басқа, тоқым аған тоқыма бұйымд арын өндіру 13.96.0 Өзге де техника лық және өндіріст ік мақсатт ағы өзге де тоқыма
											1210-0-022 су электр станциясыны ң (каскадтың) директоры (бастығы)				
											1210-0-023 комбинат директоры (бастығы)				
											1210-0-024 ұйымның директоры (бастығы) (іздістіру, конструкторл ық, жобалық)				
											1210-0-025 трансформац иялық кешеннің директоры (бастығы)				
											1210-0-026 оқу (оқу- жаттығу) орталығыны ң директоры				

											тауарлары және т. б.)				14.13.0 Өзге де сырт киімді өндіру
											1210-0-033 бас теңіз агенттігінің (басқармасының) директоры				14.14.0 Іш киім өндіру
											1210-0-034 әкімшілік ғимараттар дирекциясының директоры Қазақстан Республикасының Президенті мен Үкіметінің				14.19.1 Бас киімдер өндіру
											1210-0-035 зауыт директоры				14.19.9 Басқа топтамаларға енгізілмеген киімнің және аксессуарлардың өзге де түрлерін өндіру
											1210-0-036 ипподром директоры				
											1210-0-037 кешен директоры (сауықтыру, спорттық, туристік)				14.20.0 Үлбір бұйымдар өндіру

											орталық, балаларға арналған әлеуметтік баспана және жасөспірімде р және т. б.)			15.11.3 Үлбірді өңдеу және боюу
											1210-0-041 теңіз агенттігінің (басқармасы ның)директо ры			15.12.1 Жол керек- жарақта рын және осыған ұқсас бұйымд арды өндіру
											1210-0-042 ғылыми- зерттеу институтыны ң директоры			15.12.2 Қайыс- ертоқы м бұйымд арын өндіру
											1210-0-043 обсерватория директоры			15.20.0 Аяқкиі м өндіру
											1210-0-044 бірлестік, кәсіпорын директоры			
											1210-0-045 емхана директоры			
											1210-0-046 желілер (жылу,			

												1210-0-061 бірлестік бастығы				
												1210-0-062 фабрика бастығы				
												1210-0-063 орталық бастығы				
												1210-0-064 Басқарма Төрағасы				
												1210-0-065 өндірістік бірлестіктің төрағасы				
												1210-0-066 спорт федерациясы ның төрағасы				
												1210-0-067 Президент (акционерлік компаниялар , қоғамдар және басқалар)				
												1210-0-068				

												және т. б.)				
2	13 21	Manufacturing Managers	Өңдеу өнеркәсібіндегі бөлімшелердің басшылары (басқарушылар) /Руководители подразделений (управляющие) в обрабатывающей промышленности	п	13 21	Мамандандырылған өндірістік (өңдеу) бөлімшелердің басшылары (басқарушылары)	Руководители (управляющие) специализированных производственных (обрабатывающих) подразделений	п	13 21 -0	Мамандандырылған өндірістік (өңдеу) бөлімшелердің басшылары (басқарушылары)	Руководители (управляющие) специализированных производственных (обрабатывающих) подразделений	Басшылар мен мемлекеттік қызметшілер	1321-0-001 бас десинатор 1321-0-002 бас инженер-нұсқаушы (өңдеу өнеркәсібі) 1321-0-003 бас инспектор (өңдеу өнеркәсібі) 1321-0-004 бас калибрлеуші 1321-0-005 бас бояғыш 1321-0-006 негізгі ірі қара 1321-0-007 бас крупянышы 1321-0-008 бас механик (өнеркәсіпте) 1321-0-009 бас	-	8,7, 6	8,7, 6

												өнеркәсібі) 1321-0-052 топ жетекшісі (өңдеу өнеркәсібі) 1321-0-053 техникалық жетекші (өңдеу өнеркәсібі)				
3	21 41	Industrial and Production Engineers	Өнеркәсіпті егі және өндірістегі инженерле р /Инженеры в промышлен ности и на производст ве	ч	21 41	Өндіріс инженерл ері, оның ішінде өнім жөніндегі инженер лер	Производс твенные инженеры, в т.ч. по продукции	ч	21 41 -1	Инженер- технологт ар (жалпы бейін)	Инженеры -технологи (общий профиль)	Кәсіб и маман дар	2141-1-001 өндірістегі Инженер 2141-1-002 өндірісті дайындау жөніндегі Инженер 2141-1-003 Инженер- геотехнолог 2141-1-004 зерттеу инженері (жалпы профиль) 2141-1-005 инженер- технолог (жалпы	4	8,7, 6	8,7, 6

												бейін)				
4	21 41	Industrial and Production Engineers	Өнеркәсіптегі және өндірістегі инженерлер /Инженеры в промышленности и на производстве	п	21 41	Өндіріс инженерлері, оның ішінде өнім жөніндегі инженерлер	Производственные инженеры, в т.ч. по продукции	п	21 41 -2	Өндірісті ұйымдастыру жөніндегі инженерлер	Инженеры по организации производства	2141-2-001 өндірісті ұйымдастыру жөніндегі Инженер 2141-2-002 өндірісті басқаруды ұйымдастыру жөніндегі Инженер 2141-2-003 инженер-бақылаушы (жалпы профиль) 2141-2-004 өндірістік-техникалық мәселелер жөніндегі маман	4	8,7, 6	8,7, 6	
5	21 41	Industrial and Production Engineers	Өнеркәсіптегі және өндірістегі инженерлер /Инженеры в промышленности и на производстве	п	21 41	Өндіріс инженерлері, оның ішінде өнім жөніндегі инженерлер	Производственные инженеры, в т.ч. по продукции	п	21 41 -3	Автоматтандыру жөніндегі инженерлер	Инженеры по автоматизации	2141-3-001 автоматтандыру инженері 2141-3-002 өндірісті басқарудың автоматтандырылған жүйелері	4	8,7, 6	8,7, 6	

			ве									жөніндегі Инженер				
												2141-3-003 Икемді автоматты желі инженері				
												2141-3-004 конвейер инженері				
6	21 41	Industrial and Production Engineers	Өнеркәсіпті егі және өндірістегі инженерлер /Инженеры в промышленности и на производстве	п	21 41	Өндіріс инженерлері, оның ішінде өнім жөніндегі инженерлер	Производственные инженеры, в т.ч. по продукции	п	21 41 -4	Сапаны бақылау жөніндегі инженерлер	Инженеры по контролю качества	2141-4-001 валидация жөніндегі Инженер	4	8,7, 6	8,7, 6	
												2141-4-002 сапа инженері				
												2141-4-003 өнім сапасы жөніндегі Инженер				
												2141-4-004 сапаны бақылау инженері				
												2141-4-005 бұзбайтын бақылау инженері				
7	21 41	Industrial and	Өнеркәсіпті егі және	п	21 41	Өндіріс инженерлері	Производственные	п	21 41	Б.т.к. өнім жөніндегі	Другие производс	2141-9-001 механикалық	4	8,7, 6	8,7, 6	

		Production Engineers	өндірістегі инженерлер /Инженеры в промышленности и на производстве			ері, оның ішінде өнім жөніндегі инженерлер	инженеры, в т. ч. по продукции		-9	басқа да өндірістік инженерлер	твенные инженеры, в т.ч. по продукции, н.в.д.г.		- технологиялық жабдықтар жөніндегі Инженер						
													2141-9-002 пайдалануды ұйымдастыру және жөндеу жөніндегі Инженер						
													2141-9-003 технологиялық жабдықты жөндеу және қызмет көрсету жөніндегі Инженер						
													2141-9-004 техникалық диагностика инженері						
													2141-9-005 Инженер-металлтанушы						
													2141-9-006 Бейорганика						

												лық синтез инженер-технологы				
8	21 44	Mechanical Engineers	Инженер-механиктер /Инженеры-механики	пп	21 44	Инженер-механиктер	Инженеры-механики		21 44 -1	Инженер-механиктер (жалпы бейін)	Инженеры-механики (общий профиль)	2141-1-001 өндірістегі Инженер 2141-1-002 өндірісті дайындау жөніндегі Инженер 2141-1-003 Инженер-геотехнолог 2141-1-004 зерттеу инженері (жалпы профиль) 2141-1-005 инженер-технолог (жалпы бейін)	4	8,7, 6	8,7, 6	
9	21 44	Mechanical Engineers	Инженер-механиктер /Инженеры-механики	п	21 44	Инженер-механиктер	Инженеры-механики	п	21 44 -2	Өнеркәсіптік жабдықтау және құрал-саймандар жөніндегі инженерлер	Инженеры по промышленному оборудованию и инструментам	2141-2-001 өндірісті ұйымдастыру жөніндегі Инженер 2141-2-002 өндірісті басқаруды	4	8,7, 6	8,7, 6	

									ер			ұйымдастыру жөніндегі Инженер				
												2141-2-003 инженер-бақылаушы (жалпы профиль)				
												2141-2-004 өндірістік-техникалық мәселелер жөніндегі маман				
10	2163	Product and Garment Designers	Тауарлар мен киім дизайнерлері /Дизайнеры товаров и одежды	ч	2163	Тұтыну тауарлары мен өнеркәсіптік өнім дизайнерлері	Дизайнеры потребителей товаров и промышленной продукции	ч	2163-1	Зергерлік бұйымдар дизайнерлерін қоса алғанда, киім-кешек дизайнерлері/ модельерлері	Дизайнеры / модельеры одежды, включая дизайнера ювелирных изделий	2163-1-001 Десинатор	4	8,7,6	8,7,6	
												2163-1-002 тоқыма бұйымдарының дизайнері				
												2163-1-003 бас киім дизайнері				
												2163-1-004 киім дизайнері				
												2163-1-005 форма дизайнері				
												2163-1-006				

												зергерлік бұйымдар дизайнері				
												2163-1-007 аяқ киім дизайнері				
												2163-1-008 киім конструктор ы				
												2163-1-009 сән дизайнері				
												2163-1-010 дизайнер- дизайнер				
												2163-1-011 костюм суретшісі				
												2163-1-012 суретші- сәнгер				
1 1	31 12	Civil Engine ering Techni cians	Құрылыс техниктері /Техники по гражданско му строительс тву	ч	31 12	Өнеркәсі п пен өндірісте гі техникте р	Техники в промысле нности и на производс тве	ч	31 12 -1	Техник- технологт ар (жалпы бейін)	Техники- технологи (общий профиль)	3112-1-001 Өнеркәсіптік механик 3112-1-002 Техник (жалпы профиль)	3	6,5, 4	6,5, 4	

												3112-1-003 өндірісті дайындау жөніндегі Техник				
												3112-1-004 жұмыс көлемін жасау жөніндегі Техник				
												3112-1-005 Техник- технолог (жалпы бейін)				
1 2	31 15	Mechanical Engineering Technicians	Техник- механикте р /Техники- механики	п	31 15	Техник- механикт ер	Техники– механики	п	31 15 –1	Техник- механикт ер (жалпы бейін)	Техники– механики (общий профиль)	3115-1-001 Механик (жалпы профиль)	3	6,5, 4	6,5, 4	
												3115-1-002 гараж механигі				
												3115-1-003 су торабының (шлюздің)ме ханигі				
												3115-1-004 дренаж шахтасының механигі				

												қайта тиеу машиналары ның электромеха нигі				
												3115-1-019 көтергіш қондырғылар бойынша Электромеха ник				
1 3	31 15	Mecha nical Engine ring Techni cians	Техник- механикте р /Техники- механики	п	31 15	Техник- механикт ер	Техники- механики	п	31 15 -2	Өнеркәсіп тік жабдықта р және құрал- сайманда р жөніндегі , ауыл шаруашы лығы саласынд ағы техниктер	Техники по промысле нному оборудова нию и инструмен там, в т. ч. в области сельского хозяйства	3115-2-001 жабдықтард ы жөндеу шебері (өнеркәсіпте)	3	6,5, 4	6,5, 4	
												3115-2-002 технологиял ық жабдықты жөндеу шебері (химия)				
												3115-2-003 жабдықты жөндеу, баптау, сынау және іске қосу жөніндегі шебер Атом станциялары				

												3115-2-004 машиналар мен механизмдер ді пайдалану және жөндеу шебері				
												3115-2-005 балық өңдеу жабдықтары ның механик- реттеушісі				
												3115-2-006 ауыл шаруашылығ ы техникасы жөніндегі Техник				
1 4	72 24	Metal Polish ers, Wheel Grinde rs and Tool Sharpe ners	Жылтырат ушылар, тегістеуші лер және құрал- саймандар ды қайраушыл ар /Полировщ ики, шлифовщи ки и заточники инструмен тов	п	72 24	Жылтыра тушылар, тегістеуш ілер және құрал- сайманда рды қайрауш ылар	Полировщ ики, шлифовщи ки и заточники инструмен тов	п	72 24 -2	Тегістеуш ілер	Шлифовщ ики	7224-2-001 тіс Тегістегіш	2	3,2, 1	3,2, 1	
												7224-2-002 зімпара				
												7224-2-003 тіс кесетін автоматтар мен жартылай автоматтард ы баптаушы				
												7224-2-004				

													кәріптас пен Асыл тасты тегістеуші				
													7224-2-033 тегістеуші-қайраушы				
15	7318	Handi craft Workers in Textile , Leather and Related Materials	Тоқыма, былғары және ұқсас материалдардан бұйымдар жасайтын көркемөнер кәсіпшілігінің жұмысшылары /Рабочие художественных промыслов , изготавливающие изделия из текстиля, кожи и аналогичных материалов	ч	7316	Тоқыма, былғары, тері және ұқсас материалдар бойынша қолөнершілер	Ремесленн ики по текстилю, коже, меху и похожим материала м	ч	7316-1	Кілемдерді жасаушылар және қалпына келтірушілер	Изготовит ели и реставрато ры тканей и предметов одежды		7316-1-001 кілемші (-ОА) 7316-1-002 жұмысшы-қолөнерші, кілем жасау 7316-1-003 тоқымашы, қолдан жасалған кілемдер	2	3,2,1	3,2,1	
16	7318	Handi craft Workers in	Тоқыма, былғары және ұқсас материалдар	ч	7316	Тоқыма, былғары, тері және ұқсас	Ремесленн ики по текстилю, коже, меху	ч	7316-4	Былғары және тері бұйымдарын	Изготовит ели и реставрато ры		7316-4-001 былғары материалдарын ораушы	2	3,2,1	3,2,1	

											өңдеуші				
											7316-4-020 былғары- үлбір шикізатын өңдеуші				
											7316-4-021 бұйымдарды, жартылай фабрикаттар ды, былғарыдан жасалған бұйымдар материалдар ын Өрлеуші және жүн (аяқ киім жасаудан басқа)				
											7316-4-022 жасанды қаракөлдi өңдеуші				
											7316-4-023 қысқыш				
											7316-4-024 массалық сығымдағыш				
											7316-4-025				

											<p>шикізатты, жартылай фабрикаттар ды, химиялық материалдар мен қалдықтарды жеткізуші күл-күл, танин-бояу және т. б. өндірістер май цехтары</p> <p>7316-4-026 шикізатты, жартылай фабрикаттар ды, химиялық материалдар мен қалдықтарды жеткізуші шикізат, танин-бояу және формалин өндірістері цехтар</p> <p>7316-4-027 Үлбір терілер мен бұйымдарды жасаушы</p>				
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

											жүнді пішуші				
											7316-4-036 былғарыдан және жүннен бұйымдар жасауға арналған шикізатты ораушы				
											7316-4-037 жүн мен киізді аралаушы				
											7316-4-038 тері мен қой терісін жақтауларға созушы				
											7316-4-039 тері талшықты массаның Қалыңдатқы шы				
											7316-4-040 былғары- үлбір шикізатын сұрыптаушы				
											7316-4-041				

												былғары-аң терісі шикізаты мен жартылай фабрикаттар дың жоспарлағы шы 7316-4-042 тері тартқыш 7316-4-043 былғары, үлбір бөлшектер мен бұйымдарды Блғалданды рғыш 7316-4-044 былғары картон Блғалданды рғыш 7316-4-045 шениль төсеуші 7316-4-046 былғарыдан және жүннен жасалған бұйымдарды				
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	--	--	--	--

												ң брикеттерін қалыптаушы				
												7316-4-047 былғарыдан және жүннен жасалған бұйымдарды, жартылай фабрикаттар мен материалдар ды тегістеуші				
1 7	74 12	Electrical Mechanics and Fitters	Электр жабдықтар ының механикте рі мен монтерлері /Механики и монтеры электричес кого оборудован ия	ч	74 12	Электр берілісі линиялар ынан басқа, электром еханикте р және электром онтерлер	Электромеханики и электромонтеры, кроме линий электропередач	ч	74 12 -4	Электротехникалық өндіріс монтерле рі мен механиктері	Механики и монтеры электротехнического производства	7412-4-001 кабельдік бұйымдарды Арматуралау шы	2	4,3, 2	4,3, 2	
												7412-4-002 Таңғышшы				
												7412-4-003 сымдардың броньды орамасы				
												7412-4-004 кабельді қола өңдеуші				
												7412-4-005 оқшаулағыш бөлшектерді Дайындаушы				

											жабдықтар				
											7412-4-048				
											төмен				
											вольтты				
											және жоғары				
											вольтты				
											жөндеу				
											жөніндегі				
											Слесарь-				
											электрик				
											электр				
											жабдықтары				
											7412-4-049				
											таспалы				
											өзектерді				
											күйдіруші				
											7412-4-050				
											кабельді				
											Тұрақтандыр				
											ғыш				
											7412-4-051				
											конденсатор				
											пакеттерін				
											Кептіргіш				
											7412-4-052				
											элементтік				
											өндірісті				
											Кептіргіш				
											7412-4-053				
											оқшаулағыш				
											материалды				

												ер-релещик 7412-4-065 электротехни калық қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі Электрослес арь жабдықтар 7412-4-066 тарату жабдықтары н жөндеу жөніндегі электр слесарі құрылғылар 7412-4-067 жерасты тау- кен өндірісінің электр слесарь- монтажшыс ы жабдықтар 7412-4-068 кабельдерді электр кептіргіш				
1	31	Manuf	Өңдеу	ч	75	Ауыл,	Супервайз	ч	75	Ауыл,	Супервайз	7500-0-001	2	5,4	5,4	

8	22	acturing Supervisors	өнеркәсібіндегі шеберлер (бригадирлер) /Мастера (бригадиры) в обрабатывающей промышленности		00	орман және балық шаруашылығы шикізаттарының қайта өңдеу және олардан өнім шығару жөніндегі жұмысшылардың және тектес қызметтер жұмысшыларының үстінен қарайтын супервайзерлер (бригадирлер)	еры (бригадиры) над рабочими по переработке и изготовлению продукции из сырья сельского, лесного и рыбного хозяйства и рабочими родственными занятиями		00-0	орман және балық шаруашылығы шикізаттарының қайта өңдеу және олардан өнім шығару жөніндегі жұмысшылардың және тектес қызметтер жұмысшыларының үстінен қарайтын супервайзерлер (бригадирлер)	еры (бригадиры) над рабочими по переработке и изготовлению продукции из сырья сельского, лесного и рыбного хозяйства и рабочими родственными занятиями							бетон және темірбетон бұйымдары мен конструкцияларын бақылаушы 7500-0-002 Ағаш өңдеу өндірісінің бақылаушысы 7500-0-003 тамақ, ағаш өңдеу, тоқыма және тігін өнеркәсібінің бөлшектері мен аспаптарын бақылаушы және ұқсас кәсіптердің жұмысшылары 7500-0-004 тастан жасалған бұйымдарды бақылаушы 7500-0-005 Слюда
---	----	----------------------	---	--	----	---	--	--	------	---	--	--	--	--	--	--	--	--

												7500-0-023 тұтас сүт және ашытылған сүт өнімдерін өндіру шебері					
												7500-0-024 теріні өсімдік өңдеу шебері					
												7500-0-025 наубайхана шебері					
												7500-0-026 былғары өнеркәсібінд егі шебер сұрыптаушы					
												7500-0-027 қайта өңдеу жөніндегі жұмысшыла рға супервайзерл ер (бригадирлер) және орман шаруашылығ ы шикізатынан					

													шаруашылығы шикізатынан және жұмысшылардан өнім дайындау байланысты сабақтар				
19	7532	Garment and Related Pattern makers and Cutters	Сызба үлгілерді пішушілер және тігіп пішушілер /Изготовит ели лекал и закройщик и	п	7532	Сызба үлгілерді пішушілер және тігіп пішушілер	Изготовит ели лекал и закройщик и	п	7532-1	Сызба үлгілерді пішушілер	Изготовит ели лекал		7532-1-001 лекал Дайындаушы (былғары, үлбір және аяқ киім өндірісі) 7532-1-002 өрнек жасаушы (тігін өндірісі) 7532-1-003 шаблон жасаушы	2	3,2,1	3,2,1	
20	7532	Garment and Related Pattern makers and Cutters	Сызба үлгілерді пішушілер және тігіп пішушілер /Изготовит ели лекал и закройщик и	п	7532	Сызба үлгілерді пішушілер және тігіп пішушілер	Изготовит ели лекал и закройщик и	п	7532-2	Тігіп пішушілер	Закройщик и		7532-2-001 кескіш 7532-2-002 театр костюмдерін жасаушы-пішуші 7532-2-003 пішуші	2	3,2,1	3,2,1	

2 1	75 32	Garment and Related Pattern makers and Cutters	Сызба үлгілерді пішушілер және тігіп пішушілер /Изготавливают лекалы и закройщики	п	75 32	Сызба үлгілерді пішушілер және тігіп пішушілер	Изготавливают лекалы и закройщики	п	75 32 -9	Б.т.к. басқа да сызба үлгілерді пішушілер және тігіп пішушілер	Другие изготавливают лекалы и закройщики, н.в.д.г.	7532-9-001 Батаншы 7532-9-002 галстук жасаушы-жөндеуші 7532-9-003 суреттер мен карталарды көшіруші 7532-9-004 кесілген үлгі мультипликаторы 7532-9-005 өрнек құрастырушы	2	3,2, 1	3,2, 1	
2 2	75 33	Sewing, Embroidery and Related Workers	Тігіншілер, кесте тігушілер және туыстық жұмысшылар /Швей, вышивальщицы и рабочие родственных занятий	ч	75 33	Мата реставраторлары және тектес қызметтердің жұмысшылары	Реставраторы по ткани и рабочие родственных занятий	ч	75 33 -1	Басқа да тігіншілер және киім және матареставраторлары	Швей и другие реставраторы одежды и ткани	7533-1-001 Желімші 7533-1-002 материалдар, кесінділер мен бұйымдарды жинақтаушы 7533-1-003 көшіруші (тігін өндірісі)	2	3,2, 1	3,2, 1	

												қабылдаушы 7533-1-012 маталарды, гобелендер мен кілемдерді қалпына келтіруші 7533-1-013 тігін бұйымдарын термоөңдеу 7533-1-014 Фурнитурщи к 7533-1-015 костюм суретшісі 7533-1-016 тігінші 7533-1-017 шикізат-баяу және скорняж цехтарында тігінші				
2 3	75 33	Sewin g, Embroidery and	Тігіншілер, кесте тігушілер және туыстық	ч	75 33	Мата реставрат орлары және тектес	Реставрато ры по ткани и рабочие родственн	ч	75 33 -2	Кестелеу шілер	Вышиваль щицы	7533-2-001 қолмен кестелеуші 7533-2-002	2	3,2, 1	3,2, 1	

		Related Workers	жұмысшылар /Швей, вышивальщицы и рабочие родственных занятий			қызметтердің жұмысшылары	ых занятий					кесте тігуші				
24	7535	Pelt Dressers, Tanners and Fellmongers	Тері өңдеушілер, илеушілер және арамшөптер /Обработчики шкур, дубильщики и скорняки	п	7535	Тері илеушілер және өңдеушілер	Дубильщики и обработчики шкур	п	7535-1	Тері илеушілер	Дубильщики	7535-1-001 Тері илеушілер 7535-1-002 теріні майлаушы 7535-1-003 бөлшектерді, жартылай фабрикаттарды және тері бұйымдарын өңдеуші 7535-1-004 тері шикізатын қабылдаушы 7535-1-005 былғары шикізатын пішуші 7535-1-006 шикі-терінінің бетін	2	3,2,1	3,2,1	

												тазалаушы				
2 5	75 35	Pelt Dresses, Tanners and Fellmo ngers	Тері өңдеушіле р, илеушілер және арамшөпте р /Обработч ики шкур, дубильщик и и скорняки	п	75 35	Тері илеушіле р және өңдеушіл ер	Дубильщи ки и обработчи ки шкур	п	75 35 -2	Тері өңдеушіл ер	Обработчи ки шкур	7535-2-001 аң терісін өңдеуші	2	3,2, 1	3,2, 1	
												7535-2-002 аң терісін өңдеуші				
												7535-2-003 Үлбір терісін тазалаушы				
												7535-2-004 теріні сұрыптаушы				
												7535-2-005 қоян терісін сұрыптаушы				
												7535-2-006 Үлбір терісін термоөңдеуш і				
												7535-2-007 Шнековшы				
												7535-2-008 аң терісін бензинмен тазалаушы				
												7535-2-009 Үлбір терілерді				

												тақырлаушы				
2 6	75 36	Shoemakers and Related Workers	Аяқ киім тігушілер және ұқсас бұйымдарды жасаушылар /Обувщики и изготовители аналогичных изделий	п	75 36	Аяқ-киім тігушілер және тектес қызметте р саласындағы жұмысшылар	Обувщики и рабочие родственных занятий	п	75 36 -1	Аяқкиім тігушілер	Обувщики - изготовители	7536-1-001 бұйымдар мен фурнитураның бөлшектерін кірістіруші 7536-1-002 бөлшектер мен материалдарды қайталаушы 7536-1-003 қайың-ертоқым бұйымдарын дайындаушы 7536-1-004 аяқ киім керуші 7536-1-005 матрицалық макет жасаушы 7536-1-006 ранта жасаушы 7536-1-007 бөлшектерді	2	3,2, 1	3,2, 1	

												аяқ киімді төсемнен шешуші				
												7536-1-028 жең тартқыш				
												7536-1-029 сурет рельефі				
												7536-1-030 аяқ киім Фрезері				
27	7536	Shoemakers and Related Workers	Аяқ киім тігушілер және ұқсас бұйымдарды жасаушылар /Обувщики и изготовители аналогичных изделий	п	7536	Аяқ-киім тігушілер және тектес қызметтер саласындағы жұмысшылар	Обувщики и рабочие родственных занятий	п	7536-2	Аяқкиім жөндеушілер	Обувщики - ремонтники	7536-2-001 аяқ киімді жеке тігу бойынша аяқ киім тігуші	2	3,2,1	3,2,1	
												7536-2-002 ортопедиялық аяқ киім тігетін аяқ киім тігуші				
												7536-2-003 аяқ киім жөндеуші				
												7536-2-004 былғары галантерея бұйымдарын (аяқ киім)жөндеуші				

												7536-2-005 аяқ киім төсемдерін жөндеуші				
2 8	75 36	Shoemakers and Related Workers	Аяқ киім тігушілер және ұқсас бұйымдарды жасаушылар /Обувщики и изготовители аналогичных изделий	п	75 36	Аяқ-киім тігушілер және тектес қызметтер саласындағы жұмысшылар	Обувщики и рабочие родственных занятий	п	75 36 -3	Тері галантерей бұйымдарын тігушілер	Пошивщики кожгалантерейных изделий	7536-3-001 былғары галантерея бұйымдарын тігуші 7536-3-002 былғары галантерея бұйымдарының суретшісі 7536-3-003 былғары галантерея бұйымдарын жөндеуші 7536-3-004 былғары галантерея бұйымдарын жинаушы	2	3,2, 1	3,2, 1	
2 9	75 36	Shoemakers and Related Workers	Аяқ киім тігушілер және ұқсас бұйымдарды жасаушылар /Обувщики и	п	75 36	Аяқ-киім тігушілер және тектес қызметтер саласындағы жұмысшы	Обувщики и рабочие родственных занятий	п	75 36 -9	Б.т.к. аяқ-киім тігушілер және басқа да тектес қызметтер саласында	Другие обувщики и рабочие родственных занятий, н.в.д.г.	7536-9-001 резеңке бұйымдармен аяқ киім өндіретін жабдықты баптаушы 7536-9-002	2	3,2, 1	3,2, 1	

			изготовители аналогичных изделий			ылар				ағы жұмысшылары			қорап				
30	7131	Painters and Related Workers	Суретшілер және туыстық кәсіптің жұмысшылары /Маляры и рабочие родственных занятий	ч	8131	Химиялық шикізатты қайта өңдеу, химиялық және фотографиялық өнімді өндіру жөніндегі операторлар	Операторы по переработке химического сырья и производству химической продукции	ч	8131-7	Лак-сыр бұйымдары өндірісі операторлары	Операторы по производству лакокрасочных изделий		8131-7-001 аммонолиз аппаратшысы 8131-7-002 ацилдеу аппаратшысы 8131-7-003 пигменттер мен бояғыштарды дисперсиялау аппаратшысы 8131-7-004 металл бүрку аппаратшысы 8131-7-005 титан диоксиді эмбриондарын алу аппаратшысы	2	3,2,1	3,2,1	

												диірменші				
												8131-7-040 жарық қайтарғыш құрамдарды жағудың ағымдық желісінің операторы				
												8131-7-041 полиэтилени рлеу ағындық желісінің операторы				
												8131-7-042 лактар, бояулар және майлар өндіру жөніндегі химик- оператор				
												8131-7-043 орауыш- сұрыптаушы				
												8131-7-044 эмаль балқытушы				
												8131-7-045 лактар,				

												бояулар және гессо Дайындаушы				
												8131-7-046 бояғыш ерітінділерін Дайындаушы				
												8131-7-047 эмульсия жасаушы				
												8131-7-048 химиялық шикізатты өлшеуші				
3 1	81 51	Fibre Prepar ing, Spinni ng and Windi ng Machi ne Operat ors	Талшықты, иіру және орау машиналарын дайындау машиналарының операторлары /Операторы машин по приготоле нию волокна, прядильных и намоточных машин	п	81 51	Талшық дайындау , иіру және орау машинасының операторлары	Операторы по приготоле нию волокна, прядильных и намоточных машин	п	81 51 -1	Иіру машинасының операторлары	Операторы прядильной машины (нити и пряжи)	8151-1-001 тарау және араластыру машиналарының машинисі	2	3,2, 1	3,2, 1	
												8151-1-002 түкті жабдық операторы				
												8151-1-003 арқан және арқан машиналарының операторы				
												8151-1-004 дөңгелек				

												қопсыту машинасыны ң операторы				
												8151-1-012 Иірілген жіпті тарату операторы				
												8151-1-013 тарақ жабдығының операторы				
												8151-1-014 тарау жабдығының операторы				
												8151-1-015 чесно- дубляж агрегатының операторы				
												8151-1-016 таспа-таспа агрегатының операторы				
3 2	81 51	Fibre Prepar ing, Spinni ng and Windi ng Machi	Талшықты, иіру және орау машиналар ын дайындау машиналар ының	п	81 51	Талшық дайындау , иіру және орау машинас ының оператор	Операторы по приготовле нию волокна, прядильны х и намоточны	п	81 51 -2	Орау (жіп және иірілген жіп) машинас ының операторл ары	Операторы намоточно й машины (нити и пряжи)	8151-2-001 белдік тартқыш	2	3,2, 1	3,2, 1	
												8151-2-002 Коконотал ышы				

		ne Operat ors	операторла ры /Оператор ы машин по приготовле нию волокна, прядильны х и намоточны х машин			лары	х машин					8151-2-003 орау және орау машиналары ның машинісі					
												8151-2-004 өру машинасыны ң машинісі					
												8151-2-005 Моталист					
												8151-2-006 моторлы жабдық операторы					
												8151-2-007 релаксация- орама агрегатының операторы					
												8151-2-008 Ламинация учаскесінің операторы					
3 3	81 51	Fibre Prepar ing, Spinni ng and Windi ng	Талшықты, ііру және орау машиналар ын дайындау машиналар	п	81 51	Талшық дайындау , ііру және орау машинас ының	Операторы по приготовле нию волокна, прядильны х и	п	81 51 -9	Б.т.к. талшық дайындау, ііру және орау машинас ының	Другие операторы по приготовле нию волокна, прядильны	8151-9-001 бумен пісіру аппаратшыс ы	22	3,2, 1	3,2, 1		
												8151-9-002 одонкаларды					

		Machi ne Operat ors	ының операторла ры /Оператор ы машин по приготовле нию волокна, прядильны х и намоточны х машин			оператор лары	намоточны х машин			басқа да операторл ары	х и намоточны х машин, н.в.д.г.	бумен пісіру аппаратшыс ы 8151-9-003 каустификац ия аппаратшыс ы 8151-9-004 кокон бумен пісіру машинасыны ң аппаратшыс ы 8151-9-005 мерсеризаци я аппаратшыс ы (тоқыма, Үлбір және былғары өнімдерін өндіру бойынша) 8151-9-006 тресті дайындау аппаратшыс ы 8151-9-007 сіндіру аппаратшыс				
--	--	------------------------------	---	--	--	------------------	----------------------	--	--	------------------------------	---	--	--	--	--	--

												8151-9-026 қауырсын шикізатын өңдеу желісінің операторы				
												8151-9-027 зығыр тарақ машинасыны ң операторы				
												8151-9-028 қоспаны механикалан дырылған беру операторы				
												8151-9-029 жуу-сығу агрегатының операторы				
												8151-9-030 ұсақтау- тарау машинасыны ң операторы				
												8151-9-031 айналмалы жабдық операторы				
												8151-9-032 ағартқыш				

												тексеруші				
												8151-9-053 сымдарды тексеруші				
												8151-9-054 ставкаларды таңдаушы				
												8151-9-055 бобин және торт Дайындаушы				
												8151-9-056 байланыстыр ушы				
												8151-9-057 мамық- қауырсын қоспасын құрастыруш ы				
												8151-9-058 бобин түсіруші				
3 4	81 52	Weavi ng and Kitting Machi ne Operat ors	Тоқыма және ілмектеп тоқу машиналар ының операторла ры	п	81 52	Тоқыма және ілмектеп тоқу машинал арының оператор лары	Операторы ткацких и вязальных машин	п	81 52 -1	Тоқу машинас ының операторл ары	Операторы ткацких машин	8152-1-001 бұйымдарды орау аппаратшыс ы 8152-1-002 Кеттелщик	2	3,2, 1	3,2, 1	

			/Оператор ы ткацких и вязальных машин									8152-1-003 кілемші- оператор				
												8152-1-004 сурет теруші				
												8152-1-005 карта кескіш				
												8152-1-006 кескіш Оператор				
												8152-1-007 Автоматты лазерлік жабдық операторы				
												8152-1-008 арқан машинасыны ң операторы				
												8152-1-009 қазандық жабдығының операторы				
												8152-1-010 жиналмалы машинаның операторы (зығыр өндірісі)				

												жабдығының операторы				
												8152-1-017 матаны өңдеуші				
												8152-1-018 бөлгіш				
												8152-1-019 тасушы				
												8152-1-020 тоқымашы				
												8152-1-021 мата тоқушы				
												8152-1-022 тоқыма бұйымдарын қалыптаушы				
3 5	81 52	Weaving and Kitting Machine Operators	Тоқыма және ілмектеп тоқу машиналарының операторлары /Операторы ткацких и вязальных машин	п	81 52	Тоқыма және ілмектеп тоқу машиналарының операторлары	Операторы ткацких и вязальных машин	п	81 52 -2	Тоқыма машинасының операторлары	Операторы вязальных машин	8152-2-001 тоқу автоматтары автоматшысы	2	3,2, 1	3,2, 1	
												8152-2-002 трикотаж бұйымдарын тоқушы, кенеп				
												8152-2-003 тоқу				

												жабдығының операторы				
												8152-2-004 тоқу-тігу жабдығының операторы				
												8152-2-005 тоқыма емес материалдарды өндіру жөніндегі жабдық операторы				
												8152-2-006 шұлық тоқу станогының операторы				
												8152-2-007 тоқыма-галантерея бұйымдарының операторы				
												8152-2-008 жылу бекітетін жабдық операторы				
												8152-2-009 трикотаж бұйымдарын				

												ың операторы, кенептер				
												8152-2-010 түйін току машинасының операторы				
												8152-2-011 шөгу жабдыктарының операторы				
												8152-2-012 трикотаж бұйымдарын қалыптастырушы				
36	8153	Sewing Machine Operators	Тігін жабдығын ың операторлары /Операторы швейного оборудования	п	8153	Тігін және кесте тігетін жабдықтың операторлары	Операторы швейного и вышивального оборудования	п	8153-1	Тігін жабдығының операторлары	Операторы швейного оборудования	8153-1-001 тігін жабдығын баптаушы	2	3,2,1	3,2,1	
												8153-1-002 жапсырмаларды басып шығаруға арналған жабдық операторы				
												8153-1-003 үлгі орналасуын жобалау				

												операторы 8153-1-004 Басып шығару учаскесінің операторы 8153-1-005 тігін жабдықтарының операторы 8153-1-006 твч қондырғылар ында тігін бұйымдарын дәнекерлеуші				
37	8153	Sewing Machine Operators	Тігін жабдығын операторлары /Операторы швейного оборудования	п	8153	Тігін және кесте тігетін жабдықтарының операторлары	Операторы швейного и вышивального оборудования	п	8153-2	Операторы вышивального оборудования	Кесте тігетін жабдықтарының операторлары	8153-2-001 Автоматты кесте тігу машинасының операторы 8153-2-002 Автоматты кесу машинасының операторы 8153-2-003 кесте тігу машинасының операторы	2			

38	8154	Bleaching, Dyeing and Fabric Cleaning Machine Operators	Маталарды ағарту, бояу және тазарту жөніндегі машиналардың операторлары /Операторы машин по отбеливанию, окраске и чистке	п	8154	Маталарды ағарту, бояу және тазарту жөніндегі операторлар	Операторы по отбеливанию, окраске и чистке тканей	п	8154-1	Матаны ағарту жөніндегі операторлар	Операторы по отбеливанию тканей	8154-1-001 аппретирлеу аппаратшысы 8154-1-002 хлорлау және станнирлеу аппаратшысы 8154-1-003 жуу жабдығының операторы 8154-1-004 тазалау машинасының операторы 8154-1-005 мата ағартқыш 8154-1-006 матаны, бұйымдарды тазалаушы	2	3,2,1	3,2,1	
39	8154	Bleaching, Dyeing and Fabric Cleaning Machine	Маталарды ағарту, бояу және тазарту жөніндегі машиналардың операторлары	п	8154	Маталарды ағарту, бояу және тазарту жөніндегі оператор	Операторы по отбеливанию, окраске и чистке тканей	п	8154-2	Бояу жөніндегі операторлар	Операторы по окраске	8154-2-001 химиялық ерітінділер мен бояуларды Дайындаушы 8154-2-002	2	3,2,1	3,2,1	

		ne Operat ors	р /Оператор ы машин по отбеливани ю, окраске и чистке			лар						бояғыш 8154-2-003 кір бояғыш 8154-2-004 жіп бояғыш 8154-2-005 мата бояғыш 8154-2-006 шаблондард ы басып шығаруға арналған жабдық операторы 8154-2-007 лактаушы- оператор				
4 0	81 54	Bleach ing, Dyein g and Fabric Cleani ng Machi ne Operat ors	Маталарды ағарту, бояу және тазарту жөніндегі машиналар ының операторла р /Оператор ы машин по отбеливани ю, окраске и чистке	п	81 54	Маталард ы ағарту, бояу және тазарту жөніндег і оператор лар	Операторы по отбеливан ию, окраске и чистке тканей	п	81 54 -3	Матаны тазалау және сығу жөніндегі операторл ар	Операторы по чистке и отжиму тканей	8154-3-001 химиялық тазалау аппаратшыс ы 8154-3-002 Жуу-кептіру- ені- тұрақтандыр у желісінің машинисі 8154-3-003 үтіктеу-	2			

												кептіру агрегатының операторы				
												8154-3-004 жүн жуу агрегатының операторы				
4 1	81 54	Bleaching, Dyeing and Fabric Cleaning Machine Operators	Маталарды ағарту, бояу және тазарту жөніндегі машиналардың операторлары /Операторы машин по отбеливанию, окраске и чистке	п	81 54	Маталарды ағарту, бояу және тазарту жөніндегі операторлар	Операторы по отбеливанию, окраске и чистке тканей	п	81 54 -9	Б.т.к. матаны ағарту, бояу және тазалау жөніндегі басқа да операторлар	Другие операторы по отбеливанию, окраске и чистке тканей, н.в.д.г.	8154-9-001 сығу-жуу жабдығының машинісі	2	3,2, 1	3,2, 1	
												8154-9-002 тазалау жабдығының машинісі				
												8154-9-003 булау аппараттары н тазалаушы				
												8154-9-004 тарақ аппараттары н тазалаушы-ұнтақтаушы				
4 2	81 55	Fur and Leather Preparing Machine Operator	Былғары мен теріні өңдеу жөніндегі машиналардың операторлары /Оператор	п	81 55	Былғары мен теріні өңдеу жөніндегі операторлар	Операторы по выделке меха и кожи	п	81 55 -1	Тері өңдеу жөніндегі операторлар	Операторы по выделке меха	8155-1-001 су-химиялық өңдеу аппаратшысы	2	3,2, 1	3,2, 1	
												8155-1-002 жылыту аппаратшысы				

		org	Ы машин по выделке меха и кожи								Ы 8155-1-003 Илеу аппаратшыс ы (былғары және былғары шикізат өндірісі) 8155-1-004 Илеу аппаратшыс ы (тері өндірісі) 8155-1-005 золения аппаратшыс ы 8155-1-006 былғары жартылай фабрикаттар мен аң терісін жұмсарту аппаратшыс ы 8155-1-007 майсызданд ыру аппаратшыс ы				
--	--	-----	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

												8155-1-021 қой терісін қосарлаудың жартылай автоматты желісінің машинісі				
												8155-1-022 жуу машинасыны ң машинісі				
												8155-1-023 реттелетін машинаның машинісі				
												8155-1-024 кесу машинасыны ң машинісі				
4 3	81 55	Fur and Leathe r Prepar ing Machi ne Operat ors	Былғары мен теріні өңдеу жөніндегі машиналар ының операторла р /Оператор ы машин по выделке меха и кожи	п	81 55	Былғары мен теріні өңдеу жөніндегі оператор лар	Операторы по выделке меха и кожи	п	81 55 -2	Былғары өңдеу жөніндегі операторл ар	Операторы по выделке кожи	8155-2-001 теріні бояу және майлау аппаратшыс ы 8155-2-002 мед желімін дайындау аппаратшыс ы 8155-2-003 роликті	2	3,2, 1	3,2, 1	

												(Былғары және былғары шикізат өндірісі)				
												8155-2-009 Мезрильщик				
												8155-2-010 тері илеуші				
												8155-2-011 қоян терісін жасаушы				
												8155-2-012 Оператор жасанды былғары тегістеуші				
												8155-2-013 нафталин мен фенолдарды балқытушы				
												8155-2-014 тері өңдеуші				
4 4	81 59	Textile , Fur and Leather Products	Басқа топтарға кірмейтін тоқыма, үлбір және былғары өнімдерін	п	81 59	Б.т.к.тоқыма, тері және былғары өнімдерін өндіру жөніндег	Операторы по производству текстильной, меховой и кожаной	п	81 59 -1	Аяқкиім және ұқсас өнімдерді жасау жөніндегі операторл	Операторы по изготовлению обуви и похожей продукции	8159-1-001 іске қосу машинасының машинисі	2	3,2, 1	3,2, 1	
												8159-1-002 қаптау				

												8159-1-009 электростати калық өңдеу операторы				
												8159-1-010 резеңке аяқ киімді штамптаушы				
4 5	81 59	Textile , Fur and Leathe r Produc ts Machi ne Operat ors Not Elsew here Classif ied	Басқа топтарға кірмейтін тоқыма, үлбір және былғары өнімдерін өндіру машиналар ының операторла ры /Оператор ы машин по производст ву текстильно й, меховой и кожаной продукции, не входящие в другие группы	п	81 59	Б.т.к.тоқ ыма, тері және былғары өнімдері н өндіру жөніндегі і оператор лар	Операторы по производс тву текстильно й, меховой и кожаной продукции , н.в.д.г.	п	81 59 -2	Былғары- галантере я өнімдерін жасау жөніндегі операторл ар	Операторы по изготовлен ию кожгалант ерейной продукции	8159-2-001 жасанды былғары дайындау агрегатының машинисі	2	3,2, 1	3,2, 1	
												8159-2-002 сымға ұштарын толтырушы				
												8159-2-003 жасанды былғары негіздерін Дайындау желісінің операторы				
												8159-2-004 сіндіру жабдығының операторы				
												8159-2-005 материалдар				

											ды пішуші				
											8159-2-006 твч қондырғылар ында дәнекерлеуш і				
											8159-2-007 жіптер мен тоқыма- галантерея бұйымдарын желімдеуші				
											8159-2-008 тоқыма- галантерея бұйымдарын термоөңдеу				
4 6	81 59	Textile , Fur and Leathe r Produc ts Machi ne Operat ors Not Elsew here Classif ied	Басқа топтарға кірмейтін тоқыма, үлбір және былғары өнімдерін өндіру машиналар ының операторла ры /Оператор ы машин по производст	п	81 59	Б.т.к. тоқыма, тері және былғары өнімдері н өндіру жөніндег і оператор лар	Операторы по производс тву текстильно й, меховой и кожаной продукции , н.в.д.г.	п	81 59 -3	Кір жуу машинала ры мен химиялық тазалау операторл ары	Операторы прачечных машин и химическо й чистки	8159-3-001 зығыр кептіру қондырғылар ының аппаратшыс ы	2	3,2, 1	3,2, 1
												8159-3-002 кілем бұйымдарын тазалау аппаратшыс ы			
												8159-3-003			

			ву текстильно й, меховой и кожаной продукции, не входящие в другие группы								мамық- қауырсын бұйымдарын тазалау аппаратшыс ы				
											8159-3-004 үтіктеуші				
											8159-3-005 іш киімді жинақтаушы				
											8159-3-006 бұйымдарды жинақтаушы				
											8159-3-007 киім және кір жуу машинісі				
											8159-3-008 кір жуу жабдығының операторы				
											8159-3-009 өзіне-өзі қызмет көрсететін кір жуу операторы				
											8159-3-010 кір жуғыш				

													8159-3-018 бұйымдарды Кептіруші				
4 7	81 59	Textile , Fur and Leathe r Produc ts Machi ne Operat ors Not Elsew here Classif ied	Басқа топтарға кірмейтін тоқыма, үлбір және былғары өнімдерін өндіру машиналар ының операторла ры /Оператор ы машин по производст ву текстильно й, меховой и кожаной продукции, не входящие в другие группы	п	81 59	Б.т.к.тоқ ыма, тері және былғары өнімдері н өндіру жөніндегі і оператор лар	Операторы по производс тву текстильно й, меховой и кожаной продукции , н.в.д.г.	п	81 59 -9	Б.т.к. тоқыма, тері және былғары өнімдерін өндіру жөніндегі басқа да операторл ар	Другие операторы по производс тву текстильно й, меховой и кожаной продукции , н.в.д.г.		8159-9-001 сұйық өнімді алуға арналған булау аппараттары ның аппаратшыс ы 8159-9-002 қатты өнімді алу үшін булау аппараттары ның аппаратшыс ы 8159-9-003 маганы парафиндеу аппаратшыс ы 8159-9-004 қосу аппаратшыс ы 8159-9-005 бөлу және флотация	2	3,2, 1	3,2, 1	

												ы тазалаушы 8159-9-064 Шаблоншы 8159-9-065 Шлихтовар 8159-9-066 мақта сүзгілерін штамптаушы				
4 8	82 11	Mechanical Machinery Assemblers	Механикалық машиналар ды құрастыру шы слесарлар /Слесари- сборщики механических машин	п	82 11	Механикалық машиналар мен жабдықтарды құрастырушылар	Сборщики механических машин и оборудования	п	82 11 -7	Өнеркәсіптік жабдықтарды құрастырушылар	Сборщики промышленного оборудования	8211-7-001 гидроагрегаттарды монтаждаушы 8211-7-002 ұсақтау- ұнтақтау жабдықтары мен сұрыптау және байыту жабдықтары н монтаждаушы 8211-7-003 компрессорларды, сорғыларды және желдеткіштерді	2	2,1	2,1	

												вагоншалары н құрастыруш ы 8211-9-001 мединалы қ жартылай фабрикаттар дың Жиынтықтау шысы				
4 9	82 19	Assem blers Not Elsew here Classif ied	Б.т.к. құрастыру шылар /Сборщики , не входящие в другие группы	п	82 19	Б.т.к. құрастыр ушылар	Сборщики, н.в.д.г.	п	82 19 -9	Б.т.к. басқа құрастыр ушылар	Другие сборщики, н.в.д.г.	8219-9-001 Крешерник 8219-9-002 бөлшектерді таратушы 8219-9-003 құрастыруш ы (жалпы профиль) 8219-9-004 оқ-дәрі жинаушы 8219-9-005 білезіктер мен брекерлерді жинаушы 8219-9-006 қағаз бұйымдарын	2	2,1	2,1	

												ы- желімдеуші (ұшу аппараттары)				
												8219-9-026 жинаушы- тойтарушы (ұшу аппараттары)				
												8219-9-027 мойынтірек бөлшектерін сұрыптаушы				
5 0	93 29	Manuf acturin g Labou rers Not Elsew here Classif ied	Б.т.к. өңдеу өнеркәсібі нде жұмыс істейтін біліктілігі жоқ жұмысшыл ар /Неквалиф ицированн ые рабочие, занятые в обработыва ющей промышле нности, н.в.д.г.	п	93 29	Б.т.к. өңдеу өнеркәсіб інде жұмыс істейтін біліктілігі і жоқ жұмысш ылар	Неквалиф ицированн ые рабочие, занятые в обработыв ающей промышле нности, н.в.д.г.	п	93 29 -3	Жеңіл және тоқыма өнеркәсіб інің біліктілігі жоқ жұмысшы лары	Неквалиф ицированн ые рабочие легкой и текстильно й промышле нности	9329-3-001 қылқалам бұйымдарын Праймер	1	2,1	2,1	
												9329-3-002 карталар мен орау материалдар ын дайындаушы				
												9329-3-003 жұмсақ ыдысты Дайындаушы				
												9329-3-004 кассета жүктеуші				
												9329-3-005				

												9329-3-022 мағаны салқындатқы ш				
												9329-3-023 Шикізатты дайындаушы				
												9329-3-024 негіздерді қосушы				
												9329-3-025 орам тоқушы				
												9329-3-026 қалдықтарды бөлуші				
												9329-3-027 шикізатты таратушы				
												9329-3-028 таратушы				
												9329-3-029 мақта ораушы				
												9329-3-030 дымқыл қалдықтарды жинаушы				
												9329-3-031				

											талшық бумаларын байланыстыр ушы				
											9329-3-032 Бүктеуші				
											9329-3-033 қалдықтарды қорытушы				
											9329-3-034 бас шикізатын Кептіруші				
											9329-3-035 өлшеуіш шаралар мен бұйымдар				
											9329-3-036 қатаңдықты, талшықты және бұйымды түсіруші				
											9329-3-037 шикізатты ылғалдандыр ушы				
											9329-3-038 ылғал тауарлар мен				

												ірілген жіптерді Қолмен таңдаушы					
												9329-3-039 бумалаушы					
												9329-3-040 желдету қондырғылар ын тазалаушы					
												9329-3-041 бұйымдарды, жартылай фабрикаттар мен материалдар ды тазалаушы					
												9329-3-042 коконды тазартқыш					
												9329-3-043 Эмульсиялау шы					

12. Қосымшалар

Кесте 1. «Жеңіл өнеркәсіп» саласына арналған СБШ біліктілік деңгейлерінің сипаттамасы

Кесте 2. Кәсіптік топтардағы кәсіптерді көрсете отырып, Кәсіптік біліктіліктің функционалдық картасы

Кесте 3. Кәсіби біліктілік картасы

